Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XII. Ljubljana, 12. septembra 1940. Štev. 37 (569)

Veste, kaj je pesimist? Človek, ki misli, da so vsi ljudje tako priskutni kakor sam, in jih zato sovraži.

Bernard Shaw,
irski dramatik in satirik

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 32-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti za 3 din znamk.

NAROČNINA
3/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, vse leto 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 70 frankov, v Ameriki 2 1/2 dolarja. Drugod sorazmerno. — Naročnine je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 din; v oglasnem delu 4·50 din. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. Notice: beseda 2 din. Mali oglasi: beseda 1 din. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Kakšna je nova Francija?

(Gl. str. 9)

Totalitarna vojna nad Londonom

Romunski kralj Karol II. je moral odstopiti. — Vichyjska vlada izgublja kolonije

K rojstnemu dnevu Nj. Vel. kralja Petra II.: slika vladarja in Nj. Vis. kneza namestnika Pavla s slave konjeniške brigade kr. garde v Beogradu.

V Ljubljani, 11. septembra

V petek 6. septembra ob štirih zjutraj je general Antonescu, mož, ki ga je kralj Karol po dunajski arbitraži poklical na vodstvo države, izročil svojemu vladarju tole pismo:

Veličanstvo! S svojo preteklostjo, s svojo poštenostjo in s svojim življenjem sem se obvezal, da bom branil domovino in prestol. Moje stremljenje, da najdem ljudi, ki so pravi patrioti in zraven sposobni, da bom z njimi sestavil novo vlado za obnovo države in za spravo Vašega Veličanstva z državo, se je izjalovilo. Vsi zahtevajo odstop Vašega Veličanstva.

Spričo takšnih razmer in spričo razburjenja, ki ga ne morem zatreti s potoki krvi, ker bi s tem pognal svojo domovino v državljansko vojno in tvegal tujo okupacijo, čutim dolžnost, sporočiti Vam glas ljudstva še pismeno. Kdor govori drugače, je zločinec.

Še enkrat resno opozarjam Vaše Veličanstvo na težko odgovornost, ki bo za zmerom ostala na Vašem Veličanstvu, če moji želji, hkrati želji armade in naroda, takoj in brez obotavljanja ne ustrežete. — General Antonescu, predsednik vlade.

Kralj Karol II. Romunski je tej želji ustregel. Od petka 6. t. m. ni Karol Hohenzollern-Sigmaringenski nič več romunski vladar. Na njegovo mesto je stopil njegov 19 letni sin, dosedanji prestolonaslednik Mihael.

Po odstopu kralja Karola je predsednik romunske vlade general Antonescu poslal Hitlerju tole brzojavko:

Ekscelenca! Prva misel romunskega naroda na ta zgodovinski dan, ko je spet dobil svojo zdravo moč, je dolžnost, da izreče Vaši Ekscelenci svojo zvesto vero v veliki nemški narod in njegovega velikega voditelja in hkrati svoje zaupanje v zagotovitev svoje sedanjosti in upanje v svojo bodočnost.

In Mussoliniju:

Ekscelenca! Na ta dan, ko romunski narod spet ponosno in svobodno dviga svoje latinsko čelo, Vam pošilja romunski narod izjavo svoje zvestobe in upanja v italijanski narod in njegovega velikega duceja.

*

In spet stojimo na mejniku nove etape v mrzličnem razvoju Evrope, razvoju, ki se je začel januarja 1933. s Hitlerjevim prihodom na oblast.

Karol II. je bil vladar številčno precej velike države; saj je štela Velika Romunija, ustvarjena leta 1919. v Versaillesu, 19 milijonov ljudi. Žal je bila versajska Romunija močna in velika le toliko, kolikor je imela močnih in velikih zaveznikov in prijateljev. Razen Jugoslavije in bivše Poljske so namreč ta latinski otok na meji med Srednjo, Vzhodno in Balkansko Evropo obdajale same neprijateljske sosede: Ogrska, Sovjetska Rusija, Bolgarija. Sosede, ki so vse imele stare račune z njo.

Najhujšo nasprotnico je Romunija videla vseh teh 22 let po končani

Kmet iz romunske Transilvanije.

svetovni vojni v Ogrski. Čudno to ni; saj je največji del njenih vojnih pridobitev obsegala Transilvanija, nekdanji del svete Štefanove krone. Zato je razumljivo, da je Romunija rada stopila leta 1920. v ustanavljajočo se Malo antanto, [illegible]

Prišel je anšlus, prišlo je razkosanje Češkoslovaške. Kralj Karol II., naslednik svojega očeta Ferdinanda in po začasni abdikaciji naslednik svojega sina Mihaela, je vladal, kakor je vedel in znal. Leta 1936. se je ločil od svojega zunanjega ministra Titulesca, morda najsposobnejšega diplomata takratne Evrope. V luči današnjih dogodkov se zdi ta kraljeva gesta še posebno nesrečna; saj je bil Titulescu tisti, ki je hotel po vsaki ceni spraviti Romunijo z njeno največjo sosedo, s sovjetsko Rusijo. Titulescu je vedel, česar toliko evropskih državnikov zadnja leta ni razumelo; vedel je, da je glavni temelj sleherne varnosti tako v zasebnem življenju kakor v razvoju narodov elementarna resnica, znana že starim Rimljanom: *divide et impera.* To se pravi: če hočeš, da ne boš plen sovražnikov, ne smeš dovoliti, da se vsi tvoji nasprotniki združijo proti tebi. Izberi si enega od njih — katerega koli že: tistega, ki se ga najbolj bojiš kot sovražnika, onega, ki si ga najbolj želiš za prijatelja, ali pa tistega, ki bi se z njim najceneje zedinil — in se pobotaj z njim. Potem boš kos tudi ostalim.

To resnico je prezrl nesrečni Dollfuss, ko je šel, nasprotnik nacizma, v križarsko vojno še proti socialistom; to resnico je prezrl Beck, ko je pomagal razkosati Češkoslovaško: oba sta zapravila svoji državi. Titulescu je hotel prijateljstvo z Rusijo — in prav Rusija je bila tista, ki je z izsilitvijo odstopa Besarabije sprožila val revizionizma proti Romuniji in tako pokopala Karola, nasprotnika pobotanja z romunsko vzhodno sosedo.

Danes je kralj Karol II. le še zasebnik. [illegible]

*

Nemška totalitarna vojna proti Angliji zavzema čedalje hujše oblike. Prejšnji teden je Hitler rekel, da bo za vsako angleško bombo na nemške kraje vrgel tisoč bomb na angleška mesta in jih uničil do tal.

Te besede niso bile prazne; London to okuša.

Londonski dopisniki ameriških listov poročajo o silnem razdejanju, ki ga delajo nemške bombe v angleški prestolnici. Prizadete niso samo vojaške in prometne naprave; porušeni so celi okraji celo v centru mesta. Več bomb je priletelo celo v neposredno okolico angleškega parlamenta.

Po londonskih poročilih je nemško bombardiranje zahtevalo zadnje tri noči do torka po več sto smrtnih žrtev.

Kakšen je pravi namen nemškega totalitarnega bombardiranja?

Eni trde, da so nemški napadi na London uvertura v kopensko in pomorsko vojno; po njihovi sodbi naj bi letalski pripravi sledilo izkrcavanje nemškega vojaštva na britanskem otočju. (V zvezi s tem naj bi bile govorice, razširjene v Berlinu, da bo Anglija do 15. oktobra na tleh.)

Drugi spet mislijo, da je bombardiranju Londona namen, demoralizirati prebivalstvo in ga živčno zmrviti; v nasprotju s prvo tezo torej ne mislijo Nemci ta trenutek toliko na materialen kakor na moralen uspeh.

Tretja teza — da je bombardiranje Londona samo maščevanje za bombardiranje nemških mest — ni neverjetna, a le v zvezi s prvo ali drugo; nemška strategija je preveč hladna in preračunljiva, da bi se dala voditi zgolj čustvenim momentom.

Kakšen bo uspeh nove nemške ofenzive?

Nekajkrat smo že zapisali, da je Angležkakor buldog; kamor se zagrize, tam drži. Angleški temperament se počasi segreje; kadar pa dobi temperaturo, ga vročina izlepa ne popusti.

Zato se nam ne zdi verjetno, da bi letalska vojna proti Angliji, v kolikor je živčnega značaja, rodila kakšen uspeh; prej bi rekli nasprotno. Londonski dopisniki ameriških listov trde, da se med Londončani opaža docela nepričakovana reakcija: mrzli ljudje, ki jim je vse na svetu zgolj hladna kupčija, vojna pa celo šport, so začeli sovražiti Nemce. Američani, tudi sami Anglosasi, pravijo, da jim je to skoraj nerazumljivo. Po njihovem je namreč Angležzmožen kvečjemu prezira, nikakor pa ne sovraštva; premrzel je za to čustvo. Načrtno rušenje njihove ponosne prestolnice je Angleže v živo zadelo. Toda po sodbi ameriških časnikarjev to ne pomeni, da bo Albion odnehal; ravno nasprotno!

(To naziranje potrjuje tudi londonski dopisnik lista *Neue Zürcher Zeitung.* Švicarski časnikar ugotavlja po eni strani silovito razdejanje, ki so ga ustvarili nemški bombniki, po drugi strani pa nenavadno hladnokrvnost Londončanov. Prebivalstvo, pravi dopisnik, je videti kljub hudi preizkušnji popolnoma mirno, postalo je le še bolj odločno in zagrizeno v svojem odporu do konca.)

Morda bo pa imela materialna stran nemškega bombardiranja pomembnejši uspeh?

Na to vprašanje je odgovor dosti težji. Iz dosedanjih angleških in nemških poročil o letalskih izgubah se vidi samo to, da vojna v zraku še ni odločena. Nemški namen je, angleško letalstvo tako zdecimirati, da bodo nemška letala obvladovala nebo nad Anglijo; potem šele bi se dalo misliti na invazijo.

Če bi hoteli dognati, kdaj se bo to zgodilo, bi morali vedeti, koliko letal sploh Angleži premorejo in kolikšna je sedanja zmogljivost njihovih tovarn. Teh številk seveda ne poznamo; najbrže niso znane niti Angležem samim, izvzemši Churchilla, lorda Beaverbrooka in njunih zaupnikov.

Vedeti bi morali tudi, koliko letal in pilotov pošiljajo Združene države, Kanada in Avstralija: tudi te številke so tako skrivnostne, da si z njimi ni moči prav pomagati.

V noči s torka na sredo so nemški napadi na London znatno popustili. Toda napačno bi bilo sklepanje, da je totalitarne letalske vojne nad Anglijo že konec. Po kratkem oddihu se bodo Nemci spet vrnili;

Novi romunski kralj Mihael.

vračali se bodo nad London in nad druga angleška mesta vse dotlej, dokler ne bo legla na Anglijo jesenska megla.

*

General de Gaulle, zastopnik tretje Francije, t. j. tiste, ki ni hotela kapitulirati, je bil še pred desetimi dnevi nekakšen vladar brez dežele. Razen peščice letalcev in mornariških častnikov se ni njegovemu pozivu na nadaljevanje vojne proti Nemčiji in Italiji odzval skoraj noben Francoz.

Konec predzadnjega tedna se je generalu de Gaullu pridružila Čadska kolonija v Centralni Afriki. Nekaj dni nato sta prestopili na njegovo stran tudi francoski afriški koloniji Kamerun in Kongo. Vse te, sicer zelo slabo obljudene posesti francoskega kolonijskega imperija merijo skupaj 2 1/2 milijona kvadratnih kilometrov. Strateški pomen njih pristopa h generalu de Gaullu je v tem, da meje ob Britansko Nigerijo in ob Sudan.

Te dni se širijo glasovi, da se misli tudi Indokina izneveriti vichyjski vladi in se pridružiti de Gaullu.

V luči teh dogodkov je razumljivo, zakaj je vichyjska vlada poslala generala Weyganda v Severno Afriko.

Observer

V obrambo nevtralnosti: švicarski vojak straži na meji svoje domovine.

Kraljev spomenik

V petek 6. t. m. je Nj. Vel. kralj Peter II. odkril spomenik svojemu velikemu očetu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Po tragični smrti kralja Aleksandra v Marseillu so v Ljubljani ustanovili poseben odbor, ki si je nadel nalogo postaviti viteškemu kralju dostojen spomenik. Odbor je razpisal natečaj in se odločil delo poveriti kiparju Lojzetu Dolinarju. Prvotno je bilo določeno, da bo spomenik stal pred pravoslavno cerkvijo v Tivoliju, pozneje pa na sedanjem mestu, v Zvezdi. Kipar g. Dolinar je spomenik modeliral šest mesecev, na kar se je začelo vlivanje v bron. Za spomenik so porabili 6000 kil brona, v vrednosti 300.000 dinarjev. Spomenik kralju Aleksandru ni samo eden največjih v Jugoslaviji, temveč tudi na vsem Balkanu. Sestavljen je iz 54 kosov in je stal 1,300.000 dinarjev.

Na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. so se zbrale na Kongresnem trgu in v Zvezdi ogromne množice udeležencev, ki so prihiteli od blizu in daleč, da prisostvujejo svečanemu odkritju. Veliko navdušenje je pa zavladalo, ko se je pred spomenik pripeljal tudi Nj. Vel. kralj Peter II. v spremstvu svojega strica kneza namestnika Pavla.

Pri prihodu na slavnostni prostor je visoke goste pozdravil predsednik odbora za postavitev spomenika dr. Pipenbacher, na kar so se visoki gostje podali pred spomenik. Predsednik dr. Pipenbacher je imel nato govor, v katerem je slavil spomin na pokojnega kralja. Na koncu govora je prosil Nj. Vel. kralja Petra, naj odkrije spomenik. V tem trenutku so z ljubljanskega gradu zagrmeli topovski streli, častna četa je pa oddala trikratno salvo. Nato so položili pred spomenik vence Nj. Vel. kralja Petra II., kneza namestnika Pavla in vojnega ministra.

Po viharnih ovacijah po vsem Kongresnem trgu je spregovoril s tribune ljubljanski župan dr. Adlešič, ki je prevzel spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske.

Po končanem govoru so se visoki gostje poslovili in odpeljali iz Ljubljane ob navdušenem vzklikanju mlademu kralju in vsemu kraljevskemu domu. Nato so razna društva in organizacije polagale vence, ljudstvo se je pa začelo počasi razhajati.

Spomenik kralja Aleskandra zdaj stoji sredi bele Ljubljane, mogočen in veličasten, dokaz velike ljubezni in hvaležnosti našega naroda do pokojnega kralja in kraljevskega doma.

Politični tednik

Rojstni dan Nj. Vel kralja Petra II.

Po vsej državi smo 6. t. m. slovesno praznovali rojstni dan našega mladega kralja, ki je letos dopolnil svoje 17. leto. Nj. Vel. kralj Peter II. zdaj stopa v poslednje leto, preden zasede prestol kraljevine Jugoslavije in s tem prevzame težke kraljevske dolžnosti, dediščino svojega blagopokojnega očeta.

Ves narod od nesrečnega marsejskega dne z ljubeznijo spremlja napredek in razvoj mladega kralja. Ves narod upa, da bo postal vreden naslednik svojega blagega očeta in to tudi v polni meri obeta. Dosedanje proslave svojega rojstnega dne je mladi kralj preživel kot srednješolec, letošnja proslava je pa tem pomembnejša, ker jo praznuje kot visokošolec in vojak — kralj namreč nosi že podporočniško uniformo — in ker je to poslednja proslava njegovega rojstnega dne, preden prevzame kraljevsko oblast.

Svečanost odkritja spomenika njegovemu očetu v Ljubljani ravno na njegov rojstni dan se je zato razvila tudi v veliko manifestacijo za mladega kralja.

Uredbo o pošiljanju špekulantov v prisilna bivališča je izdal ban banovine Hrvatske. Uredba pravi, da po čl. 12. zakona o zaščiti države policijske oblasti prve stopnje lahko pošljejo na prisilna bivališča osebe, ki motijo javni red in mir. Nedvomno pa v teh časih nabolj motijo red in mir ljudje, ki se skušajo okoristiti zaradi motenj, ki so nastala v preskrbi prehrane prebivalstva. Zato morajo upravne oblasti v takšnih primerih prizadete takoj poslati v prisilna bivališča v kar najbolj pasivne kraje. Uredba tudi določa te kraje in ostali postopek.

Romunija se je po odstopitvi Transilvanije znašla v resnem položaju. Dan za dnem so se vrstili nemiri in neka politična stranka je pripravljala prevrat. Gigurtova vlada je morala odstopiti in kralj Karol II., ki so nanj napravili atentat, je generalu Antonescu poveril mandat za sestavo nove vlade in diktatorska pooblastila. Vse stranke so obljubile, da mu bodo pomagale. Sporazumel se je tudi z Železno gardo. Prav na pritisk Železne garde je pa moral kralj Karol odstopiti. Pred njegovim odstopom so bili v Bukarešti veliki nemiri, množice so zahtevale njegov odstop, vodja Železne garde, Horia Sima, je pa izdal letak v protest proti odstopitvi Transilvanije Madžarski. Romunsko kapitulacijo pred Madžarsko pripisujejo namreč kralju Karolu. Ministrski predsednik Antonescu je objavil tudi uradno pismo, ki je kralja prisililo k odstopu. Antonescu ga v njem opozarja, da je njegov odstop želja armade in naroda. Takoj po kraljevem odstopu so imenovali 19letnega prestolonaslednika, velikega vojvodo Mihaela, za kralja. Bivši kralj Karol je pa odpotoval v Švico, pozneje se pa baje namerava nastaniti v Kanadi. V Romunijo se je vrnila mati kralja Mihaela, grška princesa Helena, ki je doslej živela v Nemčiji; prav tako se je pa iz Italije vrnil princ Nikolaj, brat bivšega romunskega kralja. Zdaj je predsednik vlade general Antonescu vse upanje Romunije. Znan je kot velik zagovornik romunskega sodelovanja z osjo in se baje namerava popolnoma nasloniti na Rim in Berlin. Vse svoje nasprotnike je odstranil z vodilnih mest. Nove vlade še ni sestavil, namerava pa to storiti čimprej.

Sporazum v Crajovi med Bolgarijo in Romunijo glede odstopitve južne Dobrudže so podpisali zastopniki obeh držav pretekli teden. Sporazum določa, da se morajo takoj po ratifikaciji sporazuma določiti točne meje. 15. t. m. bodo bolgarske civilne oblasti prevzele upravo, 20. t. m. bo pa bolgarsko vojaštvo vkorakalo v Dobrudžo. Manjšine se morajo izseliti v treh mesecih po ratifikaciji sporazuma. V Bolgariji je zaradi podpisa zavladalo veliko zadovoljstvo. Sporazum so v Crajovi na izrečno željo romunske delegacije podpisali brez navzočnosti časnikarjev in reporterjev.

Madžarska vojska je že zasedla Transilvanijo, ki so ji jo prisodili na Dunaju. Po zadnjih romunskih in madžarskih vesteh se okupacija vrši popolnoma mirno, brez slehernih incidentov. Pred zasedanjem so v vsej Transilvaniji vladali veliki nemiri. Madžari pripisujejo zdanji mir močni Antonescovi roki.

Japonci so začeli resno ogražati francosko Indokino. Japonske in francoske oblasti se pogajajo glede prometa po tamkajšnjih rekah. Kljub temu so pa Japonci francoskim oblastem že izročili ultimat glede teh vprašanj. Francozi v Indokini čezdalje bolj vztrajajo na tem, da naj bodo oblasti nasproti Japoncem popolnoma nepopustljive. Japonci so Francozom baje zagrozili, da bodo izkrcali v Indokini svoje čete. Tudi Francozi se vojaško pripravljajo na obrambo. Vse zveze z Indokino so se pretekli teden pretrgale.

Angleški letalski napadi na Berlin in nemški na London in druga mesta se vrste noč za nočjo. Angleška letala napadajo važne vojaške objekte in so v eni preteklih noči bombardirala in uničila vse pristaniške naprave v Hamburgu, ki naj bi bil važno izhodišč nemških čet za Angleško. Razen tega so angleška letala prispela nad Berlin in bombardirala važna vojaška skladišča in tovarne za municijo v gozdovih okrog mesta. Povzročila so veliko škode. Nemška letala so pa prav tako v rojih napadala London in posebno dosti škode povzročila v nočeh s sobote na nedeljo in z nedelje na ponedeljek. Nemške bombe so uničile cele stanovanjske bloke in pri tem je bilo tudi veliko smrtnih žrtev. Angleška poročila pravijo, da je bilo samo v noči na nedeljo okrog 400 mrtvih, ranjencev pa 1400. Letalski napadi pa postajajo vse srditejši in še niso dosegli vrhunca.

Maršal Petain je preosnoval svojo vlado v Vichyju. Podpredsednik vlade je postal Laval, čeprav je poleg generala Weyganda, ki je postal glavni delegat za francoske kolonije in čuvar francoskega imperija, edini demokrat v vladi. Ostal je baje zato, ker si je pridobil zasluge v pogajanjih z Nemci. Vojni minister je postal general Huntzinger, mornariški minister pa admiral Darlan. Sprememba francoske vlade je v zvezi z nemško-francoskimi pogajanji, s katerimi nameravajo Francozi odpraviti sedanjo neprestopno demarkacijsko črto med zasedeno in nezasedeno Francijo. Berlin in Rim se pa ne marata pogajati z vlado, ki ima demokratske ministre.

Žilavost bosanskega kmeta

Življenjska zgodba 105letnega Bosanca

Starec se še nikdar ni vozil z železnico

Žepče, septembra.

V Novem Šeheru, muslimanski vasici nedaleč od Žepča v Bosni, živi Mustafa Sijahović-Pepelar, star 105 let. Stanuje na koncu vasi v svoji stari hišici v bosanskem slogu. To hišico si je starec postavil pred 80 leti, danes pa živi v njej sam in pozabljen.

Novi Šeher je majhna bosanska vas. Njeni prebivalci se preživljajo izključno s poljedelstvom. Kakor večina Bosancev so tudi prebivalci te vasice zelo siromašni. Malo jih je, ki se spominjajo dobrih starih časov, ko so v vasici še živeli bogati kovači, znani tja do Hercegovine. Šeherčani so bili pred desetletji najboljši kovači kos in nožev. Danes so ti kovači po večini že pomrli, kar jih je pa ostalo, so brez dela, ker jim je vse delo odvzela železna industrija. Edini, ki je izmed teh starih vaških kovačev še živ, je 105-letni Mustafa Sijahović.

Starec se je pozno oženil. Rodili so se mu štirje otroci. Najstarejši izmed njih je danes star 65 let, srednji sin 52 let, namlajši ima pa 50 let. Hči je stara 59 let. Mustafa ima danes že 25 pravnukov, od katerih je najstarejša deklica stara 15 let.

Mustafa je svoje zobe izgubil šele pred 15 leti. Pred petimi leti so mu zrasli novi mlečni zobje, ki jih je pa že čez nekaj let poruval kar s svojimi rokami. Zdaj trdi, da mu rastejo novi in ga od njih že boli čeljust.

Zanimivo je starega Mustafa poslušati, ko pripoveduje o svojem dolgem življenju. Pravi, da je učakal tako visoko starost samo zato, ker je vse življenje pridno delal in nikdar ni pijančeval. Prav za prav je vse svoje življenje živel samo od kave, ki jo ima še zdaj najrajši. Nikdar ni bil bolan; enkrat samkrat se spomni, da ga je tri dni zelo seblo, takrat je menda imel mrzlico. »Kruha ne morem jesti, ker ga nimam,« pravi Mustafa. Sram me je povedati, da moram uživati samo mleko in kavo. Tako se mi samo zato godi, ker sem svojo zemljo razdelil med svoje otroke. Takrat sem namreč mislil, da ne bom tako dolgo živel.

Sosedje pripovedujejo, da je preteklo zimo starec nosil svojo odejo čez ramena in hodil od sina do sina. Pri vsakem je bil 14 dni na gorkem. Sinovi so drug od drugega oddaljeni po več kilometrov, ki jih je moral starec vsakih 14 dni prehoditi. Poleg tega vse leto hodi v gozd in cepi drva, vsak petek pa hodi v džamijo. Ljudje pripovedujejo, da je bil Mustafa včasih silno priden. Gradil je hiše po vseh sosednjih vaseh, poleg tega je znal delati tudi vozove. V njegovi hiši je bilo takrat vsega dovolj. Vsako leto so zaklali dva vola. Starec sam pravi, da do svojega osemdesetega leta ni ničesar kupoval; vsega je imel doma dovolj.

Če ga vnuki dražijo in sprašujejo, ali se bo še oženil, pravi, da se ne bo, ker nima s čim preživljati žene. Sicer je pa starec zmerom vesel in se šali. Zanimivo je, da so njegovi lasje še čisto črni; niti enega sivega lasu nima. Pač mu je pa brada že popolnoma osivela. Jasno govori in prav dobro sliši. Če ga vprašate kako vidi, se takoj pohvali, da lahko tanko nit vdene v šivanko.

Mustafa pripoveduje, da je bilo pod Turki bolje kakor pod Avstrijo. Takrat je bilo menda malo »Vlahov« in kmet je lahko obdeloval zemljo, kolikor jo je hotel. Takrat je bilo še manj polja, toda veliko več gozdov kakor danes. Ljudje so se učili brez knjig in nihče ni znal čitati. Spominja se celo, kako bi bil pred 80 leti skoraj ubil neko dekle. Mustafa se zamisli in začne: »Šel sem v Teslič po opravkih. Kar zagledam na cesti neko naše dekle, ki se sprehaja z Vlahom. Ko me je zagledala, se je skrila za njegov hrbet, mene je pa to tako razjezilo, da sem pograbil puško in ustrelil nanjo. Nisem je zadel. Pomislite samo, kdo je še to kdaj videl, da bi bosansko dekle hodilo z Vlahom, potem bi se pa še skrivalo pred menoj.«

Povedal je tudi, da je nekoč videl vile, kako so plesale kolo. Plesale so veliko lepše kakor vaška dekleta. Tleskale so z rokami, potem so pa spet izginile v reko. Najbolj sovraži železnico, po kateri se še nikdar ni vozil; pravi, da se tudi nikdar ne bo. Potem se je oprostil, češ da bi rad še več povedal, pa ima tako suho grlo. Če bi imel vsaj skodelico kave, pa bi se mu jezik spet razvezal...

Prava kava je vedno dražja.
Dobra gospodinja kupuje Žikino kavino mešanico.

Trgovsko učilišče
CHRISTOFOV UČNI ZAVOD
Ljubljana, Domobranska c. 15
pripravlja svoje učence nke v enem šolskem letu za praktične pisarniške poklice v raznih gospodarskih podjetjih. — Vpisovanje dnevno. — Pouk prične 16. t. m. — Zahtevajte prospekt. Šolnina je zmerna, manj premožni imajo popust.
Zavod je največji in najmodernejši te vrste, zato ga toplo priporočamo.

STRELE VAS VARUJE STRELOVOD
Infekcije
O.K.
AMERIŠKA GUMIJASTA SPECIALITETA ČITAJ O-KE!

Listek „Družinskega tednika"

LOV NA MINE

Napisal
Stuart Gelder

V svetovni vojni so Nemci položili 43.636 min, in na vsaki dve ujeti mini je prišla po ena potopljena ladja za lovljenje min. Pri tem je bilo po večini polovico posadke ubite ali se je pa potopila, da ne omenjamo pohabljenih obrazov in rok, polomljenih nog in živčnih pretresov, ki so jih dobivali ljudje ob strašnih krvavih prizorih, ki jih niso mogli pozabiti do svoje smrti.

Britanska admiraliteta je izdala 240 komunikejev in za temi uradnimi frazami se je skrivala nenavadna hrabrost in vztrajnost ljudi, o katerih lahko rečemo, »da so ganili srce slehernega Angleža.«

Ker mora pa delovanje mornarice med vojno ostati skrivnost, ni bilo mogoče izvedeti nobenih posameznih primerov. Ker ti ljudje neradi pripovedujejo o sebi, še danes vemo komaj del njihovih doživljajev.

V redkem trenutku iskrenosti je eden izmed lovcev na mine dejal: »Življenje lovcev na mine je pasje življenje, samo s to razliko, da noben pes še nikoli ni doživel kaj takšnega.«

Od tega, ali bo nekaj tisoč mornariških častnikov, mornarjev, ribičev in prostovoljcev iz različnih dru- žabnih slojev privolilo, da bodo živeli to nemirno življenje, je odvisen naš obstoj med vojno, ker bi sicer, brez njihove pomoči, umrli od gladu ali bi morala pa naša vlada skleniti mir in sprejeti sovražnikove pogoje.

Danes je vsem znano, da je mornarica naše glavno orožje, ki more rešiti našo državo poraza. Kajti če mornarica ne bo mogla zavarovati trgovskih ladij, ki nam vozijo hrano, bomo pomrli od gladu.

Vendar pa večina Angležev še ne razume dovolj jasno, da, če ne bi bilo dovolj ladij, ki čistijo morje morskih min, naše vojne ladje ne bi mogle braniti trgovskih ladij na njihovi poti. Brez teh čistilcev morja bi bila britanska mornarica izpostavljena najstrašnejši nevarnosti ob vsakem poskusu, ko bi hotela zapustiti pristanišče, in verjetno je, da sploh ne bi mogla odpluti na odprto morje.

Prvega februarja 1917. so Nemci začeli neusmiljeno podmorniško vojno. Torpedirali so vsako ladjo, ki so naleteli nanjo, in položili na tisoče min na odprtem morju. Potapljali so zavezniške in nevtralne trgovinske ladje. Februarja 1917. so potopili 260 ladij, marca 338, aprila pa 430.

19. aprila, najhujšega dne v najhujšem mesecu vojne, so potopili 11 britanskih trgovskih ladij in 8 ribiških ladij. Ene od vsakih štirih ladij, ki so v tem mesecu zapustile Britansko otočje, ni bilo več nazaj. Med Shetlandskimi otoki in Rokavskim prelivom so podmornice položile ogromne količine min, medtem, ko so velike vojne ladje, ki so mogle tudi čez ocean, položile minska polja v Belem morju, Biskajskem zalivu, ob ameriški obali, v Južnokitajskem morju in blizu južnoafriške obale, Adena, Indije, Nove Zelandije, Avstralije in Ceylona.

Težki topovi na vojnih ladjah so bili skoraj popolnoma brez moči, kadar je bilo treba morje čistiti min. Takrat so prišli na pomoč britanski ribiči, ki so dobesedno rešili našo gnjat, kruh, maslo in druga živila, od katerih je odvisno življenje na Britanskem otočju.

V začetku je imela naša država komaj nekaj starih ladij, ki so jih uporabljali za lovljenje min. Leta 1918. smo imeli že celo ladjevje, 726 popolnoma opremljenih ladij, ki so sleherni dan plule 1000 milj po Rokavskem prelivu, da bi ga očistile min in zavarovale prehod trgovskim ladjam.

Ko so ljudje popolnoma razumeli, kako strašna nevarnost preti državi, so se poveljniki ribiških čolnov in njihove posadke prostovoljno javili na delo, skoraj v vsakem pristanišču po nekaj.

Med temi ljudmi so bili tudi taki, ki niso poprej nikoli sedeli v navadnem čolnu, da ne govorimo o ladjah. To se zdi skoraj neverjetno. Nekateri izmed njih so se odločili za ta korak, ker niso hoteli ubijati ljudi v vojni in so rajši izpostavili svoje življenje, da bi rešili druge. To so bili po večini kvakerji in pripadniki drugih verskih ločin.

V trenutku, ko prebirate te vrstice, njihovi mnogoštevilni nasledniki vrše tisto delo, ki so ga oni prostovoljno, celo rade volje, prevzeli nase.

Vsak dan je treba očistiti del morja določene širine okrog cele naše obale.

Vsak dan odplujejo iz različnih pristanišč na delo ribiški čolni, ki so se pred nekaj meseci bavili samo z ribolovom. O težkočah, s katerimi se v mirnem času bore ti ljudje, so napisani celi spevi. Njihovo delo v vojnem času je pa še dosti nevarnejše.

Niti trenutka v teku celega dne ne prežive, da ne bi bili izpostavljeni nevarnosti, da jih mina vrže v zrak. Če se ne ubijejo med eksplozijo, utegnejo biti strahovito pohabljeni in umreti od ran in mraza v ledenem morju, se zadušiti v dimu eksplodirane mine ali pa bloditi po morju nekaj časa na kakšni deski, ki je ostala od uničene ladje, in da strahovito trpe v ledenomrzli morski vodi.

Mine navadno polagajo v veliki množini, po nekaj sto hkrati (tako imenovana minska polja), ob vhodu v kakšen preliv ali pristanišče ali na odprtem morju, v tistem delu, skozi katerega običajno plujejo naše in nevtralne trgovske ladje.

Uničevanje min ne zahteva samo poguma in vztrajnosti, temveč tudi dobro poznavanje tega opravila.

Najobičajnejši način lovljenja min je v tem, da dve ladji ploveta vzporedno in med seboj vlečeta jekleno žico. Ta žica je v vodi in s pomočjo posebnih priprav jo drže v potrebni globini. Pogosto ima na enem koncu rezilo; z njim prereže žico, s katero je mina pritrjena na dno, in mina splava na površje. Takrat jo je lahko uničiti s topovskim ali puškinim nabojem.

Lovci na mine ne vidijo drugega kakor sivo morsko površino. Nobenega aparata nimajo, ki bi jim pokazal položaj mine, kakor je to pri podmornicah. Lovci na mine tavajo po morju vse dotlej, dokler ne ujamejo mine ali dokler eden izmed njih ne naleti na mino samo. V tem primeru eksplozija, ki bi s svojo silo utegnila uničiti tako veliko ladjo, kakor je »Queen Mary«, raznese v tisoče koscev majhno ladjico, ki običajno nima več ko 250 ton.

Tako se je potopilo že nekaj ribiških ladij. Pogosto pa minska polja odkrijejo šele po eksploziji kakšne večje ladje.

Lovci na mine plovejo po tem morju smrti, vedoč, da utegnejo sleherni trenutek umreti. V svojem kratkem komunikeju Admiraliteta včasih poroča o uničenju ene, dveh ali treh ladij, toda čez nekaj dni je morje zopet prosto min.

Mi ne vemo, koliko min je v morju, ne koliko človeških življenj in materiala bodo uničile, toda ne oziraje se na nevarnost, težave in trpljenje, ki jih morajo prebiti tisti, ki se bore proti minam, smemo biti prepričani, da je v skromnih hišicah britanskih ribičev še dovolj ljudi, ki se bodo žrtvovali, dokler bo še kaka mina v morju.

»News Chronicle«, London.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Naredbo o najnižjih mezdah je podpisala vlada na predlog ministra za socialno politiko. Najvažnejša sprememba v tej naredbi obstoji v povišanju temeljne mezde za pomožno osebje z dveh na štiri din za delovno uro. Na podlagi te mezde bodo bani določevali minimalne mezde za svoje področje. Za nekvalificirane delavce se lahko mezde znižajo za 10% pod osnovno mezdo ali zvišajo za 50% nad osnovno mezdo. Ta podpisana nova naredba stopi v veljavo že 15 dni po objavljenju, medtem ko je dozdaj veljal rok 60 dni.

Najvišje cene za meso v dravski banovini so tele: 1 kg govejega mesa prve vrste sprednjega dela sme stati največ 16 dinarjev, zadnjega 18 dinarjev. Goveje meso druge vrste sprednjega dela sme stati največ 13 dinarjev kilogram, zadnji del 15 dinarjev kilogram. Cena za kilogram telečjega mesa sme znašati za hrbet največ 18 din, za stegno in pleče 16 dinarjev, za vrat in prsa 14 dinarjev. 1 kg svinjskega mesa, slanine in masti sme stati za hrbet največ 20 din, za stegno 18 din, za pleče, flam in rebra 16, za slanino in salo 22, za mast 24 dinarjev.

Za šolsko leto 1940/41 so s kraljevim ukazom in na predlog prosvetnega ministra odprli popolno 4. realno gimnazijo v Ljubljani. Prav tako so odprli popolno 2. realno gimnazijo v Celju, realno gimnazijo v Murski Soboti, v Valjevu, Čačku in mešano gimnazijo v Sarajevu. Dve realni gimnaziji v Beogradu bodo pa postopno zaprli. Po tem ukazu bo torej Slovenija dobila kar tri nove gimnazije.

Sneg je zapadel prejšnji teden po planinah Južne Srbije okrog Bitolja in Velesa. Kaj takšnega v tem letnem času na našem jugu ne pomnijo niti najstarejši ljudje.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10·— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuho zadovoljna. Nakažite din 10·— na račun Poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znamkah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštnine prosto. **J. E. knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8.**

Slovenski šport zmaguje

Nadaljevanje z 12. strani.

in Sarajevo—Čačak, kjer so celo rutinirani dirkači podlegli vremenskim nevšečnostim.

»Prehrana je bila izvrstna. Oblasti in organizatorji so dirkačem v vseh ozirih pomagali, in kar se sprejemov tiče, moram poudariti, da so bili na vsej progi nepopisno prisrčni. Skoraj povsod, na klancih, po vaseh in pred šolami so nas čakali in toplo pozdravljali šolski otroci z učitelji. Ceste so bile ponekod boljše, drugje slabše, posebno nerodno je bilo pa voziti po kaldrmi; tam je tudi nekaj vilic odletelo s koles. Naši tekmovalci so drug drugemu pomagali, kolikor so mogli, ker so se zavedali pomena končnega rezultata. Če je imel kateri od naših na cesti defekt, so prvi (Peternelj, Gartner, Podmilščak in Grabner) zmanjšali hitrost, tako da jih je zaostali tekmovalec lahko dohitel.

»Pri letošnjem tekmovanju se je pokazalo, da lanska in letošnja prireditev lahko služita kot preizkušnja za bodočnost. Želeti bi namreč bilo, da se takšnih tekem udeleže samo najboljši, res najboljši iz vse države.

»Letošnjo prireditev so, kakor veste, organizirali beograjski časopisi »Politika«, »Vreme« in Pravda« skupaj z beograjsko radijsko postajo. Prireditev je zelo veliko stala, najmanj pa 500.000 dinarjev, če ne upoštevamo nagrad.

»Kar se borbenosti tiče, menim, da je bila lanska prireditev na višji stopnji. Čutilo se je, da ni hrvatskih dirkačev, priznanih mojstrov; ostali so doma zaradi trenj med vrhovno kolesarsko zvezo v Zagrebu in nacionalno kolesarsko zvezo Srbije, kar je v veliko škodo kolesarskemu športu in prireditvi sploh.

»Slovenski dirkači so lahko zadovoljni, da so si pri tej priložnosti, čeprav med borbo, združeno s hudimi telesnimi napori, ogledali južne kraje naše domovine, da so se vozili skozi zgodovinska mesta in videli različne običaje naših južnih bratov.«

*

Pred tednom dni smo se veselili uspehov, ki jih je dosegla naša »Ilirija« pri tekmovanju za naslov najboljšega plavalskega kluba Jugoslavije. Zdaj so pa naši kolesarji prinesli tako lep uspeh in celo kraljev pokal v Ljubljano. Dokaz, da je zanimanje za šport v Sloveniji izredno veliko in da Slovenija razpolaga z odličnim športnim materialom. In še nekaj: dokaz, da se s smotrnim in požrtvovalnim delom lahko prebrode celo najhujše težave. Posebno naše kolesarje čaka še lepa športna bodočnost. 180.000 Slovencev danes kolesari in iz tega materiala lahko Slovenija vsako leto postavi državnega kolesarskega prvaka.

Hrvatski invalidi zahtevajo tri invalidske domove in posebno draginjsko doklado za vojne invalide in sirote. Uprava narodnega invalidskega fonda je že pred leti dala na razpolago 5 milijonov dinarjev za gradnjo počitniškega doma v Primorju. Hrvatski invalidi zdaj zahtevajo gradnjo zdravilišča v Varaždinu, kjer bi invalidi dobili prostor zastonj. Prav tako hočejo zgraditi invalidska domova še v Delnicah in na Pagu. Zdravilišče v Delnicah bo pred vsem za živčne in srčne bolezni. Združenje invalidov zdaj zahteva tudi draginjske doklade za vojne invalide, vdove in sirote, ki bi znašale za invalide in za njihove družine od 300 do 500 dinarjev.

12 din so zahtevali za kilo kruha v Splitu nekateri brezvestneži, ki so hoteli izrabiti stisko, ker pretekli teden niso imeli dva dni kruha.

V Beogradu so zaplenili 12 vagonov masti v zemunski tvornici za predelavo mesa. Tako brezvestni ljudje umetno zvišujejo draginjo. Beograjska policija bo v kratkem napravila slične preiskave tudi po raznih drugih obratovalnicah z živili.

Osebne vesti

Poročili so se: V Ljubljani: inž. Edi Perne, uradnik KIDa na Jesenicah, in gdč. Sonja Pavličkova, posestnica v Ljubljani; g. Stipe Katilinić, veletrgovec iz Novega Kaštela pri Splitu, in gdč. Milica Lovčeva, stud. iur.; g. Tone Kopčaver, učitelj v Selcah nad Škofjo Loko, in gdč. Marija Šoukalova, učiteljica v Železnikih. V Radečah pri Zidanem mostu: dr. Vladislav Wildpret, zdravnik, in gdč. Inka Dernovškova, absolventka zagrebške glasbene akademije. V Slovenjem Gradcu: g. Franc Koželj, trgovski sotrudnik, in gdč. Fanika Sekavčnikova. V Št. Janžu na Dravskem polju: g. Ivan Marković, uradnik pri banski upravi, in gdč. Milka Goričanova, uradnica pri banski upravi. Bilo srečno!

Umrli so: V Ljubljani: Marija Pianeckijeva; Jakob Vrečko, inšpektor Poštne hranilnice v pokoju; Josipina Levičnikova, zasebnica; Karol Vrančič, poštni uradnik v pokoju; Jakob Kelhar; Marija Pogačnikova; Barbara Siardova; Dimitrije Mitić, narednik vodnik; Irena Okrupova; Ivan Rozman, višji sodni oficijal v pokoju; Ofelija Križmančičeva. V Št. Vidu nad Ljubljano: Mihec Briški. V Tržiču: 35letni Avgust Stransky, stavbni tehnik. V Kozjem: Jožef Društovič, bivši trgovec in posestnik. V Krki: Amalija Gornova, učiteljica v pokoju. V Mariboru: Boženka Škapinova, cand. phil. V Celju: 66letna Frančiška Kolarjeva; 74letni Luka Šoba; 72letni Franc Mešiček; 70letni Franc Predovnik; 32letna Amalija Zupančeva; 50letni Ivan Vodeb; 84letna Marija Gaberškova; 63letni Josip Schittanz, trgovec; 75letna Ana Kolaričeva, zasebnica; 27letni Ivan Jaromil, kleparski pomočnik; 65letni Martin Križanec, vojni invalid iz Dobrovca pri Rogaški Slatini; 71letni Martin Kranjc, posestnik v Šmartnem v Rožni dolini; 69letni Alojzij Binder; 3letni Stanko Brezovšek. V Slovenjem Gradcu: 56letni Franc Jurek, čevljarski mojster iz Marenberga. V Gornji Radgoni: 70letni Maks Sirk, narednik vodnik v pokoju. V Trbovljah: Anica Fettkejeva. Pri Sv. Juriju ob Taboru: 65letni Josip Zolnar, orožniški narednik v pokoju in posestnik. Naše sožalje!

DOPISNA TRGOVSKA ŠOLA

V LJUBLJANI, KONGRESNI TRG 16/II.

vpisuje

v svojo **Dvoletno trgovsko šolo** in **ostale tečaje ter predmete: knjigovodstvo, stenografija, pravo itd., tuji jezki (nemščina, italijanščina itd.)**

Vpiše se lahko vsakdo.

Pouk se vrši z dopisovanjem, je individualen in zato uspešen.

Vsa pojasnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

Radio Ljubljana od 12. IX. do 18. IX. 1940.

ČETRTEK 12. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav **7.05:** Napovedi, poročila **7.15:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi, **13.02:** Radijski orkester **14.00:** Poročila **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** Deset minut zabave **20.30:** Kvintet kamniških fantov: **21.15:** Simfonična glasba **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob **23.** uri.

PETEK 13. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav **7.05:** Napovedi, poročila **7.15:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Radijski orkester **14.00:** Poročila **14.10:** Tedenski pregled Tujskoprometne zveze **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** Za planince **20.10:** Ženska ura: **20.30:** Pevski in orkestralni koncert. Sodelujejo: gdč. Poldka Zupanova, ga. Lida Kalinova, g. prof. M. Lipovšek (spremljava) in Radijski orkester **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Plošče. Konec ob **23.** uri.

SOBOTA 14. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav **7.05:** Napovedi, poročila **7.15:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Plošče **14.00:** Poročila **17.00:** Otroška ura **17.50:** Pregled programa **18.00:** Radijski orkester **18.40:** Pogovori s poslušalci **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** Zunanje politični pregled **20.30:** Jože Vombergar: Nesrečni Job. Vesele in žalostne iz življenja Jaka Smodlaka in njegovih. **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Plošče. Konec ob **23.** uri.

NEDELJA 15. SEPTEMBRA:

8.00: Jutrnji pozdrav **8.15:** Pihalni kvartet **9.00:** Napovedi, poročila **9.15:** Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve **9.45:** Verski govor **10.00:** Salonski orkester II. **11.00:** Pilihovi harmonikarji **12.00:** Plošče **12.30:** Objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Radijski orkester **17.00:** Kmetijska ura **17.30:** Domač koncert. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova, gdč. Poldka Rupnikova in gg. Andrej Jarc, Roman Petrovčič in Radijski orkester. Dirigira D. M. Šijanec **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** Plošče **20.30:** Pevski zbor »Sloga« iz Ljubljane **21.15:** Radijski orkester **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Plošče. Konec ob **23.** uri.

PONEDELJEK 16. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav **7.05:** Napovedi, poročila **7.15:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Radijski orkester **14.00:** Poročila **18.00:** Zdravstvena ura **18.20:** Plošče **18.40:** Gostinstvo in turizem **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **20.00:** Koncert lahke glasbe. **21.20:** Plošče **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Pesmice poje g. Mirko Premelč, pri klavirju g. prof. Marjan Lipovšek. Konec ob **23.** uri.

TOREK 17. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav **7.05:** Napovedi, poročila **7.15:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Šramel kvartet »Škrjanček« **14.00:** Poročila **18.00:** Radijski orkester **18.40:** Vzgojne vrednote **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **19.50:** Gospodarski pregled **20.00:** Plošče **20.30:** Ruske pesmi poje ga. Helena Gorwat, pri klavirju g. prof. Marjan Lipovšek. Vmes igra na balalajko solo g. Pique Vladimir **21.15:** Čelo solo igra g. prof Čenda Šedlbauer, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Radijski orkester. Konec ob **23.** uri.

SREDA 18. SEPTEMBRA:

7.00: Jutrnji pozdrav **7.05:** Napovedi, poročila **7.15:** Plošče **12.00:** Plošče **12.30:** Poročila, objave **13.00:** Napovedi **13.02:** Plošče **14.00:** Poročila **18.00:** Mladinska ura **18.30:** Plošče **18.40:** Slomšek o vzgoji in pouku (g prof. Etbin Boje) **19.00:** Napovedi, poročila **19.20:** Nac. ura **19.40:** Objave **19.50:** O rdečem križu **20.00:** Prenos koncerta Glasbene Matice iz Hubadove dvorane **20.45:** Plošče **21.15:** Kitarč igra g. Antunovič Milan **22.00:** Napovedi, poročila **22.15:** Prenos lahke glasbe iz neboličnika. Konec ob **23.** uri.

Kadar kupujete

ASPIRIN

tablete, ne pozabite pogledati da li vsak zavitek in vsaka posamezna tableta nosi „Bayer"jev križ, ki ga mora imeti. Ni namreč Aspirina brez „Bayer"jevega križa.

Oglas reg. pod B. br. 7257 od 23. marta 1940.

ŽRCALO *naših dni*

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Brezobzirnost

Dekle se je peljalo s kolesom z njive od dela domov, in sicer po bližnjici, ki se odcepi od glavne ceste. Za njo je privozila neznana gospodična ter jo podrla, da je dekle padlo in obležalo nezavestno na tleh.

Gospodični se pa ni nič zgodilo, sedla je na kolo in se odpeljala, no da bi bila dekletu, ki je ležalo v omedlevici, pomagala. Šele čez nekaj časa so jo sosedovi našli vso okrvavljeno in še zmerom v omedlevici, zraven nje je pa ležalo pokvarjeno kolo.

Zmerom poudarjajo, da naj pomagamo svojemu bližnjemu v nesreči, pa se najdejo še zmerom ljudje brez trohice srčne kulture.

Sosed.

Naš Tivoli

Prav gotovo smo Ljubljančani ponosni na naš park, saj pravijo, da je eden izmed najlepših v Jugoslaviji.

Posebno ob vročih poletnih večerih so bili sprehodi kaj prijetni. Letos je pa takšna tema, da se ljudje malone zaletavajo drug v drugega in pa v stebre, kjer bi morale goreti luči. Pa kako previdno so to napravili; vsak teden so ugasili nekaj luči, tako da se ljudje niso mogli niti znajti. Zdaj gorijo v celi vrsti samo tri luči.

Kaj nam je vojna psihoza res zmešala glave?

Ignotus

Kršenje nočnega miru

Stanujem v sredini mesta, ob eni izmed najprometnejših ljubljanskih ulic. Promet na tej ulici se konča šele pozno v noč, tako da stanovalci ob njej le redko lahko zaspe pred 11. uro zvečer.

Razumljivo je torej, da imajo meščani radi vsaj zjutraj pred 6. uro mir, ker vsak ravno takrat najslaje spi. Usoda jim pa menda tudi tega počitka ni namenila. Ko namreč zjutraj 5. ura mine, začno po tlakovani cesti drdrati mlekarice s svojimi vozički. Že to drdranje samo zelo neprijetno vpliva na spanje. Toda ko bi bilo samo to! Mlekarice, brhka dekleta, so včasih silno klepetave. Tako se vsako jutro okrog pol šestih ustavita pred našo hišo dve mlekarici in neusmiljeno klepetata. Navadno se postavita vsaka na svojo stran ceste in se pogovarjata o letini, kako bo kaj s krompirjem, povesta si, koliko ima vsaka mleka preveč in podobno.

Te dni je pa njun razgovor dosegel višek. Kakor navadno sta se postavili vsaka na drugo stran ceste in ena izmed njiju je začela: »Nežka, pomisli, Urša je stara že 26 let pa se še zdaj ni omožila. Jaz sem bila stara 18 let, pa sem že imela moža. Če bi bila jaz namesto nje, bi se še na cesto ne upala, tako bi me bilo sram.« To in še mnogo drugega sta se ženski pogovorili, zraven pa tako neznansko vpili, da so se hočeš nočeš morali zbuditi vsi njuni odjemalci.

Pri tej priložnosti jima je neki gospod iz hiše skozi okno povedal, kar jima gre. Tedaj je ena izmed njiju jezno odgovorila: »Kaj boste vi mestni. Prav nič vam ne bo škodovalo, če malo bolj zgodaj vstanete. Zakaj morava pa midve?« **Stanovalka.**

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Ker je loterijski načrt preteklega 40. kola s svojimi zanimivimi izpremembami naletel na veliko odobravanje kupovalcev srečk, ker so bile skoraj vse srečke pooblaščenih prodajalcev in njihovih preprodajalcev razprodane, je Državna razredna loterija isti načrt upoštevala tudi za naslednje 41. kolo srečk.

Srečke 1. razreda 41. kola so gotove in pridejo v prodajo 12. septembra t. l. v 100.000 celih srečkah z žrebanji, in sicer:

I. razreda 11. oktobra 1940.
II. razreda 12. novembra 1940.
III. razreda 13. decembra 1940.
IV. razreda 13. januarja 1941.
V. razreda od 8. februarja do zaključno 6. marca 1941. leta.

Cena srečkam za vsak razred je naslednja: cela srečka din 200·—, polovica din 100·—, četrtina din 50·—.

Skupna vrednost dobitkov v 41. kolu znaša

din 65,000.000·—

V vseh petih razredih je 7 premij, in sicer: za 2 milijona; 1 milijon; 3 po 500.000 in 2 po 300.000.

Poleg teh premij so še sledeči večji dobitki: 7 po 200.000; 16 po 100.000; 17 po 80.000; 17 po 60.000; 19 po 50.000; 17 po 40.000; kakor tudi veliko število drugih večjih dobitkov.

V najsrečnejšem slučaju mogočem spajanju premij in dobitkov v V. razredu lahko dobite z eno celo srečko

din 3,200.000·—

Za izplačilo dobitkov jamči Država kraljevine Jugoslavije.

Srečke dobite pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih preprodajalcih, ki so skoraj v vseh večjih krajih.

Natančnejša pojasnila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili dobite na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Odkritje spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju

Vsa Slovenija je prejšnji petek, na 17. rojstni dan kralja Petra II., počastila spomin njegovega velikega očeta, kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Hkrati je dala duška ljubezni do mladega kralja, ki je spomenik odkril. Bili smo priče edinstvenih prizorov, kakršnih Ljubljana ne pomni. Spodnje slike dajejo skromen vpogled v slavje tega velikega dne

Od zgoraj navzdol: **Odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani pričakuje Nj. Vel. kralja Petra II. in kneza namestnika Pavla. — Predsednik spomeniškega odbora dr. Pipenbacher pozdravlja kralja Petra II. in kneza namestnika ob prihodu na slavnostni prostor. — Člani kraljevskega doma pred spomenikom: kralj Peter II. v uniformi letalskega podporočnika, knez namestnik, kneževiča Nikola in Aleksander in kneginja Olga. — Sokolski praperi pri odkritju spomenika.** V sredini zgoraj, od leve proti desni: **Venci kralja Petra, vojnega ministra in kneza namestnika Pavla.**

Velika slika v sredini: Množice si ogledujejo in občudujejo spomenik kralja Aleksandra I. Zedinitelja, delo kiparja Lojzeta Dolinarja. / Slike na desni, od zgoraj navzdol: **Venec, ki so ga naši rudarji položili pred kraljev spomenik. — Naši železničarji pri odkritju spomenika. — Nepregledna množica šolske mladine v Vegovi ulici. — Prapori Zveze fantovskih odsekov na Kongresnem trgu.** / Spodaj, od leve na desno: **Rezervni častniki s svojo zastavo. — Častna četa planinskega polka z zastavo. — General Lev Rupnik z visokimi častniki.**

Vse slike: Foto *Hugo Kern*

Dve nedeljski slovesnosti

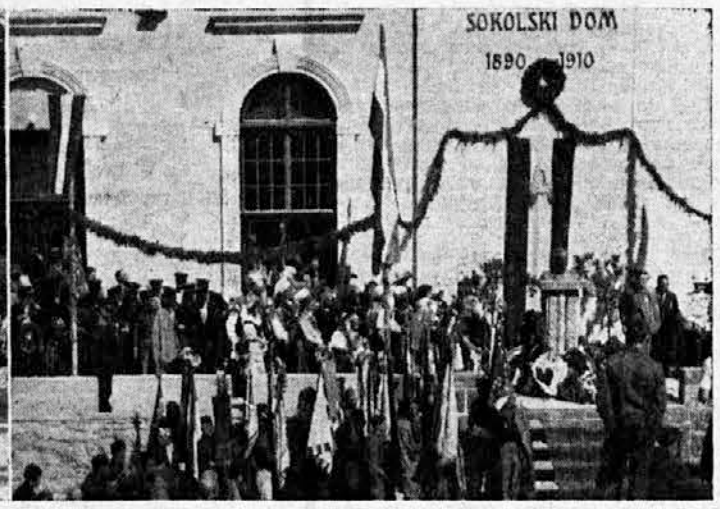

V nedeljo 8. t. m. se je v Metliki vršil ob udeležbi 5.000 ljudi veliki belokranjski narodni festival. Na prvi sliki vidimo del množice, ki prisostvuje festivalu, druga slika pa kaže enega izmed mnogih narodnih plesov, ki smo jih občudovali na veličastni prireditvi. — Isto nedeljo je imelo svoj praznik tudi Zagorje ob Savi: tamkajšnji Sokoli so namreč ob veliki udeležbi občinstva odkrili spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Naša tretja slika kaže prizor s te slovesnosti. — Foto J. Pogačnik (1. in 2. slika) in I. Orel (3. slika).

Novela „Družinskega tednika“

UKRADENI SPIS
št. 139/VII. Odd. T.

NAPISAL KAREL ČAPEK

Ob treh zjutraj je v garnizijskem poveljništvu zazvonil telefon: »Tu polkovnik Hampl iz generalštaba. Pošljite mi takoj dva moža vojaške policije in ukažite podpolkovniku Vrzalu, da, seveda iz informacijskega oddelka, človek, kaj pa vas to briga, naj pride takoj k meni. Da, zdaj ponoči. Da, naj si vzame avto. Tak, takoj, za vraga!« In konec.

Čez eno uro je bil podpolkovnik Vrzal na mestu, ne vem že kje v mestni četrti vil. Sprejel ga je star in že močno postaren gospod v civilu, to je, v srajci in v hlačah. »Podpolkovnik, zgodilo se mi je nekaj pasjega. Sedi, tovariš. Vražja zadeva, bedasta, svinjska stvar. Hudič jo vzemi. Predstavi si: predvčerajšnjim mi je šef generalnega štaba dal neki spis in rekel: Hampl, izdelaj tole doma. Čim manj ljudi o tem ve, tem bolje — v pisarni pa niti besede. Zdaj pa marš, imaš dopust in sedi pri tem doma, ampak, pazi! No prav!«

»Kakšen spis pa je bil?« je vprašal podpolkovnik Vrzal.

Polkovnik Hampl je za hip okleval: »No,« je rekel, »da veš: bil je iz oddelka T.«

»Aha,« je dejal podpolkovnik Vrzal in se kar se da zresnil. »In dalje?«

»No, poglej,« je pripovedoval polkovnik pobito. »Včeraj sem delal na njem ves dan. Ampak, kaj za vraga naj storim z njim ponoči? Da bi ga dal v miznico, ne gre, blagajne nimam in če bi kdo vedel da se nahaja ta stvar pri meni, je po njej. Človek, prvo noč sem spravil to stvar v svoji postelji pod žimnico, do jutra sem jo povaljal kakor merjasec.«

»Verjamem,« je rekel podpolkovnik Vrzal.

»Kaj hočeš,« je vzdihnil polkovnik, »ko pa je moja žena še debelejša. No, naslednji večer mi je moja žena svetovala: veš kaj, dali bomo to v pločevinasto škatlo za makarone in spravili čez noč v shrambo. Na noč zaklenem in vzamem ključ s seboj — je rekla žena — mi imamo namreč strašno debelo služkinjo, ki vse požre. Tam ne bo nihče iskal, kaj? No prav, meni je bilo všeč.«

»Ali ima vaša shramba dvojno ali enojno okno?« ga je prekinil podpolkovnik Vrzal.

»Vraga,« je planil polkovnik, »to pa mi še na misel ni prišlo. Enojno okno! Vedno sem mislil le na sazavski primer in na druge takšne bedarije, okno pa sem pozabil pogledati! Prekleta stvar!«

»In dalje,« ga je opomnil podpolkovnik.

»No, kaj naj bi bilo dalje? Ob dveh zjutraj sliši žena, kako spodaj vrešči služkinja. Šla je vprašati, kaj je, in Marija je jecljala: V shrambi je tat! Žena leti po ključ in po me, jaz letim s pištolo do shrambe in vrag, okno v shrambo je vlomljeno, škatla s spisi je izginila in prav tako je izginil tudi tat. To je vse,« se je oddahnil polkovnik.

Podpolkovnik Vrzal je s prsti bobnal po mizi. »No, gospod polkovnik, ali je kdo vedel, da imaš spise doma?«

Nesrečni polkovnik je zamahnil z rokama. »Tega ne vem. Tem pasjim špijonom pač ne ostane nič skritega.« Pri tem se je spomnil na funkcijo, ki jo vrši podpolkovnik Vrzal, in ni vedel, kako bi popravil: »To se pravi, zelo bistri ljudje so,« se je šibko izvil. »Ampak tega nisem pravil nikomur, častna beseda. Saj,« je dodal zmagoslavno, »nihče ni mogel vedeti, da sem dal to stvar v pločevinasto škatlo za makarone.«

»Kje pa ste spravljali to v škatlo?« je mimogrede vprašal podpolkovnik.

»Tu, pri tej mizi.«

»Kje pa je takrat stala škatla?«

»Počakajte,« se je skušal spomniti polkovnik. »Jaz sem sedel tukajle in škatlo sem imel pred seboj.«

Podpolkovnik se je uprl ob mizo in se zasanjano zagledal skozi okno. Nasproti se je risala v rosni jutrnji zarji siva in rdečkasta vila. »Kdo stanuje tamle?« je vprašal medlo.

Polkovnik je udaril po mizi. »Vraga, tega se nisem domislil! Počakajte, tam stanuje neki žid, direktor banke ali kaj. Vraga, zdaj že vem, kako in kaj! Vrzal, zdi se mi, da smo na sledi!«

»Rad bi videl tisto shrambo!« je rekel izmikajoč se podpolkovnik.

»No, pojdi. Tukaj, tukaj,« ga je vodil polkovnik vročično. »Tukaj je. Škatla je bila na tej najvišji polici. Marija,« je zarjul polkovnik,« tu nimate kaj iskati! Pojdite na podstrešje ali v klet!«

Podpolkovnik si je nataknil rokavice in se povzpel na okno, ki je bilo precej visoko. »Vlomljeno z dletom,« je rekel, pregledujoč okno. »Okenski okvir je gotovo iz mehkega lesa. Gospod polkovnik, to odpre vsak fantin.«

»Vraga,« se je čudil polkovnik. »Vrag naj jih vzame! Da delajo tako slaba okna!«

Zunaj pred vrtno ograjo sta čakala dva vojaka.

»Vojaška policija?« je vprašal podpolkovnik Vrzal. »No, prav. Ogledam si še od zunaj. Gospod polkovnik, svetoval bi ti, da ne zapustiš doma, dokler ne dobiš eventualnega ukaza.«

»Seveda ne,« je pritrdil polkovnik. »Zakaj pa ne?«

»Da bi bil na razpolago, če bi te —. Ta dva vojaka ostaneta vsekakor tu.«

Polkovnik se je nakremžil in nekaj požrl. »Razumem. Ali ne bi hotel malo kave? Žena bi ti skuhala.«

»Zdaj ni časa,« je rekel podpolkovnik suho. »O ukradenem spisu nikar nikomur ničesar ne pripoveduj. Samo, če... če te pokličejo. In še nekaj: reci služkinji, da je tat ukradel le neke konserve in nič drugega.«

»Ali, poslušaj,« je vzkliknil polkovnik obupano, »saj boš našel spis, ne?«

»Bom videl,« je rekel podpolkovnik in službeno udaril s petami skupaj. To jutro je bil polkovnik Hampl kakor kup nesreče. Včasih si je predstavljal, kako ga prihajata dva oficirja aretirat. Potem si je skušal predstavljati, kaj neki počenja podpolkovnik Vrzal, kako spravlja v tek ves veliki in skriti aparat vojaške informacijske službe. Predstavljal si je poplah v generalštabu in stokal.

»Karelček,« mu je že dvajsetič rekla njegova žena (— že zdavnaj je iz previdnosti skrila njegov revolver v kovčeg služkinje), »ne bi hotel kaj pojesti?«

»Vraga, daj mi mir!« se je zadrl polkovnik. »Mislim, da je videl žid tule nasproti.«

Gospa je samo vzdihnila in šla v kuhinjo jokat.

Med tem je zabrnel zvonec. Polkovnik je vstal in se vzravnal, da bi z vojaško pozo sprejel oficirje ki so ga prišli ukleniti. (Kateri neki bodo? je raztreseno ugibal.) Toda mesto oficirjev je vstopil rjav človeček s trdim klobukom v roki in pokazal polkovniku veveričje zobe. »Prosim, jaz sem Pištora s policijskega komisariata.«

»Kaj želite?« je stisnil iz sebe polkovnik in se neopazno postavil iz pozora v odmor.

»Baje so vam okradli shrambo,« se je z zobmi nasmehnil gospod Pištora nekako zaupljivo. »No, pa sem prišel.«

»Kaj pa vas to briga?« se je razburil polkovnik.

»Prosim,« je zažarel gospod Pištora, »to je naš rajon. Vaša služkinja je zjutraj pravila pri peku, da so vam okradli shrambo, pa sem rekel gospodu komisarju, da skočim pogledati.«

»Saj ni nič posebnega,« je odklonilno zamrmral polkovnik. »Odnesli so le... le škatlo z makaroni. Kar pustite to stvar lepo pri miru.«

»Čudno,« je menil gospod Pištora, »da niso več odnesli.«

»Zelo čudno,« je rekel vročično polkovnik. »Ampak to ni vaša stvar.«

»Najbrže je tata kdo motil,« je zažarel gospod Pištora, ki ga je nenadoma obšlo razsvetljenje.

»Pa zbogom, gospod,« je odsekal polkovnik.

»Prosim,« je rekel gospod Pištora in se nezaupljivo nasmehnil, »moral bi si prej še ogledati shrambo.«

Polkovnik je hotel planiti pa se je premagal. »No pa pojdite,« je rekel nejevoljno in odpeljal možička v shrambo.

Gospod Pištora se je navdušeno razgledal po mali kamri. »No, da,« je rekel veselo, »okno je vlomil z dletom; bil je Pepek ali Andrlik.«

»Kako, prosim?« je ostro vprašal polkovnik.

»Storil je Pepek ali Andrlik. Ampak Pepek po vsej priliki sedi. Če bi razbil samo steklo, bi bil lahko Dundr, Lojza, Novák, Hosička ali Kliment. Ampak tole je storil Andrlik.«

»Če bi se le ne motili,« je zamrmral polkovnik.

»Da bi se kak novinec spravljal na shrambe?« se je naglo zresnil gospod Pištora. »Najbrže ne. Ne, Mertl gre nad okna z vlomilskim orodjem in nikoli se ne spravlja nad shrambe, nikoli, gospod. Ta gre le skozi stranišče v stanovanje in potem pobere perilo.« Gospod Pištora je pokazal veveričje zobe. »No, pogledal bom k Andrliku.«

»Recite mu, da ga pozdravljam,« je zamrmral polkovnik. Neverjetno, si je rekel, ko je bil spet sam in prepuščen svojim bridkim mislim, kako nespretna je policija. Če bi vsaj iskali odtiske prstov in nog — prav, v tem je poklicna metoda. Ampak oprijeti se stvari tako bedasto — kako naj bo taka policija kos mednarodni špijonaži! Rad bi vedel, kaj dela Vrzal.

Polkovnik se ni mogel izogniti skušnjavi in je po telefonu poklical podpolkovnika Vrzala. Po poluruem besnenju je dobil končno spoj. »Halo,« je poklical kar se da ljubeznivo, »tu Hampl. Prosim te, kako daleč — Vem, da ne moreš ničesar povedati, ampak jaz le — Vem, ampak če bi bil tako ljubezniv in povedal, če je že — Jezusmarija, še vedno ničesar? — Vem, težak slučaj je, ampak — Samo trenutek, Vrzal, prosim te. Prišlo mi je na misel, da iz svojih sredstev, razumeš, dam deset tisoč tistemu, ki ujame tata. Več ne morem, ampak to veš, za tako uslugo — Vem, da ne. Ampak čisto privatno — No da, to bo moja privatna stvar, službeno seveda ne gre. — Bi lahko razdelil med civilne detektive, ja? — Seveda, ti o tem ničesar ne veš. Ampak, če bi tem ljudem nekako namignil, da je polkovnik Hampl obljubil deset tisoč — Dobro, pa naj pove tvoj stražmojster. Prosim te, tovariš! — Torej, oprosti. Hvala ti.«

Po tej širokogrudni odločitvi je polkovniku Hamplu nekako odleglo. Imel je občutek, kakor da je pri zasledovanju prekletega špijona tudi sam nekako soudeležen. Ker je bil utrujen, se je ulegel na zofo in si predstavljal, kako sto, dvesto, tristo mož (vsi so bili rjavi in se smejali z veveričjimi zobmi kakor gospod Pištora) pregleduje vlake, ustavlja avtomobile, ki drve proti meji, čaka na svojo žrtev za uličnimi vogali, izza katerih naglo skoči z besedami: »V imenu zakona. Pojdite z menoj in jezik za zobe!« Nato se mu je zdelo, da dela izpit na vojaški akademiji. Težko je stokal in se ves poten prebudil.

Nadaljevanje na 12. strani

Prašičji zob častijo

Berlin, septembra.

Na Novih Hebridih, vzhodno od Avstralije, ljudje prašiče posebno visoko cenijo. Neki tujec, ki je v teh krajih dalje časa živel in spoznal običaje prebivalcev Novih Hebridov, je o tem napisal veliko zanimivega.

Pri Hebridčanih je prašič velikokrat več vreden kakor otrok. Ko je prašič še majhen, ga priveže jo za nogo in mu izrujejo podočnjak, da bi zobje na spodnji čeljusti imeli več prostora. Prašič, ki ima na spodnji čeljusti špiralasto zavite kočnjake, ima namreč največ veljave in ga prav po božje časte.

Kadar imajo kakšno pojedino in hočejo jesti svinjsko meso, takrat zakoljejo tistega prašiča, ki ima lepše raščen kočnjak. Pri nas, kakor veste, prašiča cenimo po masti. Hebridčani so prepričani, da je bogovom najbolj všeč prašič z zelo razvitim podočnjakom. Takšnega prašiča zelo drago plačajo, njegov srečni lastnik pa postane najponosnejši mož v vasi.

Ko potem posebni klavci prašiča na krasnem oltarju iz koral zakoljejo, mu izrujejo božanski zob. Ta zob navadno shrani lastnik prašiča in z njim okrasi svoj dom. Ljudje pravijo, da ta zob prinaša srečo in ima v sebi skrito skrivnostno moč.

Ogrinjalo iz ptičjega perja

Honolulu, septembra.

V velikem Bishopovem muzeju v Honoluluju imajo shranjeno ogrinjalo iz ptičjega perja. To ogrinjalo je zelo dragoceno; cenijo ga na 5 milijonov dinarjev.

Ptičje ogrinjalo je že precej staro in izdelano iz perja ptic, ki danes sploh ne žive nikjer na svetu več. Ker je tako dragoceno, ga je njegov lastnik zavaroval za nekaj milijonov dinarjev.

Japonski bog zobobola

Tokio, septembra.

Čeprav je danes, kakor povsod drugod, tudi na Japonskem mnogo zobozdravnikov, se Japonci, kadar jih boli zob, najrajši zatečejo k posebnemu bogu. Skoro v vsakem japonskem mestu imajo v ta namen postavljene oltarje. Če Japonca boli zob, napiše na listek kratko molitvico in jo odda v svetišču svojega boga. Za te priprošnje imajo na oltarju postavljene posebne skrinjice, podobne ptičjim hišicam, v katere Japonci potem namečejo vse polno svojih prošenj.

Siromašnejši Japonci navadno kličejo na pomoč boga Binzurja, ki zmerom pomaga in je prav za prav bog zelišč. Navadno Japonci takole zdravijo svoje zobe. Na sliki svojega boga zaščitnika s prstom drgnejo tista mesta, kjer jih boli zob. Potem z istim prstom drgnejo še svoj zob in bolečine prenehajo.

V zahvalo pišejo potem Japonci svojim bogovom pisma, ki jih mečejo v drugo za to pripravljeno skrinjico. Japonci so prepričani, da jim res pomagajo njihovi bogovi. V resnici jih zob od same sugestije neha boleti. Končno je pa to tudi najvažnejše.

Tatove je ukanil

Filadelfija, septembra.

Robert Brown je filadelfijski znanstvenik. Največkrat raziskuje grobnice starih egipčanskih vladarjev. Zadnjikrat se je po treh letih vrnil iz Egipta, kjer je raziskoval stare grobnice.

S tega svojega raziskovanja je prinesel domov nešteto dragocenosti. Največ izmed njih je bilo zlatih ali slonokoščenih predmetov. Vse to je shranil doma, da bi jih raziskoval in jih pozneje oddal v muzej. Ko je pa nekega dne pozno v noč delal, je pustil eno okno svoje sobe odprto. Drugo jutro se je nemalo začudil, ker so vse dragocenosti izginile brez sledu.

Profesor je bil sprva zaradi izgube svojih najlepših izkopanin tako obupan, da si je hotel končati življenje. Pozneje si je pa premislil in se odločil za prevaro. Takoj je stopil k telefonu in narekoval vsem glavnim časopisom v mestu kratko obvestilo. Povedal je, da so dragoceni predmeti, ki jih je nekdo ukradel iz njegove sobe, nekdaj bili v faraonovi grobnici in so kakor vsi drugi predmeti strupeni. Zlagal se je še, da je ravno raziskoval, kako bi uničil strupeni duh, ki ga vsi ti predmeti izločajo. Zato naj tisti, ki so dragocenosti ukradli, pazijo, da se z njimi ne zastrupijo.

Zanimivo je, da so tatovi razen ene same dragocenosti v petih dneh vse poslali profesorju nazaj. Pametni raziskovalec je dobro poznal ljudi in njihovo slabo stran.

Tudi v Hollywoodu bodo varčevali

Hollywood, septembra.

Zaradi vojne, ki divja v Evropi, je celo filmsko mesto prišlo v krizo. Ameriških filmov namreč v Evropi ne kupujejo, tako da nekatere filmske družbe komaj dobe denar, ki so ga izdale za filmanje. Zaslužili pa pri tem niso prav nič.

Ameriškim filmskim podjetjem torej ni preostalo nič drugega, kakor da začno varčevati. Tako bodo vsaj svoje izdatke zmanjšali. V Hollywoodu nekaterih pričetih filmov sploh ne bodo dokončali. Poleg tega bodo znatno znižali plače nekaterim najbolje plačanim filmskim zvezdnikom, ravnateljem in filmskim režiserjem.

Ljudje govore 2796 jezikov

Newyork, septembra.

Neki ameriški raziskovalen zavod je po dolgem in truda polnem raziskovanju dognal, da ljudje na svetu govore nič manj ko 6.760 različnih jezikov.

Največ težkoč so raziskovalcem prizadejale govorice raznih narodov na Vzhodu in pa jeziki črncev, ki so zelo primitivni. Samo »živečih jezikov«, torej tistih jezikov, ki jih ljudje še danes govore, je 2.796. Nekatere nepismene jezike so morali raziskovalci celo posnemati na gramofonske plošče. Vsi ostali jeziki so danes »mrtvi«, ker se več ne govore.

Rešilni pas s svetilko

Berlin, septembra.

Pred nedavnim so izgotovili najnovejše rešilne pasove za brodolomce. Ti pasovi imajo svojo posebnost in se menda zelo obnesejo.

Rešilni pas ima na svoji zadnji strani pritrjeno svetilko. Takoj, ko se pas dotakne vode, se ta svetilka sama od sebe prižge. Svetilka omogoči, da brodolomca laže opazijo v vodi, gori pa kakih 80 ur.

Najdaljše in najkrajše krajevno ime na svetu

Berlin, septembra.

Neka vas na Angleškem na severnem Waleškem ima baje najdaljše ime na svetu. Ta vas se imenuje s svojim celim imenom Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwl - Llandisiliogogoch. Kakor torej vidite, je to ime od sile dolgo in ga na pečatih seveda uporabljajo samo skrajšanega.

Zdaj pa nasprotje tega: Najkrajše ime na svetu. Rekord v najkrajšem krajevnem imenu imata v tem primeru francoski vasici O in Y. Vasica O leži v ornskem, vasica Y pa v sommskem departmaju.

Mož, ki govori 150 jezikov

Berlin, septembra.

Nekdanji tolmač nemškega notranjega ministrstva v Berlinu, dr. Tasilo Schultheis, je pred nedavnim napisal obsežno delo o jezikoslovju. V tej svoji knjigi je napisal, kako se najlaže naučimo tujih jezikov in to v poljubni količini. Po njegovem mnenju je učenje slovnice pri tujih jezikih v toliki meri, kakor to delajo po šolah, nepotrebno. Dr. Schultheis trdi, da mora človek najprej proučiti notranji ustroj jezika, ker se samo tako lahko praktično okoristimo z njim.

Za to knjigo so se ljudje zelo zanimali, ker dr. Schultheis govori največ jezikov na svetu in je torej njegovo mnenje velike važnosti. Ta mož govori skupaj 150 jezikov. Zna vse evropske jezike, poleg teh govori še 23 jezikov afriških črncev, znana so mu tudi vsa indijanska narečja in vsi jeziki divjih narodov z otokov na Tihem oceanu in v Avstraliji. Tudi jezike ameriških Indijancev prav dobro obvladuje. Govori kitajsko in japonsko. Izmed mrtvih jezikov govori latinsko, starogrško, sanskrt; zna tudi esperanto in druge jezike.

Tega jezikovnega genija so posetili v Berlinu berlinski novinarji in tem je pojasnil nekatera mesta v svoji knjigi, kjer pripoveduje, kako se je naučil tujih jezikov. Povedal je tole:

»Vsak narod na svetu ima svoj jezikovni zaklad. Tudi najbolj skrita indijanska narečja imajo neverjetno besedišče. Jezika se človek rad nauči že zato, da lahko spoznava druge narode. Srbskega jezika sem se na primer naučil samo zaradi srbskih narodnih pesni, ki so biser svetovne književnosti. (Gospod Schultheis govori tudi hrvatsko in slovensko.) Nemška dela sem hotel čitati v tujini v prevodih. Zato sem čital Thomasa Manna na Ruskem, Goethejevega Werterja na Kitajskem, Schillerja v Franciji, zgodovino nemške književnosti pa na Armenskem.«

Ta učeni Nemec se je torej vsakega jezika naučil med narodom. Veliko je popotoval in je iz vsake dežele odnesel nov jezikovni zaklad. Tako so se kopičili jeziki in mož danes govori nič manj kakor 150 jezikov, kar je spet poseben rekord.

700 - 850 din
stane desetdnevno bivanje v RADENCIH

Vse vračunano: stanovanje, hrana, 1 zdravniški pregled, velika analiza seči, od zdravnika predpisane ogljikove in min. kopeli, vse takse, sobna postrežba.

Direktni vagon iz Ljubljane (7·55 uri) do Radenc (14·48 uri) stane din 77·—.

Povratek brezplačen. Vzeti je treba letoviško potrdilo na odhodni postaji.

Prospekti: Uprava zdravilišča
SLATINA - RADENCI

Muzej potresov

Tokio, septembra.

Znano je, da je Japonska dežela največjih katastrof na zemlji. Na Japonskem na leto izbruhne največ vulkanov in tajfunov. Kadar takšen vulkan začne bruhati, se seveda vse naokrog uniči. Seizmografski institut v Tokiu je v zadnjih 32 letih zabeležil nič manj kakor 30.000 potresov, to se pravi 1000 letno ali trije potresi na dan.

Nič čudnega torej ni, če so pred kratkim na Japonskem odprli muzej potresov. V tem muzeju lahko Japonci vidijo slike iz vseh potresov, ki so bili v zadnjih 10 letih. V tem muzeju so tudi slike iz groznega potresa leta 1923. Takrat je potres pokončal okrog milijon ljudi. Poleg Tokia in Jokohame je bilo takrat porušenih še nešteto japonskih mest.

Čebela v vojaški službi

Tokio, septembra.

Japonsko-kitajska vojna, ki traja že leta, je na polju modernega vojskovanja prinesla veliko novega. Tako je kitajska vojaška oblast prišla na zanimivo zamisel, da bi namesto golobov, izurila za pismonoše čebele.

Znano je, da ima čebela isto dobro lastnost kakor golob. Če se oddalji od svojega doma, zmerom spet najde nazaj. Ker je pa čebela majhna, morajo rokopis, ki ga nese, nekako zmanjšati. To napravijo z mikroskopom. Tako zmanjšan rokopis potem privežejo čebeli na nožico in jo spuste. Ko pride ta mikroskopsko drobni rokopis v prave roke, ga spet povečajo in vsebino preberejo.

Ker čebela zelo hitro leta (50—60 km na uro) in jo poleg tega zaradi njene velikosti sovražnik ne more zapaziti, so Kitajci zelo zadovoljni s svojimi novimi pismonoši.

Celo mesto je pokopal

Bazel, septembra.

Pred nedavnim je v moravskem mestu Třebiču umrl 86letni grobar Smrt. Ta mož je vse svoje življenje stanoval na pokopališču, kjer mu je bila mestna občina postavila hišico, in je svoje delo opravljal vestno celih 46 let.

Ko je pred nedavnim mož umrl, so ugotovili, da je pokopal skupaj kar 12.000 ljudi, skoraj toliko, kolikor šteje mesto Třebič prebivalcev. Pri možu je poleg drugega najbolj zanimivo njegovo ime, ki je za grobarski poklic kakor nalašč.

UGANKE?

KRIŽANKA

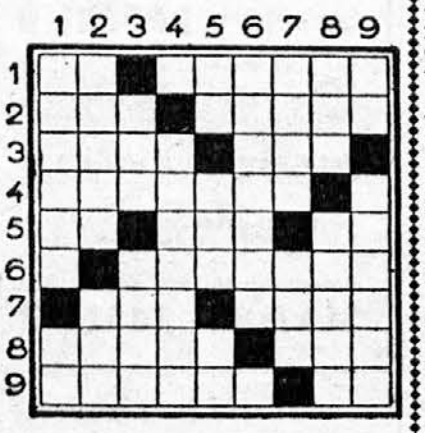

Pomen besed:

Vodoravno: 1. kemijski znak za živo srebro; tlaka. 2. rase na glavi; reka na Romunskem. 3. svetopisemska oseba; škoduje železu. 4. vas na Gorenjskem. 5. števnik; reka v Sibiriji; grška črka. 6. spominska izdaja knjige. 7. zgoden; žensko ime. 8. mineral; posoda. 9. vrsta svile; zaimek.

Navpično: 1. posel; kemijski znak za rubidij. 2. francoska kolonija v ekvatorialni Afriki; Čapkova utopistična drama. 3. vestnik; prislov. 4. gora na Gorenjskem. 5. igralna karta; moško ime; nota. 6. tuje moško ime. 7. dela na polju; del obraza. 8. tuje žensko ime; mesto v Jugoslaviji. 9. arabski konj; naslov japonskega cesarja.

*

ČAROBNI LIK

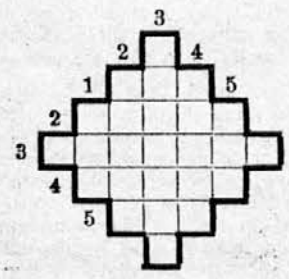

Pomen besed, navpično in vodoravno:

1. rije zemljo, 2. žensko ime, 3. občina v celjskem srezu, 4. znana božja pot, 5. uradni spis.

*

ENAČBA

(a—b) + (c—d) + (e—f) = x

a = oblika vodnih hlapov
b = ohranjevalno kemično sredstvo
c = ameriška država
d = veznik
e = trud
f = zelenjava
x = samoupravna edinica.

*

PREMIKALNICA

SOLITER
ZAPADEL
VELIMIR
BAKELIT
KAVADAR

Besede premikaj tako, da dobiš navpično tri nove besede, katerih pomen je: gradbeni material, vaška slika, izbrana družba.

*

POSETNICA

K. KOCEN

Vir

Kaj je ta oseba?

Rešitve ugank iz prejšnje številke

REŠITEV KRIŽANKE

Vodoravno po vrsti: 1. su, sopran, 2. akt, slika, 3. mars, abo, 4. ozimlna, s, 5. ti, ali, ko, 6. a, princip, 7. ela, etna, 8. snaga, sir, 9. bandit, na.

Rešitev enačbe: a = kokoš, b = koš, c = bivol, d = vol, e = lapor, f = por, x = kobila.

Rešitev čarobnega lika: 1. prt, 2. prior, 3. Triglav, 4. tolik, 5. rak.

Rešitev premikalnice: brana, slika, Itaka.

Rešitev posetnice: javni notar.

Vaša najmlajša se nerada uči pisati

Najbrže to prav tako dobro veste kakor jaz: namreč, če otrok nečesa noče, da ga je težko prisiliti v to. Ne karanje, ne tepež, ne grožnja — prav nič ne zaleže. Vse, kar hočete doseči s silo, ni dosti vredno. Razen tega pa matere šoloobveznih otrok že same dobro veste, kako težko je s takšnimi otroki.

Če bi rekli svoji mali, ki hodi komaj v prvi ali drugi razred: »Metka, to čokolado moraš pojesti,« bi čokolada, njena najljubša slaščica, ne bila več tako sladka. Jedla bi jo dalj časa kakor običajno, in če bi še enkrat ukazali, bi mala ugotovila, da čokolada ni dobra in da je prav za prav že sita.

Kakor s čokolado, je tudi z vsemi drugimi ukazi. Zato naredite, če vaša hčerka ne kaže volje, da bi se sama učila pisanja, te napake, da bi jo v to prisilili.

Prav zanesljivo ste že tudi vi slišali mater, ki je rekla svoji mali hčerki, igrajoči se na prostem:

»Tako, zdaj je igre dovolj... Zdaj je čas, da začneš pisati!«

Kakšna napaka!

Najprej ste otroka odvrnili od priljubljene igre, potlej hočete pa otroka še prisiliti v nekaj, ki mu ne ugaja ali mu dela celo težave. Razen tega je pa tudi način, kako ji predlagate učiti se pisati, popolnoma zgrešen.

Vsakemu otroku, posebno pa še tistemu, ki mu pisanje dela težave, je treba najprej vliti volje. Mati mora biti pri tem zelo spretna, da dobro odigra svojo, pogosto tudi zvito vlogo. V tem primeru boste spet spregledali, da mora biti mati pri vzgoji otrok velika umetnica.

Namesto, da rečete svoji malčici: »Dokler se ne vrnem, hočem da napišeš celo stran v zvezku,« si bo razumna mati vzela nekaj časa, sedla za mizo poleg male in ji najprej pokazala lepo barvan papir. Potlej pa na primer rekla:

»Zdaj bova pisali mali Marici v Novo mesto... Prosili jo bova, naj nama tudi ona piše... In kaj misliš, prišlo bo pismo na tvoj naslov!«

To je že bolj posrečen uvod. Ni treba, da vaša mala takoj zgrabi za pero in da se navduši za predlog. Potrudite se ji dopovedati, kako bo mala Marica vesela, ko bo prejela njeno pismo in prav zanesljivo se bo hčerkica omehčala.

In po odgovoru, ki bo prispel iz Novega mesta (čeprav ni ravno pristen), bo led prebit.

Takrat pridejo na vrsto novi postopki.

Prihodnjič ji boste na primer rekli: »Danes, Metka, bova zabeležili vse tvoje igračke, kar jih imaš... Od tistih, ki si jih že pokvarila, pa do najnovejše in zmerom boš vedela, koliko igrač imaš. Poglej, pripravila sem ti zapisnico. Drugič boš pa napisala, kje si že povsod bila na izletu, kam si se že peljala z vlakom, s tramvajem itd., itd. Tudi velesejma ne smeš pozabiti, in Rožnika...«

S takšnim načinom boste dosegli vse. Ko bo mala videla, da na pismo dobi odgovor in da ima zapisnica svojo vrednost, bo znala ceniti svoje novo znanje in ga začela izkoriščati. Še sama si bo izmislila marsikaj in z veseljem napisala. Na vas je, da poskrbite zato, da bo vedela ceniti vrednost pisanja in da ne bo puščala v zvezkih »pack«.

Še enkrat: s silo pri otrocih ničesar ne opravite. Vsaka obhodna pot je krajša od kratkega ukaza.

Isto kakor za deklice velja kajpak tudi za dečke. Na vas je, matere, da boste pravilno vadile otroke pisanja in reda in s tem prihranile mnogo truda sebi in učiteljem, posebno v poznejših letih. Še posebno pa to upoštevajte zdaj, ob začetku šolskega leta.

V. P.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Krompirjeva juha, pražen krompir, zelena solata. Zvečer: Mlečen močnik.

Petek: Juha iz lisiček, rižev narastek. Zvečer: Zabeljeni makaroni.

Sobota: Goveja juha z rezanci, pražen krompir, pesa. Zvečer: Goveje meso od opoldne v solati, kava.

Nedelja: Goveja juha, paradižnikova omaka, krompirjev pire. Zvečer: Telečja pečenka, solata.

Ponedeljek: Goveja juha z rižem, praženec. Zvečer: Vampi s krompirjem.

Torek: Golaževa juha, kumare v solati. Zvečer: Mlečen riž.

Sreda: Zelenjavna juha, palačinke. Zvečer: Stročji fižol v solati.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Gobova juha, kumare v omaki, krompirjev pire, jabolčni kompot. Zvečer: Ocvrte nadevane palačinke[1], stročji fižol v solati.

Petek: Cvetačna juha, sirovi štruklji, kompot. Zvečer: Široki rezanci s sladkorjem in orehi, sadje.

Sobota: Goveja juha z zdrobovimi cmoki, telečji zrezki, nadevani paradižniki[2]. Zvečer: Telečje srce v omaki[3], krompirjevi hlebčki[4].

Nedelja: Ragujeva juha, svinjska pečenka, mešana solata, češpljev kolač[5], kompot. Zvečer: Ocvrti priželjc, srbska solata, sadje.

Ponedeljek: Možganja juha, vinska omaka, kruhovi cmoki. Zvečer: Ocvrta telečja jetra, pesa.

Torek: Goveja juha z rižem, dušen ohrovt, krompirjevi kifeljčki. Zvečer: Zabeljeni žlikrofi, solata, kompot.

Sreda: Zelenjavna juha, češpljevi cmoki. Zvečer: Ocvrta jajca z gnjatjo, čaj, pecivo.

Pojasnilo:

[1]**Ocrte nadevane palačinke:** Potrebujete 2 jajci, osminko litra smetane, 15 dek gnjati, za oreh presnega masla, soli, popra, kruhovih drobtin in masti. Palačinke pripravite tako kakor običajno, nadevajte jih pa s temle nadevom: presno maslo, jajce in gnjat zmešajte s smetano, soljo in poprom. Palačinke lepo zavijte, jih prerežite čez pol, pomočite v jajce in drobtine ter jih ocvrite na vroči masti.

Jesenska promenadna obleka iz temnega blaga, kimono ukrojena. Sploh smo letos opazili dosti takšnih oblačil. Posebno pozornost zbudijo pri tem preprostem a elegantnem modelu postrani vrezani žepki na krilu, lep usnjen pas z zanimivo zaponko in bela petlja pod vratom.

Aparten jesenski plašč, ki ga je izdelala ameriška modna hiša Jay Thorpe. Vsa njegova učinkovitost je v tem, kako potekajo proge. In v tem se je njegov izdelovalec pokazal pravega mojstra. K temu elegantnemu, a preprostemu plašču spadata prav tako elegantna klobuk in moderna torbica.

[2]**Nadevani paradižniki:** 12 lepih velikih paradižnikov prerežite in jih z majhno žlico izdolbite. 14 dek riža dušite s čebulo in peteršiljem, pridenite mu 28 dek sesekljane pečene telečine. S tem nadevom napolnite paradižnike. Paradižnikovo seme in mehki del, ki ste ga izdolbli, skuhajte z malo narezane čebule in jo pretlačite skozi sito. Dodajte še 4 decilitre smetane, v kateri razmotajte žlico moke. Nadevane paradižnike zložite v skledo in jih polijte s pripravljeno omako. Pokapajte jih s presnim maslom in jih še 20 minut dušite v topli pečici. Po okusu lahko dodaste sladkorja.

[3]**Telečje srce v omaki:** Srce prerežite čez pol, operite in zrežite na tanke rezine, popoprajte, posolite in izpražite na vreli masti pri hudem ognju. Če boste pražile počasi, bo srce trdo. Omako pa napravite takole: Na 30 gramih masti prepražite 3 do 4 žlice dobro sesekljane čebule in noževo konico sladkorja v prahu. Ko čebula zarumeni, jo posipajte z 2 kavnima žlicama moke in kakor hitro dobi moka barvo, zalijte s 4 decilitri vroče vode ali juhe, posolite in popoprajte. Ko voda med neprestanim mešanjem zavre, potegnite skledo z omako na kraj štedilnika, ji dolijte 3 žlice dobrega vinskega kisa in pustite počasi vreti. Preden postavite jed na mizo, dodajte omaki še 2 do 3 žlice dobro sesekljanih kislih kumaric in malo sesekljanega zelenega peteršilja.

[4]**Krompirjevi hlebčki:** Olupite nekaj surovih krompirjev in jih nastrgajte. Vodo, ki se je natekla pri strganju, iztisnite. Krompirju dodajte 2 jajci, nekoliko kisle smetane, moke, drobno sesekljane čebule in posolite. Vso to zmes dobro premešajte in izoblikujte majhne hlebčke, ki jih na vreli masti ali presnem maslu lepo rumeno opecite.

[5]**Češpljev kolač:** Zamesite testo iz 10 dek presnega masla, 20 dek moke, 8 dek sladkorja in 2 rumenjakov trdokuhanih jajc ter ščepca soli. Testo denite v pekačo in nanj zložite češplje, ki ste jim odvzele koščico, in jih razpolovile. Kolač lepo rumeno opecite in ko je še gorak, ga posipajte s sladkorjem.

Pazite na red v svoji torbici

V tramvaju ali avtobusu lahko pogosto vidite kakšno damo, ki se na vso moč trudi, da bi našla svoj vozni listek, ki ga je še pred nekaj trenutki spravila v svojo lepo torbico. Ker ji ne ostane nič drugega, mora stresti iz torbice vse, kar ima v njej. Toda blagor tisti, ki lahko strese pred drugimi očmi vso tisto šaro, ki spada pa tudi ne spada v torbico. V torbici ima rdečilo, škatlico za puder, glavnik, različne zapisnice in vse mogoče in nemogoče predmete. Če je vsebina torbice čista in v redu zložena, no, potem že še nekako gre, toda če ni — kar se največkrat zgodi — kaj si morajo misliti ljudje in kakšen vtisk bo napravila dama na svojo okolico. Ženska, ki ima kolikor toliko čuta za red, ne bo trpela, da bi v njeni torbici vladal nered. Poskrbela bo za to, da bo vsak predmet na svojem mestu.

Nered ni samo neokusen, temveč je tudi škodljiv. Če namečemo v torbico preveč stvari, ni niti najmanj čudno, če nam torbica, pa čeprav zelo draga, poči. Takšna torbica bo hitro izgubila lepo obliko, znotraj se bo pa zamazala in strgala. Red v torbici je sicer v zvezi z majhnimi izdatki, vendar se nam pa ti desetkrat povrnejo, ker nam ni treba tako kmalu kupovati nove torbice.

Nabavite si nekakšno vrečico za ključe v obliki denarnice. Lahko si jo tudi sami sešijete iz usnja stare torbice. Ključi s svojimi ostrimi robovi trgajo podlogo. Od ključev podloga počasi tudi zarjavi, če pridejo v dotik z vlažnim robcem. Poštne znamke hranite v majhni lakasti listnici.

Različne prevleke in vrečico za žepni robček naredite iz ostankov pisanega ali enobarvnega blaga. Lahko jih pa tudi nakvačkate iz ostankov pisane volne ali svile. Ni treba, da bi vsak predmet imel posebno prevleko. Lahko pa naredite prevleko v obliki podolgovatega pisemskega ovoja. Vanjo všijte predalčke za različne predmete.

Te vrečice morajo biti iz pralnega materiala, ker še posebno velja za vrečico za robček.

Če ni bila vaša torbica doslej v redu, jo lepo spraznite, očistite od znotraj in zunaj, zašijte strgano podlogo in si sešijte vrečice. Red mnogo manj stane kakor pa škoda, ki jo povzročita lenoba in malomarnost.

Porabni nasveti

Likerji, ki jih pripravimo doma, so včasih preveč močni, včasih pa tudi preveč vodeni. Zato vam priporočamo, da za liker ne uporabljajte alkohola in vode, temveč slivovko, ki bo likerju v veliki meri popravila tudi okus.

Moten kis očistimo, če mu dodamo na liter kisa 2 žlički mleka. Po 24 urah bo ostala na dnu usedlina in kis bo spet jasne barve. Če se pa to ne bi zgodilo niti po 3 dnevih, morate postopek ponoviti. Izčiščeni kis pazljivo odlijte v čisto steklenico. Če so se pa v kisu zaredile glivice, ga segrejte do 45 stopinj C in sicer v zaprtem loncu, da ne izgubi duha. Ko je kis povsem hladen, ga filtrirajte.

Umazane mramornate plošče ne smete čistiti z močnimi kislinami, s peskom ali pepelom, ker jih lahko s temi sredstvi samo pokvarite. Umijemo jih z milom in vodo, ki smo ji dodali nekoliko salmijaka, ali jih pa zbrišemo s krpo, ki smo jo namočili v petrolej.

Kako ozdravimo nespečnost?

Eno tretjino življenja človek prespi. Prav od te tretjine je odvisno ostalo življenje. Če slabo spimo, se tudi slabo počutimo, in življenje vidimo samo z grde in težke strani. Ženska, ki stalno slabo spi, bo kmalu ostarela, koža ji bo ovenela in oči bodo postale medle.

Za zdravljenje nespečnosti je treba samo dobre volje. Zdravila, ki nam jih predpisujejo zdravniki, navadno pomagajo samo nekaj časa, potem se pa nespečnost še poslabša. Ljudje, ki slabo spe, so v veliki večini temu sami krivi. Kakor hitro namreč ležejo v posteljo, premišljujejo vse mogoče skrbi, ki so jih imeli čez dan. Skrb jih je že za prihodnji dan, ker v svoji neprespanosti vse huje vidijo, kakor v resnici je. Pri takšnem in podobnem premišljevanju morajo seveda možgani s povečano silo delovati, namesto da bi počivali. Potem pa zaman pričakujete, da boste zaspali. V tem primeru je nespečnost živčnega izvora.

Kakor pri vsaki bolezni, tako je tudi pri nespečnosti, posledici prezaposlenosti živcev, treba precej potrpljenja. Nikar ne mislite, da boste že prvi dan uspeli. Za to je treba tedne in tedne. Najprimernejši čas za zdravljenje nespečnosti so seveda počitnice. Takrat ste prosti, in kar je glavno, brez skrbi. V tem času je posebno važno, da se odrečete vseh močnih pijač. O počitnicah nikar ne pijte kave, čaja niti alkohola. Zvečer popijte čašo lipovega čaja, ki je posebno dobro uspavalo.

Važno je, da se zvečer dobro umijete, če le morete z mrzlo vodo. Očistite obraz s stalno kremo in uredite si lase. Vendar se s svojo večerno toaleto ne zadržujte predolgo. Ko ste se že slekli, pomočite robec v mrzlo vodo in ga mokrega položite na ramena. Potem ga še enkrat pomočite v vodo in ga položite na prsi. Tako se boste počutili osvežene, kakor da bi se skopali. Dobro je, če vse to opravite pri odprtem oknu in ležete v posteljo vsaj ob 10. zvečer.

S tem pa za svoje spanje še niste storili dovolj. Takoj, ko ležete v posteljo, morate utrniti luč. O kakšnem branju v postelji ne sme biti govora. Telo mora biti v postelji prosto, ne da bi ga kaj tiščalo. Pazite tudi na dihanje. Dihajte globoko, tako da se bodo vsa pljuča napolnila z zrakom. Dihajte brez napora in enakomerno. Občutili boste, da se vam po telesu razširja prijetna toplota. Ta toplota vas bo prijetno omamila in uspavala. Če ste večerjali pred deseto uro, lahko pred spanjem popijete čašo mleka, ki tudi prav dobro uspava.

Medtem ko enakomerno dihate, naj vam bo edina misel: »Zaspati moram!« Ne mislite več na dnevne skrbi, osvobodite se vsega in zavedajte se, da se morate ponoči odpočiti za prihodnji dan.

Če se sredi noči prebudite in ne morete več zaspati, potem vstanite. Popijte čašo mrzle vode, lahko si napravite tudi mrzle obkladke. Ko boste potem legli nazaj v posteljo, se boste počutili poživljene in boste spet zaspali. Če se pa zbudite zgodaj zjutraj, potem se nikar ne silite k spancu. Vstanite in pojdite na sveži zrak na sprehod. Ko boste potem drugi dan zvečer legli v posteljo, boste takoj zaspali.

Preprost, a ljubek jesenski komplet iz temnomodrega ali črnega lahnega volnenega blaga. Krilo je precej zvončasto, zgornji del je pa prav za prav vsa zanimivost tega oblačila: visoko zaprta pikejasta bela bluza in priljubljeni bolero iz istega blaga kakor je krilo, z belim mornarskim ovratnikom iz pikeja in štrlečimi zapestji. Model je posebno praktičen, ker si tako lahko popravite kakšno temno volneno obleko.

Ali znate izkoristiti izlet?

Čudno vprašanje, boste rekle? Kdo ga ne zna? Prepričana sem pa, da ga marsikatera ne zna, vsaj dodobra ne. Prav to vam hočem pojasniti zdaj, ko stopimo v jesen in ko bomo z velikim veseljem iskali poslednjih sončnih žarkov in svežega zraka v naravi, preden nas obišče trda zima.

Ali ste že kdaj pomislile, kaj bi bilo najpametnejše storiti na izletu? V naravi, na soncu, na zraku vam je potrebno čim več gibanja. Kratko in malo pozabiti morate za tistih bore nekaj uric, da ste odrasli in se vrnite v detinstvo. Koliko različnih možnosti gibanja je okrog vas! Niti eni svoji »muhi« se ne odrecite. Stalno se gibajte, bodite razigrani, če vam ugaja. Potrebno je le, da se osvobodite svoje mestne togosti, treba je pretegniti vse svoje mišice. Vdihavati morate kar največ mogoče dobrodejnega poljskega ali gozdnega zraka. Izpostavite soncu in vetru čim večjo površino svoje kože, da boste s seboj v mesto prinesli veliko zalogo energije za delo in dosti židane volje.

Tako na primer poskusite plezati na drevo. Pri tem se razume, da morate imeti široko krilo in nizke pete, ter kar moči udobno bluzo. Lase si po možnosti zavežite s pahovko ali sploh na kakršen koli način zavarujte, da vam ne bodo silile v oči. Obešajte se na veje, gugajte se, tekajte po travniku, itd., itd. Samo tako izkoriščen izlet je uspeli izlet. Samo tako ste sigurni, da ste storili nekaj za svoje zdravje in za svojo svežost.

Morebiti vas bodo naslednji dan, pri vsakodnevnem delu, bolele vse mišice, to vam naj bo pa le dokaz, da ste se dobro razgibali. Zato si obljubite, da boste sleherno prosto urico izkoristile zato, da mišice usposobite za pravilno delovanje.

Če sleherni dan, namenjen za počitek, preživite na čistem zraku, vedite, da vam bo tudi običajno vsakdanje gibanje laže. Vaši gibi bodo gibčnejši in elegantnejši.

Kozmetika v daljni preteklosti

Beseda kozmetika je grškega porekla in pomeni umetnost povdarjanja dobrih lastnosti lica. Kozmetična sredstva so uporabljale po večini samo ženske.

V zvezi s kozmetiko je v izredno visoki stopnji tudi tako imenovana parfumerija, obe sta pa znani že iz pradavnih časov. Zgodovinsko je dokazano, da so Egipčani uporabljali balzame — od tod tudi beseda balzamiranje — in dišeče smole in jih sežigali bogovom na čast. Vedeli so tudi za dišeča olja in esence, ki so jih prav tako uporabljali v svetiščih.

Dišeče esence so bile znane tudi starim Grkom. Njihove žene so mazale lase z dišečimi olji, toda tako razsipno, da je država sklenila omejiti to razsipništvo. Slavni atenski filozof Sokrat je bil med prvimi, ki so obsodili to pretirano uporabo dišav. Ostala grška plemena, posebno Špartanci, so bila zelo skromna v pogledu parfumerijsko-kozmetičnih proizvodov.

V dobi Rimljanov sta kozmetika in parfumerija dosegli svoj višek. Dokazano je, da so Rimljanke uporabljale tudi barvila za obraz in ustnice. Za obraz rožnato barvilo, za ustnice pa rožnato in rdeče. Njihova rdečila za ustnice so podobna našim, valjčne oblike, v belem ali temnem ovoju. Takšna rdečila so z drugimi kozmetičnimi preparati našli pri izkopavanjih starih rimskih trdnjav, ne daleč od današnjega Frankfurta ob Mainu.

Rimljanke so posvečale posebno pozornost tudi negi nohtov, tako da lahko govorimo o manikiranju. To pa posebno v dobi rimskega cesarstva, ko sta razkošje in sijaj dosegla svoj višek. Glavni dobavitelj parfumov (balzamov, olj in dišeče smole) je bila Perzija. Razpad zahodnega rimskega cesarstva (l. 476. po Kr.) je imel za posledico tudi razpad rimskih visokih slojev s prefinjenimi navadami in običaji.

Po večstoletnem zastoju v tem pogledu, sta se parfumerija in kozmetika razvili spet pod vplivom francoskih dvornih običajev v 17. stoletju, v dobi Ludvika XIV. in XV. Pretirana uporaba teh proizvodov je bila pa v zvezi z neverjetno nečistočo telesa; ljudje se sploh niso kopali, vodo so pa uporabljali v kar najmanjši meri.

Za tiste, ki ne morejo na počitnice

V življenju je najvažnejše, da se zadovoljimo z malim in smo v vsakem, še tako težkem položaju, gospodari samih sebe. Veliko je deklet in žen, ki nimajo denarja niti možnosti, da bi vsako poletje hodile na počitnice. Zato so nekatere izmed njih nezadovoljne, živčne, in mislijo, da bodo zato bolne in se bodo za več let postarale.

Takšne ženske naj se zavedajo, da si vse preveč domišljajo in vse preveč črno gledajo. Naj pomislijo, da se da doma prav tako lepo in srečno preživeti počitnice kakor v najdražjem hotelu. Imeti je treba samo malo volje. Zračne kopeli si lahko napravite v vsakem, še tako majhnem stanovanju. Odprite na stežaj okna, oblecite se v kopalno obleko in vdihavajte svež zrak. Po vsaki takšni zračni kopeli se boste čutili prerojene in sposobne za najtežje delo.

Tudi sonca si lahko navžijete povsod. Če ne utegnete hoditi na polje ali v gozd, se sončite na balkonu, ali vsaj pri odprtem oknu. Ko ste se dovolj naužili sonca, stopite pod prho in se ohladite z mrzlo vodo. Potem za nekaj minut lezite v posteljo in verjemite, da boste presenečeni nad svojo svežino. Ne pozabite prenoviti tudi svoje notranjosti. Ne mislite samo na svojo zunanjo lepoto, ta je v ozki in nerazdružljivi zvezi z vašo notranjostjo. Poleti si privoščite vsaj en teden dijete. Jejte samo zelenjavo in sadje. Ne pijte oponih piač, temveč samo limonado in sadne sokove, ki vam bodo povečali tek. Pijte veliko mleka.

Suhe ženske in one, ki so vso zimo težko delale, naj si poleti privoščijo malo več hrane kakor navadno. Jedo naj v glavnem veliko sadja, zelenjave in mleka. Dobro je tudi, če veliko spe in hodijo vsako popoldne na sprehod.

Če se bodo ženske držale gornjih nasvetov, ne bodo prav nič zaostajale za tistimi, ki so svoje počitnice preživele v velikih letoviščih. Zavedajo naj se, da hoče tudi telo enkrat počivati. Naj puste nohte rasti po mili volji, tudi za lase je dobro, če si odpočijejo od večnega kodranja. Ženska, ki je počitnice v miru in zadovoljstvu preživela doma, bo na jesen prav tako lepa, če ne še lepša, kakor njene tovarišice, ki so prišle z morja.

Ljubkost je važnejša od lepote

Če niste lepi, s tem še nikakor ni rečeno, da ne boste v življenju dosegli uspehov. Na svetu je namreč veliko lepotic, ki s svojim vedenjem in prisiljeno držo odbijajo. Narobe pa njihove manj lepe tovarišice prav zaradi svoje ljubkosti privlačijo in zbujajo pozornost.

Veliko važnejše od lepote je ljubkost. Grdo mlado dekle se s pomočjo lepotil in pravilnega negovanja danes prav lahko spremeni v prijetno, milo in ljubko dekle, čeprav ne more nikdar postati lepotica. Vaša okolica vas sodi po vedenju. Ker pa vsaka ženska skuša biti ljudem čim bolj prijetna, naj vsaka kritično pregleda samo sebe in se oceni. Morda ste hitre jeze, morda se za vsako malenkost jočete in s tem spravljate v slabo voljo svojo okolico. Če ste ena izmed teh, potem še danes napravite trden sklep, da se nikdar več ne boste po nepotrebnem jezile ali jokale. Naučite se obvladati svojo lastno voljo in bodite zmerom gospodarice svojih besed in čustev.

Svojim tovarišem in tovarišicam rajši pripovedujte vesele in prijetne zgodbe, kakor pa žalostne. Ne bodite ena izmed tistih, ki ob vsaki priložnosti govori samo o svoji bolezni in o bolezni drugih. S takšnim besedičenjem ne boste osvojile nikogar, pač boste pa prav kmalu same postale hipohonder. Bodite vsak trenutek pripravljene, svoji okolici napraviti kakšno majhno uslugo. S takšnimi malenkostmi se ljudem prikupite, da vas ohranijo trajno v prijetnem spominu. Človek je rojen za življenje v družbi, zato bodi v družbi prijeten.

Mlademu dekletu se ni treba truditi, če hoče biti ljubka. Nekoliko dobre volje in naravnega iskrenega smehljaja in že jo imajo vsi radi. Zavedajte se, da boste s svojo neprisiljeno lubkostjo prav lahko prekosile še takšno lepotico. Posebno pa pazite, da ne boste zavistne. Prijazne morate biti s svojo okolico. Pri vsem tem pa ne smete iti predaleč. Preveč ljubeznivosti lahko škoduje vašemu ponosu in ugledu. Pri tem morate pač same potegniti mejo. Nihče vam tega ne more povedati.

Ali ste kdaj sami s seboj?

Ali ste kdaj privoščile kakšen trenutek čisto same sebi? Ali se sploh zavedate, kakšne važnosti je to? Najbrže ne. Hitri tok življenja, v katerem živite, vas odnaša, da se zanimate vse preveč za druge ljudi in posvečate premalo pažnje same sebi.

Vendar je prav takrat, ko je življenje okrog vas najbolj burno, najnujneje potrebno, da ste kdaj pa kdaj sami s seboj. Prvič zato, ker si tako odpočijete živce, drugič pa zato, ker tako laže ocenite svoje doživljaje in svoje tovariše. Dobro veste, da se vam včasih zdi kakšen položaj brezupen, če ste v družbi. Ko pa potem sami doma premislite in prevdarite vso stvar, se vam naenkrat zdi vse laže in takoj najdete izhod. Često vam ni treba niti dosti premišljevati, že zavest, da ste sami in ste si odpočili svoje utrujene živce, vas bo zdramila iz težkih misli in vam bo kazala pravo pot.

Pojdite včasih sami na dolg izprehod v gozd ali na polje. Skušajte najti stik z naravo, ne da bi vas pri tem kdo motil ali vznemirjal. Ko boste sami opazovali naravo, boste presenečeni. Odkrili boste toliko novega, lepega, kar doslej sploh opazili niste. Pri tej skupnosti z naravo, boste vselej našli novih misli in idej, odkrili boste v sami sebi veliko novega, doslej nepoznanega. Vselej kadar se boste spomnili tega izleta, boste zadovoljni.

Kadar vas bodo vaša družina, družba ali služba najbolj utrudile, takrat si vzemite en dan miru in samote. Pojdite v naravo, ne mislite na nič drugega kakor same nase. Glejte naravo! Vsaka bilka, vsaka cvetka vas bo razveselila in vam pomirila razburjene živce. Takšen popoln mir vam je vsak dan potreben. Pol ure samote in popolnega miru vam bo zadostovalo. Če boste redno vsak dan pol ure počivali duševno in telesno, potem vam bo kmalu postal ta počitek neobhodno potreben.

Kazaki so očitno spet moderni, posebno kimono ukrojeni. Prav takšnega vidite na gornji sliki. Pošit je celo z nizkim krznom. Posrečen model je tudi klobuk. Podobnih bomo letos najbrže še več videli.

Brez težav

deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi: nobenega kuhanja čajev, nič potiranja krogljic in nogrenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušenimi preparati, temveč uredite svojo prebavo z dobrim odvajalnim sredstvom

DARMOL

Reg. 23801/37 Dobi se v vseh lekarnah

Darmol dobite v vsaki lekarni!

ŠAH

Problem št. 71

Sestavila Kohtz in Kockelkorn (1887.)

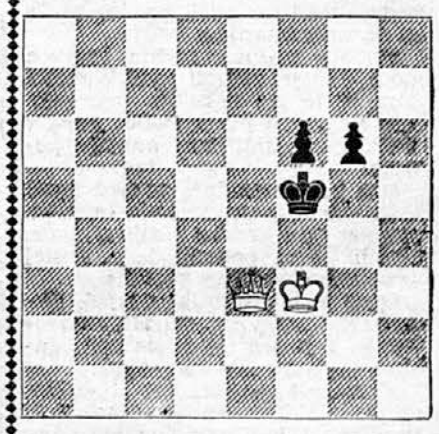

Mat v 5 potezah (B 20)

Problem št. 72

Sestavil Karel Behting (1888.)

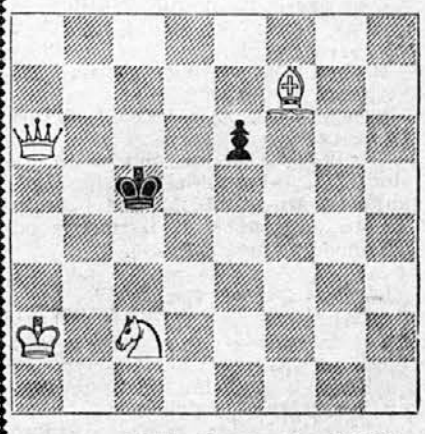

Mat v 3 potezah (B 27)

Smrt zaradi ene napake

Igra z damskim kmetom
(Ostende 1907.)

Beli:	Črni:
Marshall	Burn
1. d4	Sf6
2. Sf3	d6
3. Lf4	Sbd7
4. e3	g6
5. Ld3	Lg7
6. Sbd2	0—0
7. h4	Te8
8. h5	S×h5
9. T×h5	g×h
10. L×h7 šah	K×h7? (Kf8)
11. Sg5 šah	Kg6
12. Sdf3	e5
13. Sh4 šah	Kf6
14. Sh7 šah	Ke7
15. Sf5 šah	Ke6
16. S×g7 šah	Ke7
17. Sf5 šah	Ke6
18. d5 šah	K×f5
19. D×h5 šah	Ke4
20. 0—0—0	e×f
21. Td4 mat.	

Problemski konec

Iz partije Richter-Ahues
(Berlin 1928.)

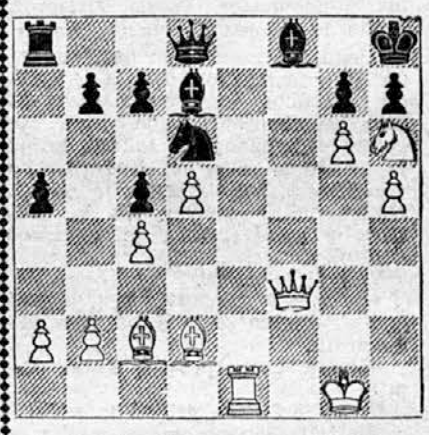

29. Df3—f7!!	Sd6×f7
30. Sh6×f7 šah	Kh—g8
31. g6×h7 šah	Kg8×f7
32. Te1—f1 šah	Ld7—f5
33. Tf1×f5 šah	Kf7—e8
34. Tf5—e5 šah	Ke8—f7
35. Lc2—g6 šah	Kf7—f6
36. Te5—e6 mat.	

Rešitev problema št. 69

1. Lf6—h4	g6—g5
2. Kh1—g1	g5—g4
3. Lh4—g5	kar koli
4. Tc4—h4 (c3) mat.	
2. ...	g5×h4
3. Kg1—f2	Kh3—h2
4. Tc4×h4 mat.	

Rešitev problema št. 70

1. Ld4—a1	e6—e5
2. Dg6—g4	e5—c4
3. Dg4—g8 mat.	
1. ...	Kd5—c4
2. Dg6—b1	Kc4—d5 ali kar koli
3. Db1—d3(b5) mat.	

LJUBEZENSKI ROMAN MLADEGA DEKLETA

NAPISALA ANNY PANHUYSOVA

PREVEDLA K. N.

NA RAZPOTJU

20. nadaljevanje

»Čisto zabaven je, ves ta dirindaj. Tako me razvajajo, da moram včasih premišljati, zakaj me prav za prav tako slave. Napravila nisem ničesar takšnega, s čimer bi si to zaslužila. Menim, da bi morali marsikakšno drugo žensko, ki je zelo nadarjena, pridna ali zelo pogumna, počastiti v izpodbudo. Toda nihče ne misli na to, nihče se ne zmeni zanjo.«

»Vi ste res nenavadna kraljica mode,« se je začudil grof Werden. Ema si je pa nekoliko popravila svoj elegantni plašč. Potlej je pa v skoraj nerazumljivem narečju povzela:

»Da je nenavadna, gospod grof! V splošnem je prav vesela in uživa vse, kar je v zvezi s kraljico mode, včasih jo pa pograbi jeza. Potlej neznansko neumno govori.«

Grof je bil nekoliko osupel. Način govorjenja spremljevalke svetlolase lepotice ga je začudil. Sabina se je morala zasmejati.

»Ema, ne pozabi, kaj si dolžna svoji službi kot dvorna dama! Vedi se nekoliko bolj uglajeno, sicer boš izgubila svojo službo pri meni.«

Ema si je z roko zaprla usta.

»Bog nebeški, Lilica, skoraj bi bila pozabila, kar sem ti obljubila.«

Grof Werden je pomislil, da sta res svojevrstni modna kraljica in dvorna dama, ki sedita tukaj v njegovi pisarni.

Komaj slišno je potrkalo na vrata. Grof je poskočil.

»To je moja mala Lotica!« Odprl je vrata.

Otrok je stal na pragu in se smehljal, tako nedolžno smehljal, kakor se zna smehljati samo otrok. Velike sinje očke so ji romale od Sabine do Eme in nazaj.

Oklevajoč se je malo dekletce približalo Sabini. Vprašala jo je:

»Kaj želiš, Lotica?« Mala Lota se je v zadregi prestopila z ene noge na drugo.

»Rada bi vedela, ali imaš mamico.« Sabina je prikimal .

»Seveda, Lotica, zelo zelo dobro in zelo ljubo mamico imam.«

»Jaz je pa nimam. Moja mamica je v nebesih,« je dejalo dekletce s tako ganljivo svečano resnobo, da je Sabino kar mrzlo spreletelo. Vprašujoče je pogledala otrokovega očeta. Rahlo je prikimal.

»Moja žena je umrla pred dvema letoma za pljučnico.« Nekaj trenutkov je vladala tišina. Sabina je čutila, kako malo bi bila na mestu banalna sožalna beseda. Pobožala je otroka po kostanjevih kodrčkih. Dete je imelo še zmerom svečano resen obraz, ko je pogledalo Sabino in zažgolelo:

»Dolgčas mi je brez mamice. Ti si že velika in mi ugajaš. Ali hočeš biti moja mamica?«

Ema se je glasno zasmejala, tako smešno se ji je zdelo vprašanje. Tudi Sabina se je nasmehnila. Kaj ne šine v takšnole otroško glavico! Grof Werden se je pa na lepem ostro zazrl v Sabino. Kakor blisk jo je spreletelo: Otroci in norci govore resnico.

Pomislil je, da bi bila morebiti čisto posrečena zveza, če bi se »grof športa«, kakor so ga imenovali znanci, poročil s kraljico mode. Lepše žene prav gotovo ne najde in za Lotico bi bilo dobro, če bi dobila mater. Mlado, življenja polno. lepo mater.

Njegova žena ni bila posebno lepa. Bila je njegova daljna sestrična, nekoliko čemerne narave in zelo ljubosumna. Toda imela je čedno premoženje in takrat, ko je je prosil za roko, je tičal globoko v dolgovih. Kljub temu je bil pa zakon dokaj srečen. Ali bi tudi nadalje ostal srečen, je nekoliko dvomil.

Vstopil je sluga.

»Avto je pripravljen, gospod grof.« Werden se je ljubeznivo nasmehnil:

»Smem torej prositi, dragi dami?«

Hotel je Lotico prijeti za roko.

»Peljali se bomo mimo najinega doma in te bomo doma pustili, srček.«

Lotica je od zadovoljstva poskočila.

»Rajši bi kraljico prijela za roko. Daj mi roko, kraljica.«

»Nikar, Lotica, ti damo nadleguješ,« je vzkliknil Werden in potegnik otroka k sebi. Lotica je pa Sabino proseče pogledala, in ker je bila tako ponosna, da se je za ta obisk nečesa na pamet naučila, je še enkrat začela deklamirati tiste tri verze, natanko tako važno kakor poprej, ko ji je šopek izročala. Vsi trije odrasli so se morali zasmejati in Lotica je smela Sabino prijeti za roko.

Zunaj je stalo še dosti radovednežev. Videli so, kako so elegantni svetlozeleni avto pripeljali iz palače, in zdaj so čakali nadaljnjih dogodkov.

Skozi visoka okna avtomobilskega zastopstva so gledali v notranjost, se pogovarjali o leskečočih in svetlikajočih se novih avtomobilih in z glasnim »a!« sprejeli kraljico mode, ki se je bila spet prikazala v ozadju.

Vsi so iztegnili vratove. Opazovali so jo kakor nekaj posebne pozornosti vrednega, ko so se vrata odprla in so opazovali nekaj nameščencev, ki so se priklanjali. Videli so slugo dirjati sem in tja, potlej se je pa na vratih prikazala Sabina Tannova. V eni roki je držala šopek nageljnov, njene druge roke se je pa držala majhna deklica, podobna majhnemu škratku. Potlej so zagledali bujno damo od poprej in gospoda, ki je bil sprejel kraljico mode. Zdaj je pa imel na sebi lahek prašni plašč, čepico in avtomobilske naočnike.

Množica se je znova navdušila:

»Naj živi kraljica mode!« je završalo okrog Sabine.

Spet se je avtomatsko nasmehnila in stopila v svetlozeleni avto. Otroka je vzela v naročje. Dve ulici dalje, pred neko elegantno stanovanjsko hišo, je grof avto ustavil in zatrobil. Trenutek nato se je prikazala služkinja in sprejela otroka, ki se je le težko ločil od Sabine in ji z ročico pošiljal poljubčke.

Grof, ki je zrl za otrokom, se je obrnil k Sabini.

»Zdaj, prosim, sedite k meni, gospodična Tannova. Zdaj že lahko začneva pouk.« Sabina je storila, kakor je predlagal, in ko so čez kakšne pol ure zavozili na mirno deželno cesto, so ji že brneli v ušesih mnogi strokovni izrazi avtomobilskih delov.

Tukaj zunaj se je najprej naučila pravilno držati krmilo, pritisniti na pretikalni vzvod, pedal za plin in drugo.

Tu zunaj se je naučila še marsičesa drugega; potlej pa, ko jo je grof poučeval več ko eno uro, jo je pustil nekaj časa, da je sama vozila.

Zadovoljen je prikimal, jo pohvalil: »Kakor se zdi, imate prirojen tehničen čut. Kdor se more pohvaliti z njim, se šofiranja igraje in dobro nauči.«

Sabina je ob pohvali zardela in z žarečimi očmi dejala:

»Lepo mora biti peljati se z avtomobilom daleč v svet!« Grof, ki je sedel zraven, se je v zadregi nasmehnil in pomislil: Lepo mora biti z avtom se peljati v svet s tako sladko svetlolaso ženo!

Lotica ga je bila spomnila nečesa, kar njemu najbrže ne bi bilo prišlo na misel. In že docela se je sprijaznil z mislijo. Prvi zakon je bil sklenil iz razumskih nagibov, zdaj si je pa pač lahko privoščil zakon iz ljubezni, ki bi imel celo to ugodnost, da bi dobilo njegovo dete mater, ki si jo je bilo samo izbralo.

Moral je temeljito preštudirati načrt. Prekrasno dekle, ki so jo bili kronali za kraljico mode, ga je mikalo kakor redek dragocen sadež. Njeno vedenje je bilo neoporečno, njen način govorjenja prijeten in njene velike rjave oči so ga začele begati. Ali je bil na tem, da se zaljubi v kraljico mode? Ali so ga v to napeljale samo otrokove besede?

Sabino je peljal z novim zelenim avtomobilčkom do hiše, v kateri je imela gospa Weilertova modni salon, in naslednje jutro jo je že spet odpeljal k pouku.

In zmerom je sedela »dvorna dama« Ema zraven v vozu. Nekega dne je smela pa Sabina popolnoma sama krmiliti in je spretno krenila na stran, ko ji je naproti pridrvel neki avtomobil. Grof Werden je bil izredno zadovoljen.

Dejal ji je: »Jutri vas bomo fotografirali z vašim avtomobilom za

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in pub

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

velik oglas in v časopisu bom naštel ugodnosti, ki jih ima model, ki ga uporablja tudi lepa kraljica mode Sabina Tannova.«

Sabina je zmignila z rameni.

»Zaradi mene si lahko daste napraviti toliko časopisnih oglasov, kolikor jih hočete. Tudi se ne branim, če me z avtomobilom vred razstavite v eni izmed velikanskih izložb svoje avtomobilske palače. Rada bi se vam izkazala hvaležno za ljubki avtomobilček, ki sem ga že tako vzljubila.«

Bila je tako marljiva pri pouku, da je znala že v štirinajstih dneh odlično voziti. Grof je sedel zmerom poleg nje, zmerom pripravljen, da bi posegel vmes, če bi bilo potrebno. Toda nobene priložnosti ni našel zato. Emi se je zdelo velikopotezno, voziti se tako okrog, medtem ko so njene tovarišice delale. Kot »dvorna dama« njenega veličanstva kraljice mode se je zelo dobro počutila, služba je popolnoma ustrezala njenemu okusu. Zaradi nje bi se lahko življenje vsak dan tako nadaljevalo.

Toda nekega dne je gospa Weilertova dejala:

»Odslej ostanete, draga Ema, spet pri nas. Odslej se lahko Lili sama vozi z grofom. Poštenjak je, Lili pa dovolj stara, da lahko prebije brez varuhinje.«

Torej je morala Ema odložiti čast »dvorne dame«. In sicer z žalostnim srcem.

Tudi Sabinino sodelovanje v reviji, ki se je bilo nekoliko podaljšalo, se je bližalo koncu. Prvo navdušenje za izvoljeno kraljico mode je že bilo popustilo. Vsaj v reviji.

Sabino Tannovo so še zmerom slavili, kadar je ob večerih prišla v iznajdljivo ukrojeni toaleti, ki jo je bila v reklamne namene izbrala gospa Weilertova, prišla navzdol po stopnicah, pokritih z rdečo svilo. Toda čar senzacije je začel bledeti.

Še zmerom je prejemala Sabina ljubezenske, ženitne in filmske ponudbe. Toda na ljubezenska pisma prav tako ni odgovarjala kakor na ženitne ponudbe, za film pa ni imela nikakršnega zanimanja.

Pa tudi smela ga ni imeti, ker je bila nekoč gospa Weilertovi pismeno obljubila, da se, če postane kraljica mode, ne bo dala premotiti s kakšno filmsko ponudbo in da bo najmanj leto dni ostala pri njej.

Do poslednjega nastopa Sabine v reviji je grof Werden sleherni večer sedel v eni izmed lož. Njegovi znanci so ga dražili: »Varovati mora svojo učenko!«

Zavidali so mu znanstvo s Sabino in so ga ob različnih priložnostih prisilili, da jih je predstavil lepi kraljici mode.

Grof je prijateljem in znancem rad napravil to uslugo in je bil vesel, da jih je Sabina odpravila vse tako hladno.

Pesem kraljici mode na čast iz revije je postala »šlager« sezone. Ker je bila melodija lahka, si jo kmalu slišal peti in žvižgati povsod. Kadar je Lili, kar se je pa zdaj bolj redko kdaj zgodilo, stopila v delovne prostore modnega salona, ji je dvoglasno zazvenel naproti refren te pesmi.

Zjutraj na vse zgodaj so jo žvižgali pekovski vajenci, popoldne so jo pa igrali orkestri pri čajankah. Sabinin poslednji nastop v reviji se je spremenil v zmagoslavje. Večina gledalcev je na koncu glasno zapela pesem in še enkrat so jo obsuli s cvetjem. Slavljenka se je morala zmerom znova pokazati na odru, zmerom znova smehljaje se priklanjati, medtem ko je orkester igral znano melodijo.

XX.

Grof je čakal Sabino pri stranskem gledališkem izhodu. Taka sta se bila dogovorila že dopoldne.

Radovedneži so stali okrog in Sabinino uho je ujelo neko opombo, ki jo je zabolela in bi želela, da je rajši ne bi bila slišala.

Toda tudi ušesu grofa Werdna ni ušla pripomba, ki jo je porogljiv glas preglasno dejal: »Kraljica mode je ljubica grofa športa! Te vrste dekleta so si podobna kakor jajce jajcu, saj navadno izvirajo iz najnižjih plasti.«

Sabina je začutila, kako ji je kri zalila lica; občutila je ponižanje kakor nekakšno telesno bolečino. Saj se vendar ni mogla glasno zagovarjati in neznanemu obrekovalcu zalučati, da je izrekel nesramno laž. Tiho je sedla zraven grofa v avtomobil.

Pri krmilu je sedel šofer avtomobilskega podjetja in avto se je takoj pomaknil naprej. Sabina je hotela govoriti, toda sram ji je zaprl usta kakor neusmiljena roka.

»Zdaj se bova odpeljala k obedu, gospodična Tannova,« je dejal grof Werden. »V eno izmed naših modernih restavracij. Ponosen sem na to, da se lahko pokažem z vami.«

Sabinino razburjenje nad tem, kar je bila nekoliko poprej le prerazločno slišala, je na lepem spremenilo vse, kar je še nedavno pred tem imela za čisto, jasno in nedolžno, v spačeno in izmaličeno. Zato je ogorčena odgovorila:

»Seveda! Saj mora biti za vas čisto zanimivo, če me imajo za vašo ljubico. Toda s tem greste predaleč s svojo reklamo za avtomobilsko podjetje. Vsekako mi je ni nič več mar. Jaz sem sicer samo Sabina Tannova, vi ste pa grof Werden. Grof športa zveni vsekako pristneje in zanesljiveje, pred vsem pa solidneje kakor kraljica mode. Toda nič več ne bom sodelovala v tej igri, ker sem morala spoznati, da ne uporabljajo samo mojega naslova za reklamo, temveč mi s tem celo škodujejo, ker sem tako bedasta in dovolim, da z menoj delajo reklamo. Želim, da me takoj odpeljete domov.«

Peter Werden je slišal, kako se ji je sicer tako mirni glas tresel, čutil, kako Sabina, zavita v snežnobel atlasni plašč, trepeče po vsem telesu. Obžaloval je, da Ema to pot ni igrala svoje vloge »dvorne dame«. Bila bi pač edina poklicana, ki bi razburjeno Sabino pomirila; njen nekoliko robati način govorjenja bi ji bil prav gotovo izvabil nasmešek.

Dejal je prestrašen:

»Iskreno vas prosim, da mi podarite še pičlo urico; danes se nočem po nobeni ceni takole ločiti od vas. Hudobni jezik vas je popolnoma razburil. Kakor hitro se boste pomirili, boste sprevideli, da takšen človek, ki vam je tako neznansko nevoščljiv, sploh ne pride v poštev. Razen peščice tovarišev njegove vrste nihče ne posluša takšnih obrekovanj. Nihče! Prosim, ostanite še z menoj. Pravkar ste mi odgovorili nekaj, kar me je, to moram priznati, zelo zabolelo. To je bila obdolžitev, obtožba. Vsaj to mi morate dovoliti, da se zagovarjam.«

Grda pripomba je bila Sabino tako razburila, da je komaj poslušala, kaj je govoril grof. Nehote je morala pomisliti na trgovca Forsta in v svoji zmedi ni videla prav nobene razlike med grdim ciničnim kramarjem in grofom. Na lepem sta se ji zazdela strnjena v eno osebo. Gnus jo je stresal.

»Želim, da me peljete domov,« je vztrajala. »Če tega nočete storiti, potlej dajte takoj ustaviti, da izstopim.« Zadirčno oster je bil njen sicer tako mehki in prikupni glas. Grof Werden je bil neznansko osupel.

Šoferju je bil že povedal cilj vožnje, eno najelegantnejših in najbolj obiskanih restavracij, v kateri si utegnil srečati vse najzanimivejše ljudi mesta. Vsaj večino teh ljudi.

Grofu Werdnu ni preostalo nič drugega, kakor da je Sabino ubogal. Tako je povedal šoferju naslov gospe Weilertove. Molče je sedel poleg lepe svetlolaske. Iskal je primerno besedo, a zaman. On, ki doslej v govorjenju pač nikoli ni bil prišel v zadrego, je ostal brez besed. Zdelo se mu je, kakor da bi mu bil jezik otrpnil.

Prisluškoval je sunkovitemu dihanju poleg njega sedeče Sabine in si je glavo belil s tem, da bi ji povedal kaj pomirljivega. Toda nič pametnega mu ni šinilo v glavo; medtem je pa čas potekal. Kmalu bo avto na cilju. Bil je zbegan in samega sebe ni razumel.

Še pred kratkim bi bil očitno doživljaj, kakršnega je bil nocoj doživel, z nebrižnim smehljajem spravil s sveta. Videl je vendar že marsikatero užaljeno dekle. Naposled ni bila Sabina Tannova ali Lili, kakor so jo imenovali, nič drugega kakor manekenka.

Dalje prihodnjič

HUMOR
ANEKDOTE

Majhen nesporazum

Trgovec: »Žal mi je, gospa, toda srajce ne morem zamenjati, ker je oprana!«

Odjemalka: »Zakaj? Ali bi jo zamenjali, če bi bila umazana?«

Več ko moderni slikar

Mlada dama je na nekem travniku naletela na mladega slikarja, ki je sedel pred svojim platnom, na katerem pa ni bilo še ničesar razločiti. Dejala je:

»Kaj pa slikate, mojster, če smem vprašati?«

»Kozo, ki smuka travo.«

»Kje je pa naslikana trava?«

»Vso je koza pojedla.«

»Pa niti koze ne vidim...«

»Ali mislite, gospodična, da bo koza ostala na oskubenem travniku?«

Točen odgovor

Učitelj vpraša prvošolčke: »Na kateri strani je srce, otroci? Tisti, ki ve odgovor, naj vstane!«

Vsi molče in sede, samo mali Janezek vstane in samozavestno odgovori:

»Na notranji, gospod učitelj.«

Olajševalna okoliščina

Sodnik: »Ukradli ste torej tucat robcev? Ali lahko kaj navedete v svojo obrambo?«

Tat: »Da, imel sem nahod.«

V šoli

Profesor: »Anonimnega imenujemo tistega človeka, ki ne želi, da bi bil znan... Kdo se smeje tam zadaj?«

Glas iz razreda: »Anonimni...«

Spreten odgovor

»Jaz ljubim samo ženske, ki imajo mojim nasprotne lastnosti!«

»Potlej vas obžalujem, gospod.«

»Zakaj neki?«

»Saj veste, kako redke so danes pametne ženske.«

Ubogi oče

Stražnik: »Zakaj jočeš, mali?«

»Izgubil sem očeta.«

»A zdaj ne znaš pota domov?«

»Jaz že, toda kako pride domov oče?«

Maščevanje

Slavni portugalski pesnik Luiz de Camões (1524—1579) je šel nekoč mimo neke prodajalne s porcelanom, v kateri je lastnik pel njegove stihe, toda čisto napačno in zelo grdo.

Camões je tedaj jezen stopil v prodajalno in s svojo palico razbil nekaj kosov porcelana, rekoč:

»Če ti lahko tako kvariš moje stihe, ti tudi jaz lahko razbijem tvoj porcelan.«

Po naročilu

Francoski pisatelj, slikar in karikaturist Henry Monnier (1799—1877) je obedoval v neki pariški restavraciji. Na lepem je opazil, da plava v juhi velik las svetle barve. Vzel ga je ven, poklical natakarja in mu kar moči hladnokrvno dejal:

»Vzemite tole... Ko bom potreboval, vas bom prosil, da mi prinesete... Že poprej sem vam povedal, da mi prinesite samo tisto, kar vam naročim.«

Duhovitost mu je rešila življenje

Malak, veliki vezir arabskega kalifa Mustafe, je v bitki med Arabci in Bizantinci ujel samega bizantinskega cesarja. Ko ga je odvedel v svoj šotor, ga je vprašal:

»Kaj misliš, cesar, da bom zdaj storil s teboj?«

»Če si se bojeval za svojega vladarja, me boš vrnil domov, ker ne moj ne tvoj narod ne moreta biti brez vladarja. Če si se bojeval kot trgovec, me boš prodal za sužnja. Če si se pa bojeval kot mesar, me boš ubil...«

Velikega vezirja so te duhovite besede tako ganile, da je takoj ukazal, naj cesarja pošljejo domov.

Pozabil je

Slavni francoski pisatelj basni La Fontaine je bil zelo razmišljen človek. Nekoč ga je neki prijatelj našel pred Francosko akademijo, kjer je stal in se ni mogel preriniti do vrat skozi množico, ki se je zbrala, da prisostvuje svečani seji, na kateri naj bi govoril La Fontaine sam.

»Za božjo voljo, La Fontaine, zakaj pa niste povedali ljudem, kdo ste? Takoj bi vas bili pustili skozi.«

»Za vraga,« je menil La Fontaine, »na to sem čisto pozabil.«

Tolažba

Ženi nekega odličnega Benečana je umrl edini sin in njena žalost je bila nepopisna. K njej je prišel duhovnik, da bi jo nekoliko potolažil:

»Spomnite se, gospa, da je Bog ukazal Abrahamu, naj ubije svojega sina in da je to tudi storil...«

»Oče, Bog tega nikoli ne bi ukazal materi...«

Filozof in govornik

Grški filozof Demonaks (81 do 170 po Kr.) s Cipra je nekoč prišel v Atene. Atenski meščan Agatokles se je začel pred njim bahati, da je edini in prvi govornik v mestu. Demonaks mu je pa odgovoril:

»Če si edini govornik v Atenah, kako moreš biti potlej prvi? Če si pa prvi, ne moreš biti edini.«

KAKŠNA JE DANAŠNJA FRANCIJA?

Kdor hoče prav presoditi razmere v današnji Franciji, mora predvsem ločiti obe ozemlji: zasedeno in »svobodno«. Zasedena Francija — in nje je dobri dve tretjini nekdanje tretje republike — nima nikakršne lastne politične volje; [illegible] a navodila vichyjske vlade veljajo le toliko, kolikor jih podpiše nemška vojaška oblast. [illegible]

Ta dualizem nemške vojaške in francoske civilne vladavine kajpak še stopnjuje po katastrofi nastali kaos. Da bo zmeda popolna, manjka v Vichyju prave enotnosti. V vladi, ki je še do te sobote vodila usodo francoskega naroda, so sedeli poleg starega maršala Pétaina monakovsko orientirani socialistični voditelj strokovnih organizacij René Belin, svobodni zidar Marquet in zastopnika protimasonske desnice Alibert in Lemery.

Najhuje so nasprotja prihajala do izraza v zunanji politiki. Flandin, Bonnet in Marcel Déat sicer niso bili direktno zastopani v vladi, vendar je njihova Nemcem naklonjena politika imela oporo v prijateljih, ki so jih znali vtihotapiti v vlado. Na strani teh ljudi sta še zmerom kapital in veleindustrija.

Nasprotno smer zastopata Laval in zunanji minister Baudouin, smer naslonitve na romanske države, t. j. na Italijo in Španijo. Laval bi bil celo pripravljen, plačati prijateljstvo z Italijo s težkimi teritorialnimi žrtvami, samo da dobi protiutež proti nemškemu pritisku. To politiko podpira tudi Vatikan.

Obe skupini se seveda dobro zavedata, da bo končno usodo Francije odločil izid vojne med Anglijo in Nemčijo. To vedo tudi njuni pristaši. Danes je v obeh Francijah, v zasedeni prav tako kakor v nezasedeni, mnogo ljudi, ki si skrivaj žele, da bi Anglija zmagala in tako tudi za Francijo izvojevala vojno. To bi marsikomu šlo v račun, čeprav nihče ne bi hotel sam v ta namen ničesar žrtvovati. Pristaši te smeri so doma na levici, med delavstvom, pa tudi v častniškem zboru; [illegible]

Nemci seveda to čutijo. Njihov tisk tega niti ne taji. Nemčija je danes nasproti Franciji razočarana. Berlin je najbrže precenjeval vpliv svojih prijateljev v poraženi Franciji. Posledice so se vidno pokazale te dni: nemški pritisk je narasel in vichyjska vlada je morala izvajati posledice: v novi Pétainovi vladi ni več generala Weyganda, izrazitega nasprotnika nemške orientacije.

*

Kaj pravi ljudstvo sámo?

Curiška *Weltwoche* prinaša dopis nekega svojega urednika, ki se je pravkar vrnil s tritedenskega potovanja po nezasedeni Franciji. Govoril je z ljudmi vseh mogočih stanov, s civilisti in vojaki, s starimi frontniki in tudi z bivšimi »zabušanti«.

Na žalost, pravi pisec, sem moral ugotoviti zelo vznemirljive simptome. Mislil sem, da je nesreča Francijo zedinila; kaj še! Nasprotja, ki so Francoze že pred vojno ločila, še zmerom žive. Še danes srečaš *Monakovčane* in *Antimonakovčane*, zagovornike sprave z Nemčijo po vsaki ceni in prav tako fanatične nasprotnike takšnega pobotanja.

Tujec bo prve dneve le s težavo kaj izvedel. Ljudje so nezaupljivi; nesreča jim je zaprla usta. Šele če si več dni v isti družbi, boš izvedel kaj več.

Tako sem dobil vtis, da je velik del francoskega ljudstva prepričan, da so ga njegovi politični in vojaški voditelji izdali.

»Kdo vas je izdal?« sem izpraševal zmerom iznova.

Iz odgovorov sem izprevidel, da nastaja nevaren prepad, ki utegne jutrišnjo Francijo razdeliti v dva sovražna si tabora. Značilen je odgovor, ki sem ga dobil od nekega sindikalista, nekdanjega komunista, ki je po sklenitvi nemško-ruske pogodbe zapustil stranko. Mož mi je dejal:

»Po onem velikem strahu, ki je prevzel francosko buržoazijo po prihodu ljudske fronte l. 1936., je vladajoča plast v naši državi poznala le še eno misel: maščevanje. Gotovo ste že slišali francoske industrijce, kako pravijo: ‚Rajši Hitlerja kakor še enkrat ljudsko fronto!' Ti Francozi so najprej sami poskušali uvesti fašizem na Francoskem: de la Rocque, Doriot in ‚kapucarji'. Kakor veste, so se jim vsi poskusi klavrno izjalovili. Pozneje je francosko velemeščanstvo stavilo na Pétaina in na Weyganda. Ta dva moža sta v želji, da bi Francijo z nemško pomočjo fašizirala, strla odpor francoskih armad od zadaj.«

Zavrnil sem sobesednika, češ da se mi zdi hudo fantastično misliti, da bi bila slaven maršal kakor Pétain in preizkušen general kakor Weygand zmožna izdati svojo domovino.

»Ne, nápak ste me razumeli,« mi je odgovoril. »Pétain in Weygand sta dobra patriota. Ravno iz patriotizma sta hotela na Francoskem uvesti fašizem. Ker se jima to ni takoj posrečilo, sta že mislila, da je domovina izgubljena, da bo postala žrtev boljševizma in anarhije. Poraz Nemčije, sta si dejala, bi vso Evropo strmoglavil v boljševizem. Zato sta kar sredi vojne organizirala novo Monakovo. Kar smo doživeli na Francoskem, je bilo mnogo manj poraz kakor kapitulacija, ki jo je vprizorilo naše vrhovno poveljstvo.«

Desničarji navajajo ravno nasprotne argumente za pojasnitev katastrofe. Po njihovem je ljudska fronta edina kriva francoskega poraza.

»Ljudska fronta,« govore ti ljudje, »je vsepovsod sejala nered in anarhijo. Izpodkopavala je disciplino; Pierre Cot je sabotiral naše vojno letalstvo; Léon Blum je korumpiral vlado in državno upravo ter dajal potuho antimilitarizmu. Zasluga ljudske fronte je, da so častniki izgubili sleherni ugled med moštvom. Vojaki so brez kazni lahko norce brili iz svojih predstojnikov. Če so častniki hoteli vojake kaznovati, so le-ti pisali poslancem in na koncu koncev je častnik dobil po nosu, ne pa vojak.

»Vse to,« izjavljajo desničarji, »je našo vojsko izpodgrizlo od znotraj.«

Skoraj vsi desničarji, ki tako govore, so hkrati tudi nasprotniki Angležev. Vsi trdijo, da so Angleži Francoze izdali in da so sredi bitke zbežali, da se vkrcajo v Dunkerquu in Havru.

Katero od obeh naziranj o vzrokih poraza je pravo, ne mislim na tem mestu niti razglabljati. Dejstvo je, da imata obe sodbi med narodom pristaše, a posebno nevarno je, da so pristaši obojih prepričani, da je vsakdo, kdor drugače misli, izdajalec.

Ta boj se sicer še ne bije na površju, zato pa dobiva podzemeljsko čedalje hujše in silovitejše oblike. Možnosti za spravo med obema strujama vsaj danes še ni. Nihče ne ve, kam utegnejo še privesti ta nasprotja. Celo možnost državljanske vojne v doglednem času ni izključena. Toda v srečo Francije bi skoraj lahko rekli, ni bodoči razvoj dogodkov odvisen le od Francije same, ampak tudi od zadržanja Nemcev in od njihovega uspeha nasproti Angležem.

*

Nič manj kakor glede zunanje in notranje politike niso mnenja deljena o gospodarstvu nove Francije.

Desnica želi Francijo docela preusmeriti na kmetijstvo. V agrarni Franciji, kjer bi industrija igrala postransko vlogo, se njen ideal — pobožnost, konservativno življenje in patriarhalnost — lahko najlaže razvije in uveljavi; na kmetih cvete strog hierarhičen red v družini, cerkvi in državi, red, ki je ideal francoskih desničarjev.

Toda socialne opore desnice so industrija, trgovina in banke; cerkev in veleposestvo sta prav na ozemlju, ki mu danes gospodari vichyjska vlada, precej šibki; kmetje na francoskem jugu so odločno protiklerikalni in volijo stalno levičarsko, t. j. radikale in socialiste.

Desničarska ideja je tudi zunanjetrgovinsko težko izvedljiva. Kako naj se agrarna Francija uveljavi v latinski uniji poleg dokaj neindustrializirane Italije in še bolj kmetijsko poudarjene Španije?

Agrarne Francije si želi predvsem Nemčija. Toda tudi tista skupina, ki si želi čim tesnejše naslonitve na Nemčijo, ima največjo oporo v financi in industriji in pri nekaterih sindikalistih. Njihov zaupnik je že omenjeni delovni minister Belin, mož, ki si želi čim večje... industrializacije.

Tako v novi Franciji politično in gospodarsko še vse kipi in vre. Prave jasnosti ni nikjer. Ljudstvo sámo seveda ne utegne uganjati velike politike; preveč polne roke ima s skromno politiko svojega vsakdanjega življenja: s čedalje bolj naraščajočo nezaposlenostjo, z zastojem prometa, z begunskim problemom, z draginjo in stisko za živež.

NA FRANCOSKEM PRIMANJKUJE ŽIVEŽA...

Kura: »Če ne boste nehali prežati name, vam tega jajca sploh ne znesem!«

Candide

...IN BENCINA

»Ali se nama pridružite na majhen izlet? Našel sem človeka, ki nam bo avto poival.«

Ric et Rac

1914—1939

MED DVEMA VOJNAMA

ali:

25 let svetovne zgodovine

(Gl. štev. 19. in naslednje)

Pij XII.

Franco

Smrt papeža Pija XI.; njegov naslednik postane pod imenom Pija XII. kardinal Pacelli. Nemčija zasede Klajpedo (Memel), Italija pa Albanijo.

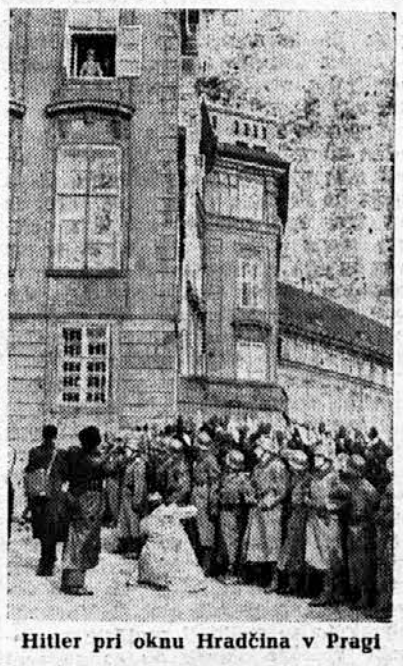

Hitler pri oknu Hradčina v Pragi

Slovaška in Karpatska Ukrajina se odtrgata od tega, kar je še ostalo od Češkoslovaške. Ko se Čehi prebude 15. marca, vidijo, da je večino njihove dežele zasedlo nemško vojaštvo. Hitler se sestane s svojiim generali na starodavnem praškem kraljevskem gradu Hradčinu. 26. aprila uvede Anglija obvezno vojaško službovanje.

Dalje prihodnjič.

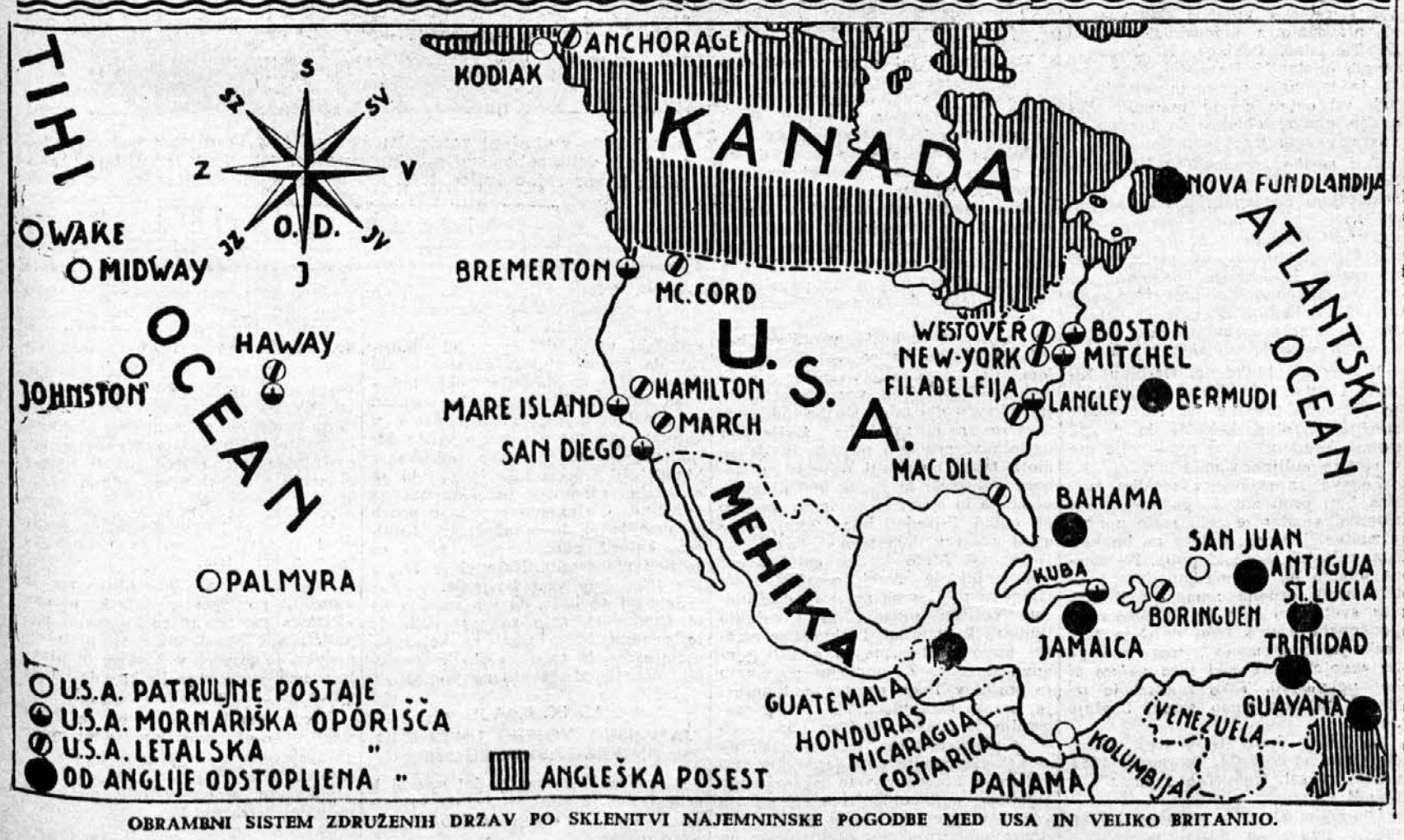

OBRAMBNI SISTEM ZDRUŽENIH DRŽAV PO SKLENITVI NAJEMNINSKE POGODBE MED USA IN VELIKO BRITANIJO.

Skrivnost japonskega vohuna

ZA KULISAMI JAPONSKEGA IMPERIALIZMA

RAZKRITJA ITALIJANSKEGA ČASNIKARJA AMLETA VESPE

IZ ANGLEŠČINE PREVEDEL VLADIMIR PAVŠIČ

8. nadaljevanje

V Harbinu se je že splošno udomačila navada, da dekleta, ki jih je na novo dobavila ta ali ona hiša, oblečejo v krasne svilene kimone, naložе na okrašene avtomobile in paradirajo z njimi po ulicah. Nad njimi pa razobesijo lepake, ki opozarjajo na njihove odlike in seveda ne pozabijo omeniti naslova javne hiše.

Zverinstvo japonskih zvodnikov je prišlo že v pregovor na vsem Daljnem Vzhodu. Z dekleti, ki jih drže v kremljih, ravnajo kakor s sužnjami, kakor s kosom mesa, dobrim samo za izrabljanje in poniževanje. Pretepajo jih in mnogokrat tudi ubijajo.

Japan Weekly Chronicle je nekoč napisal o uvažanju japonskih prostitutk v Mandžurijo: »Mislimo, da bi se morale te stvari kar se da korenito odpraviti že zato, ker pri Kitajcih ne povečavajo spoštovanja, ki ga goje do Japoncev. Toda vse kaže, da ta stvar prav nič ne vznemirja oblasti; razni podjetni ljudje, ki si na vse kriplje prizadevajo, da bi iz novoosvojenih dežel skovali dobiček, dobro vedo, da lahko zaslužijo več denarja, če pošiljajo v divjino ženske, kakor če bi pošiljali moške.«

Japonsko orožništvo se ni nikoli branilo, izrabljati ljudske slabosti in razvrat v svojo korist. V tem oziru ni nikoli opustilo nobene ugodne priložnosti in se je tudi v Mandžuriji kaj kmalu uveljavilo na polju prostitucije, opijskih beznic in hazardnih igralnic. Vsepovsod so zrasle javne hiše, čajne pivnice in klubi kakor gobe po dežju, ne da bi kdo imel dovoljenje monopolnih oblasti. Voditelji sindikata so pošiljali proteste na visoke vojaške oblasti, ki so pa spet nadlegovale s pritožbami oblasti v Harbinu.

Moji agenti so mi pošiljali poročila, naperjena proti orožniškim častnikom, ki so imeli svoje prste vmes, in šef mi je priznal, da ne stojimo pred majhnim vprašanjem. Ni vedel, kaj naj stori. Če bi zaprl nemonopolne lokale, bi vstalo proti njemu orožništvo, ki ni trpelo, da bi mu nasprotovala katera koli oblast. Šef zato ni hotel v odkrito opozicijo proti vsemogočnim orožnikom.

Premišljeval je stvar nekaj dni in mi nazadnje naročil, da moram ukazati Jingu, naj začno njegovi razbojniki napadati nemonopolne klube, čajne pivnice in opijske beznice in odneso iz njih vse, kar je količkaj vrednega. Če bi se lastniki skušali upirati, naj jih pa kratkomalo pobijejo.

Z Jingom sem razpravljal o stvari in odločila sva se, da napademo najprej nekakšno čajno pivnico, ki so jo nedavno odprli v Madiaguju, predmestju, do katerega si prišel s tramvajem v petih minutah. V hiši tega čajnega kluba, o katerem smo vedeli, da je pod kontrolo orožništva, so bile hazardne igralnice, opijske beznice, prodajalna mamil in 40 japonskih deklet.

Jing je dal dvajsetorici svojih mož ukaz, naj napadejo hišo, odnesejo vse, kar žele, in klub zažgo.

Zgodilo se je pa, da so orožniki razpostavili okoli kluba nekaj svojih straž, bodisi iz previdnosti, bodisi zato, ker jim je nekaj prišlo na ušesa. Napadalci na to niso bili pripravljeni in so se približali hiši, kjer jih je pozdravil ogenj iz strojnic. Dva bandita sta obležala mrtva, sedem jih je bilo pa ranjenih. Drugim ni kazalo drugo, kakor da zbeže.

Jing je besnel in prisegal, da se bo maščeval. Dve noči zatem so razbojniške tolpe napadle dve opijski beznici in neko hazardno igralnico, ki jo je vzdrževalo orožništvo; ubili so na mestu tri Korejce, pošteno pretepli kadilce in hazardiste in odnesli s seboj vse, kar je bilo kaj vredno. Naslednjo noč je ista usoda doletela neko drugo shajališče na Kazaški cesti. Korejskega lastnika in dva kadilca, ki sta se skušala upirati, so razbojniki ubili.

Skrajno razdraženi orožniki niso izgubljali časa in so takoj odgovorili na to vojno napoved. Čez tri dni so napravili preiskave po raznih monopolnih javnih hišah, hazardnih in opijskih beznicah in aretirali petdeset gostov, češ da so komunisti. Monopolna družba je bila alarmirana o resnosti položaja. Stvar ni smela več tako dalje; treba je bilo poiskati kakšno rešitev, najti kompromis.

Člani monopolne družbe in orožniški častniki so se sešli in sklenili mir. Dogovorili so se, da sme orožništvo imeti pet javnih hiš, pet opijskih beznic, eno hazardno igralnico in eno prodajalno mamil. Malo, če pomislimo, da je bilo v samem Harbinu 1936. leta 172 javnih hiš, 56 opijskih beznic in 194 prodajaln mamil. V pokrajinah Heliungkiangu in Kirinu je bilo 550 koncesioniranih javnih hiš s 70.000 japonskimi dekleti.

14. POGLAVJE

STRUP IN PONIŽANJE

Čeprav je strašno gledati, kako japonski monopolni sindikat sistematsko razširja prostitucijo širom po Mandžuriji, je početje japonskega monopola za mamila še neskončno bolj peklensko.

V nekaj mesecih po japonski invaziji je to strašno zlo okužilo že vso Mandžurijo, posebno velika mesta. V Mukdenu, Harbinu, Kirinu in drugih mestih ne najdete ulice brez opijske beznice ali prodajalne mamil. Japonski in korejski prekupčevalci so iznašli zelo učinkovit in preprost sistem in ga začeli uvajati na mnogih cestah. Žrtvi morfija, kokaina ali heroina ni treba niti vstopiti, če ne premore dovolj denarja. Dovolj je, da potrkaš na vrata: okence se odpre, skozenj pomoliš dlan z dvajsetimi centi (10 din), prodajalec spravi denar in vbrizgne žrtvi injekcijo v laket.

Poročilo Zveze narodov o mamilih primerja razmere v Mandžuriji pred japonsko zasedbo in po njej in nam daje kar alarmantno sliko. Danes se je vse to ozemlje izpremenilo z dobro premišljeno japonsko politiko v ogromno skladišče, iz katerega črpa smrtonosna mamila ves človeški rod.

Kakor je nedavno omenil Russel-Pasha, ni danes nobena skrivnost več, da prinaša barantanje z mamili kot postranska panoga ogromne dobičke japonskim veleblagovnicam, pa tudi celi vrsti manjših podjetij. Japonci so prenesli to zavrženo početje z Japonskega v Madžukuo, čigar vlada je vedno pripravljena nositi sramoto japonske krivde, da bi utrli pot še mnogo bolj odkritemu početju japonskega zavojevanja z mamili.

V Harbinu, kjer žive desettisoči Rusov, je število žrtev mamil po prihodu Japoncev zraslo do ogromnih razsežnosti, na tisoče deklet in fantov se jim brezupno vdaja. Vsak dan najdejo na cestah trupla nesrečnih žrtev. Protesti konzularnega zbora, tujih, ruskih in kitajskih organizacij, so naleteli na gluha ušesa. Japonski barantači z mamili so vdrli že v ruske osnovne šole in gimnazije. Lastniki japonskih prodajaln mamil ponujajo mladim narkotikom nagrade za vsakega novega »spreobrnjenca«, ki ga pripeljejo s seboj — za vsakega bodočega sužnja.

Tisoče kmetov so japonski agenti pregovorili, da so opustili svoje nasade in začeli gojiti mak. Če potuješ po kateri veliki mandžurski železnici, ne boš videl mnogo makovih polj, toda v pokrajinah, ki so odmaknjene turistovim očem, so neštete njive posejane z makom. Produkcija opija je tako ogromno narasla, da ga Japonci vsako leto izvažajo na Kitajsko za milijone in milijone dolarjev. Sestavni del japonske zavojevalne tehnike je, zastrupiti čim prej nove podložnike, kajti kdor se vda mamilom, kmalu izgubi sleherno misel na odpor.

Na Učackovi cesti v Harbinu so bile pisarne neke japonske tvrdke, ki se je ukvarjala izključno z izvozom opija na Kitajsko. Opij označijo kot »japonsko vojaško dobavo« in ga prevažajo z japonskimi ladjami do Tientsina, Pekinga, Hankova in drugih pristanišč. Ravnatelj tega urada je japonski oficir, in oficirji so tudi vsi ostali glavni uradniki. Vsi nosijo civilne obleke, da bi zbujali vtis navadnih trgovcev.

Pod masko japonskih vojaških dobav prevažajo opij vsak dan in ga naslavljajo na japonska vojaška poveljstva v Tientsinu, Pekingu, Hankovu ali drugod; v krajih kjer teh vojaških poveljstev ni, prihaja opij na naslov japonskega konzulata. Japonske vojne ladje prevažajo opij vzdolž vse kitajske obale in japonske topničarke opravljajo isto službo na vseh velikih kitajskih rekah.

V Dairenu, Mukdenu, Harbinu, Kirinu, Tientsinu in drugih krajih imajo Japonci tovarne za izdelovanje morfija, heroina, kokaina in drugih mamil. Vrednost letne produkcije gre v stotine milijonov dolarjev.

Ženeva se skupno z ostalim svetom bori proti zlu, ki ga povzročajo mamila, vendar je zelo malo upanja v znatnejši uspeh, dokler ne bo uničen pošastni japonski polip. Nobenega dvoma ni, da ima japonska politika med drugim namen zastrupiti ves svet. Čim bolj bo Japonska izpodkopala svet s temi dušo in telo razkrajajočimi mamili, tem laže ga bo zavojevala. Logiki tega načrta ni kaj ugovarjati. Tako zamisel in izvedbo zmorejo samo sinovi boginje Sonca.

G. Edgar Snow je v listu *Saturday-Evening-Post* 24. februarja 1934. takole opisal trgovanje z mamili v Mandžuriji:

»Poročilo, ki ga je nedavno izdelal Stuart Fuller in poslal predsednik Roosevelt opijski komisiji Zveze narodov v protest proti opijskemu monopolu Mandžukua, je le mil opis nevarnosti mamil. V samem Harbinu je več ko dve sto koncesioniranih prodajaln opija, morfija in heroina. Neki konzularni uradnik mi je dejal, da imajo koncesijo za prodajo po večini Japonci in Korejci. »Toda«, je dostavil, »kupuje lahko vsakdo, posebnega dovoljenja ni treba.« Hotel sem se sam prepričati in sem naprosil nekega Kitajca, naj me pelje v najbližjo prodajalno. Tam so mi ponudili injekcijo heroina za dvajset centov...

»Monopol je teoretsko postavljen za to, da popolnoma zatre mamila, a dejansko je ogromno dvignil tako njihovo produkcijo kakor njihovo porabo. Neka uradna oseba mi je dejala: »Nič manj kot 20 odstotkov vseh Japoncev in Korejcev v Mandžuriji se ukvarja s trgovino z mamili.«

Za pobijanje ljudi s kroglami, granatami in bombami je potreben denar: toda pobijati jih z mamili in sesati iz njih velike dobičke, ni samo dobra kupčija, ampak tudi sijajna vojaška strategija.

Tako sodijo Japonci.

Zato Japonci nikakor ne omenjajo svoje mamilske trgovine na Kitajsko. Ogromne množine mamil pošiljajo v severno in južno Ameriko, na Filipine, po vsem Malajskem polotoku, na Javo, Sumatro, Borneo, v Avstralijo in Novo Zelandijo.

Že samo ti razlogi govore za to, da se mora začeti proti Japonski splošen bojkot, ki naj ustavi pohod tega med vsemi najbolj razdiralnega zla, zla, ki se čedalje bolj grozeče razrašča in vznemirja ves svet.

Kaj stori policija v vseh drugih državah, če koga zasači pri razpečavanju mamil? Aretira ga in zapre, kakor zahteva zakon.

Kako naj bi onemogočili Japonski njeno svetovno trgovino z mamili?

Ali je Zveza narodov kaj dosegla s svojimi konferencami in odbori? Ničesar. In ne bo ničesar dosegla dotlej, dokler bo Japonska lahko slepila ves svet s svojimi lažmi in svojo hinavščino.

Ne morem dovolj poudariti, da Japonska s premišljeno politiko poneumlja svet in podžiga strast za hazardiranje in drug razvrat med ostalimi narodi, hkrati pa Japoncem strogo prepoveduje uživanje zasužnjujočih mamil in obiskovanje hazardnih igralnic. Japonca, ki ga zasačijo v hazardni igralnici, odpeljejo pri priči nazaj na Japonsko. Japonec, ki mu dokažejo, da uživa opij ali druga zasužnjujoča mamila, dobi pet let ječe.

V knjižnici, ki jo je japonsko vojaško poveljstvo razširilo med japonskimi vojaki v Mandžuriji, lahko berete takšnele predpise:

»*Paragraf 15:* Uživanje mamil je sramotno za vzvišeno pleme, kakršno je japonsko. Samo manjvredna plemena, ki propadajo, kakor Kitajci, Evropci, Vzhodni Indijci, se vdajajo mamilom. Zato jim je pa tudi usojeno, da postanejo naši hlapci, ali pa bodo celo izginili.

»Japonski vojak, ki se vdaja mamilom, ni vreden nositi uniformo japonske cesarske armade in častiti našega božanskega cesarja.«

Toda tudi v tej kakor v vseh drugih stvareh se najdejo izjeme in tako so mnogi japonski častniki v Mandžuriji zapadli uživanju mamil. Ujeli so se tako rekoč v lastno past.

Položaj je postal tako resen, da se je general Muto, japonski vrhovni poveljnik v Mandžuriji in prvi japonski izredni veleposlanik v Mandžukuu, hudo vznemiril in poslal dne 3 maja 1933. tajno okrožnico, v kateri opozarja mojega šefa na tale dejstva: »Visoko vojaško poveljstvo je izvedelo, da mnogo japonskih častnikov zahaja v hazardne igralnice in, kar je še hujše, v opijske kadilnice. Začeli so se vdajati mamilom. Visoko poveljstvo priporoča to stvar vaši pažnji in vas opozarja, da je sestaven del tajne službe tudi nadzorstvo nad zasebnim življenjem častnikov, posebno mladih, in da se mora takoj naznaniti poveljstvu sleherno dejstvo, ki spada pod njegovo območje in spravlja cesarsko armado ob ugled. Prizadeti bodo takoj odposlani nazaj v domovino.«

General Muto je bil edini svoje vrste; bil je resničen gentleman. Njegova profinjena narava se je upirala politiki ropanja in zavajanja ljudstva k razvratu. Poskušal je omejiti kugo militarizma in omiliti njegove metode. Z junaškim pogumom je poslal v Tokio protest, v katerem je opisal nizkotnosti, ki jih je zagrešilo japonsko vojaštvo nad kitajskim prebivalstvom, ter zahteval, da se ustavi preseljevanje japonskih zločincev v Mandžurijo in zmanjša neomejena moč orožništva. Storil je vse, kar je mogel, da bi olajšal trpljenje mandžurskega prebivalstva in napravil konec krivicam, ki jih je moralo prenašati. Zvest svojemu plemenitemu značaju, je vzrajal v svoji križarski vojni, dokler se ni prepričal, da govori gluhim ušesom in da njegov glas ne najde v Tokiu nobenega odmeva. Malodušen in poražen je poslal cesarju plemenito pismo, v katerem mu sporoča svojo vročo željo, naj bi se japonska politika v Mandžuriji izpremenila in naj bi se obrzdala vsemogočnost japonskega vojaštva. Ob sklepu pisma je prosil za usmiljenje do mandžurskih Kitajcev, katerih edina krivda je, da so se dali podjarmiti. Nato si je 27. julija 1933. leta vzel življenje.

Japonci se boje, da jim resnica ne bi škodovala, zato so razglasili, da je general Muto umrl za »otrpnjenjem srca«. In to pojasnilo je preslepilo dobršen del svetovne javnosti.

15. POGLAVJE

JAPONSKO VOJSKO UNIČUJEJO NJENE LASTNE BOMBE

9. aprila 1932. me je šef pozval k sebi. Dobil je informacije, da sovjetski koncerni izvažajo veliko soje v Vladivostok.

»Preprečiti moramo to sovjetsko trgovanje. Ukažite svojim razbojnikom, naj vržejo v zrak sovjetske vlake, ko dospejo v bližino Mulinga.«

Sporočil sem ukaz Jingu, poglavarju naših razbojnikov, ki mi je dejal, da bo stvar zaupal svojim ljudem, nastanjenim v bližini Mulinga, in zahteval, naj dam njegovim pomočnikom na razpolago 50 funtov dinamita. Poveril sem zadevo možu št. 2.

11. aprila ob petih popoldne mi je Jing telefoniral, naj se nemudoma zglasim pri njem.

»Kaj boste zdaj ukrenili?« me je vprašal, ko sem prišel k njemu. »Vlak, s katerim bi se bil moral pripeljati vaš pomočnik s 50 funti dinamita, je prispel v Muling in pravkar sem dobil brzojavko, da moža sploh ni bilo v vlaku.«

Planil sem k šefu in on je takoj poklical orožništvo. Tucate brzojavk so razposlali na vse postaje ob železnici, tucati brzojavk so prišli nazaj in vse so ugotavljale, da nihče ni videl moža št. 2.

Dalje prihodnjič

Po cesti je prikorakal vojak: eden, dva! Eden, dva!
Imel je torbo na hrbtu in sabljo ob boku, ker je prihajal iz vojske in se je zdaj vračal domov.

Na cesti je srečal staro čarovnico. Bila je zoprna, njena spodnja ustnica ji je grdo visela skoraj do prsi.

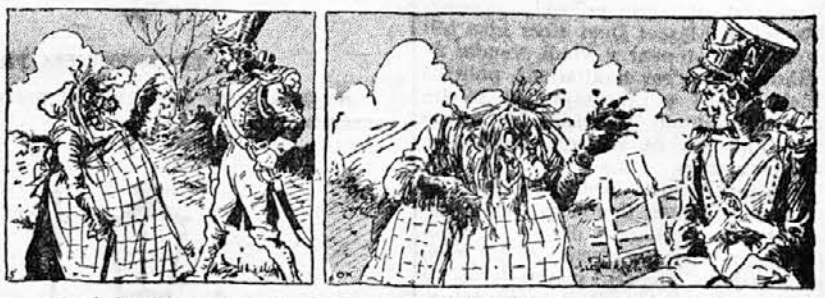

Dejala je: »Dober večer, vojak! Kako lepo sabljo in kako lepo torbo imaš! Ti si pravi vojak! Zdaj lahko dobiš toliko denarja, kolikor si ga le želiš!«

1

»Hvala ti, stara čarovnica!« je odvrnil vojak. »Ali vidiš tisto veliko drevo tam?« je vprašala čarovnica in pokazala na drevo, stoječe ob robu ceste. »Veš, od znotraj je vse votlo. Splezati moraš na vrh, tam boš pa zagledal odprtino, skozi katero se boš spustil navzdol, dokler ne prispeš globoko v drevo. Privezala ti bom vrv okrog pasu, da te bom lahko spet ven potegnila, kadar me boš poklical.«

»Kaj naj pa počnem v drevesu?« je vprašal vojak. »Po denar boš šel!« je odgovorila čarovnica. »Zapomni si: ko prispeš na dno drevesa, se boš znašel v veliki dvorani, čisto svetli, ker v njej gori na stotine luči. Potlej boš zaglédal troje vrat. Lahko jih boš odprl,

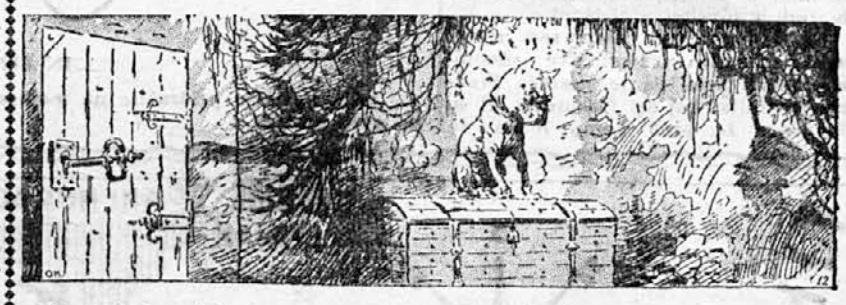

ključi bodo vtaknjeni vanje. Ko boš prišel v prvo izbo, boš zagledal sredi nje velik zaboj, na katerem bo sedel pes. Njegove oči bodo tako velike kakor čajne čašice, toda nič se ne meni zanj!«

DALJE PRIHODNJIČ

KRIMINALEN ROMAN

RUMENA KAČA

SPISAL EDGAR WALLACE * PREVEDEL Z. P.

3. nadaljevanje

Čez nekaj hipov je spet povzel: »Saj ne zahtevam, da se kakor koli žrtvuješ; samo priložnost ti ponujam, da postaneš srečna. Devet deklet izmed desetih bi niti trenutek ne premišljalo.«

Potrkalo je. Vstopil je služabnik in prinesel na srebrnem pladnju brzojavko. Mr. Narth jo je brž prebral; obnemel je in odrevenel.

»Mrtev je,« je naposled tiho dejal. »Stari Joe Bray je res mrtev!«

In že je spet računil. Zdaj je prvega junija. Ako se Joan čez mesec dni poroči, bi lahko preprečil polom tvrdke Narth Brothers.

Njune oči so se srečale; njen pogled je bil miren, odločen in vprašujoč, njegov pa hladan, preračunljiv in brezčuten.

»Torej! Ali se boš poročila?« je vprašal.

Prikimala je.

»Da — mislim, da,« je mirno odgovorila.

Njegov vzdihljaj olajšanja jo je zbodel — in prvič je okusila grenkobo življenja.

»Pametno dekle si — in ne bo ti žal,« je vneto dejal, ko je stopil okrog mize in stisnil njene hladne roke. »Vedi, Joan...«

Obrnil se je, zakaj spet je nekdo potrkal na vrata. Vstopil je služabnik.

»Neki gospod bi rad z vami govoril.«

In še preden je Narth utegnil odgovoriti, je obiskovalec že stopil v sobo. Bil je velik mož, oblečen v slabo ukrojeno marogasto raševinasto obleko. Njegovi čevlji so bili iz nestrojenega usnja in so se zdeli ko izdelek neveščih rok. Še ovratnika ni imel na mehki srajci; zmečkan klobuk v rokah je izpopolnjeval njegovo zanikrno garderobo.

Joan je gledala samo njegov obraz. Še nikoli ni bila videla takšnega moža. Samo strmela je. Njegovi dolgi, rjavi lasje so bili skodrani; imel je dolgo, zanemarjeno brado, segajočo prav na prsi.

»Kdo vraga...« je zinil Mr. Narth začudeno.

»Moje ime je Clifford Lynne,« je odsekano dejal prišlec. »Če prav vem, me čaka pri vas nevesta. Kje je?«

Oba sta bolščala v čudnega moža, Letty pa, ki mu je bila sledila za petami, se je živčno zahihitala.

»Mr. Lynne...« je zajecljal Stephen Narth.

Še preden je mož utegnil odgovoriti, so se zaslišali od zunaj vneti glasovi. Ko je Mr. Narth pogledal skozi vrata, je uzrl moža s štirioglatim zabojčkom.

»Kaj je pa to spet?« je ostro vprašal.

Služabnik je prinesel zabojček v sobo. Bil je popolnoma nov in je meril pedenj v kvadratu. Pokrovček se je dal odriniti.

»Mr. Lynne?« je v zadregi vprašal služabnik, kakor človek, ki si ne ve in ne more pomagati.

»To sem jaz.«

Bradati mož se je sunkovito obrnil. Vse njegove kretnje so bile odrezane, kakor je Joan že dognala.

»Zame?«

Položil je zabojček na mizo in zamišljeno nagubal čelo. Na pokrovu je bilo skrbno in lepo natiskano:

Clifford Lynne Esq.
(ob prihodu izročiti v njegove roke)

Ko je iztegnil roko, da bi odrinil pokrov, se je Joan zdrznila. Brez pravega vzroka jo je izpreletela zla slutnja, da preti prišlecu strašna nevarnost...

»Vraga, kaj je to?« je začudeno vprašal tujec.

Zabojček je bil že odprt, videti pa ni bilo drugega kakor gmoto mehke vate... Toda počasi se je vata zganila.

Zdajci se je iz belega ležišča izluščila drobna glava s črnimi, biseru podobnimi očmi, ki so zlobno zažarele.

Kakor bi trenil, se je prikazal za glavo dolg, zvit život, zvijaje se sem in tja; zdajci je pa šinila ogabna glava nazaj in se že v istem hipu spet pognala naprej.

Toda strupenjača se je bila uštela v razdalji; po vsej dolžini je padla na mizo, le rep ji je še tičal v mehki vati. Toda le nekaj trenutkov je ležala tako zleknjena.

Medtem ko so bili vsi od strahu obnemeli, se je prihuljeno zmuznila na tla. Spet je dvignila glavo, život se ji je zvijal sem in tja — in zdajci se je spet zakadila v napad...

Hud strel je oglušil vse navzočne... Skozi meglo sinjega dima je Joan videla, kako se je brezglava kača zvijala v smrtnih krčih.

»Prekleta sodrga!« je začudeno siknil Clifford Lynne. »Kdo mi je to nadrobil?«

5. POGLAVJE

»Neki Kitajec je prinesel zaboj,« je zajecljal služabnik.

»Kitajec?« je kriknil Clifford Lynne srdito.

Služabnik je ves tresoč se pokazal skozi veliko okno, držeče na vrt.

Samo za hip je obstal Clifford Lynne kakor okamenel; zdajci je pa z enim samim skokom šinil skozi odprto okno in jo ubral ko vihra čez travnate gredice. Dve sekundi pozneje je že izginil za visoko živo mejo. Preskočil jo je bil z zavidanja vredno spretnostjo.

Komaj je bil izginil, je zbrano družbo minilo ukletje. Joan je brž priskočila Letty na pomoč, zakaj dekle je stalo s krčevito sklenjenimi rokami in se zdaj smejalo, zdaj jihtelo. Pod mizo se je zvijala poginjajoča kača. Vsa soba je bila polna belega, zadušljivega dima.

Strel je privabil še Mabelo. Ko je uzrla na tleh kačo, je pogledala najprej sestro, potlej Joano, naposled pa še svojega mrliško bledega očeta.

»Ta strašni človek — Letty je hotel umoriti!« Bila je strašna v tem zmotnem srdu.

»Mir!«

S tem energičnim ukazom je oče presekal histerično razburjenje. Kar na lepem se je zavedel, da je prav za prav on gospodar v hiši.

»Obe mi bodita tiho; salamenski ženski! Obe skupaj nimata toliko razuma kakor Joan!«

Letty se je opotekaje se vzravnala in se ozrla, ali jo kdo pomiluje.

»To je bila prava pravcata kača.«

Narth je preplašeno pogledal zvijajočo se plazilko; kljub vsemu svojemu dostojanstvu je bil v tem trenutku vendar nekoliko smešen.

»Odnesite golazen iz sobe; toda s kleščami!« je ukazal Narth služabniku. »Ali jo je on ustrelil Joan? Še videl nisem, da je imel revolver.

Stresla je z glavo.

»Tudi jaz nisem nič opazila. Samo strel sem slišala.«

Mr. Narth je še vedno kazal s prstom na kačo. Služabnik je prišel s kleščami in jo zagrabil za še vedno zvijajoči se rep.

»Prekleta sodrga, je rekel,« je hudo zamišljeno menila Joan.

Obe dekleti sta pogledali očeta.

»Kdo je pa bil ta neznanec? Neki potepin; ne, oče?« je vprašala Letty.

Mr. Narth je odkimal.

»Bil je Clifford Lynne,« je resno odgovoril. Njegovi hčerki sta kar okameneli.

»Kaj? To strašilo!« je na moč ogorčeno vzkliknila Letty. »Tega torej — tega naj bi si... ena izmed naju izbrala za moža!«

Narth je pomembno pogledal Joano. Stala je ob odprtem oknu in si proti soncu senčila oči z dlanjo.

V tistem trenutku je prišel služabnik na trato, držeč v kleštrah dolgo, vrvi podobno stvar.

Tedaj se je tudi že v diru vračal Clifford Lynne. Njegova neznansko dolga brada je vihrala v vetru. Ko je opazil kačo v služabnikovih kleštrah, je obstal.

»Rumenoglavka,« je zamišljeno menil. »Pa še rumen lopov povrhu!«

Letty je nemo gledala, ko se je čudaški mož počasi, z rokami v žepih, vračal v sobo.

»Ali je kdo tu blizu videl kakšnega Kitajca?« je vprašal.

Letty in Mabel sta kar obe v en glas pritrdili. Toda tujec se je obrnil k Joani, ki ni ne trepetala ne kazala, da se boji.

»Kitajca? Pa kar dva?« je pomembno rekel. »Saj sem si koj mislil.«

Stopil je k oknu in pogledal skozenj. Potlej se je vrnil k mizi in začel jemati vato iz zabojčka, sklad za skladom.

»Res, samo ena je bila. Toda kolikšna nesramnost!«

Spet se je ozrl na sončno trato.

»Mislil sem, da bodo nože rabili. Ti prekanjenci umejo prav imenitno metati nože. Zdaj je prav leto dni, kar je neki kitajski pes z nožem ubil mojega prednika v rudniku. Na daljavo več ko sto metrov.«

Pripovedoval je Joani — in njegov glas je bil prijazen in prikupen.

»Ali ste zločinca dohiteli?« je vprašala.

Mož z dolgo brado je prikimal.

»Po zakonih, ki veljajo v gorah, je plačal svojo predrznost na vrvi. Razumen dečko — v marsikaterem oziru, toda prevnet. In edina možnost, da se iznebiš takšnega prevnetega kulija, je ta, da ga obesiš!«

Njegov pogled je zadel Letty; videti je bilo, da se ji zdi njegov nazor nezaslišan, celo žaljiv. Opazil je, kako je svoje rožnate ustnice zaničljivo pobesila, toda ni mu bila nevšečna.

»Ali ste vi?« je vprašal.

Začela je jecljati. »Ne... ne... jaz... kaj hočete reči s tem vprašanjem?«

In vendar je prav natanko vedela, kam meri.

»Poroka me čaka.«

Tedaj je pogledal Mabelo; le-ta je zardela ko mak. Njene otroške sinje oči so ga sovražno ošinile z vsem zaničevanjem, ki ga je čutila do njega.

»Niti moja sestra niti jaz nisva tako srečni,« je spregovorila s podsmehljivim prizvokom. »Zatecite se k Joani...« Pomoči iskaje je vzkliknila: »Oče!«

Z neznansko zadrego je seznanil tujca s svojo nečakinjo.

»O!« je skoraj vzkliknil Clifford Lynne.

In ta »O!« je lahko pomenil marsikaj. Lahko je bil vzklik razočaranja, lahko tudi izraz navdušenega začudenja.

»Nu, da! Tu sem — in pripravljen sem na...« Zataknilo se mu je, ker ni našel prav besede. Joan bi prisegla, da je bila beseda, ki mu ni šla z jezika: »žrtev«, toda bil je dovolj vljuden da je nadaljeval »...na izpolnitev pogojev.«

»Stari Joe je umrl,« je spet povzel tujec. »Mislim, da že veste? Ubogi, stari sanjač! Za marsikoga bi bilo bolje, da je umrl že pred šestimi meseci. Plemenita stara duša. Nekoč je bil velik športnik — a zmerom je bil malo prismuknjen.«

Dalje prihodnjič

Podaljšaj si življenje!

Življenje moremo podaljšati, bolečine preprečiti, bolezni ozdraviti, slabotne ojačiti, nestalne moremo učvrstiti in nesrečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenje živcev, potrtost, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te z novim upanjem: ta pot je pa opisana v razpravi, ki jo že more vsakdo, ki jo zahteva, dobite takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je raztolmačeno, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in mišice, odpravite slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabljenje spomina, nerazpoloženje za delo in nebroj drugih bolestnih pojavov. Zahtevajte razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ur. Če ne morete takoj pisati, shranite ta oglas.

Ernst Pasternack, Berlin SO, Michaelkirchplatz 13 Abt. 924

Cene naših malih oglasov so zmerne in času primerne!

PROTI MALOKRVNOSTI, bledici, splošni slabosti, slabemu teku, za regeneracijo krvi po porodu, za rekoncalescenco je »Ferrodovim« preizkušeno in zanesljivo zdravilo. Cena za 1 steklenico 40 din, s poštnino 45 din, 3 steklenice 120 din franko. Proizvaja: **Mr. ph. A. Mrkušić, lekarnar v Mostarju** (banovina Hrvatska). Dobiva se v lekarnah. Reg. S. Br. 6682-32.

MALI OGLASI

Grafološka pisarna Globočnik Feliks, grafolog Ljubljana, Pražakova 11 izdeluje psihoanalize, expertize, ocene, dokazila itd. Strokovno delo, diskrecija zajamčena.

NEKADILEC POSTANETE v treh dneh z našim zanesljivim in popolnoma neškodljivim sredstvom »Nikotinol«. — Velika steklenica din 70·—, mala din 60·—. Pošilja po povzetju »Jugopatent«, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo zastopnike.

POČITNICE DOMA. Letos ni pravega vremena. Sončite se doma z našo patentirano ultravioletno obsevalko. Original Rub. Po par obsevanjih dobite lepo športno rjavo polt. Zahtevajte prospekte! »Jugopatent«, Ljubljana, Dvoržakova 8. Sprejmemo zastopnike.

REVMATIZEM, išijas, nevralgijo, zamaščenost uspešno zdravite z našim masažnim aparatom »Vibrator«. Izboren tudi za nego lepote. Cena din 420·—. »Jugopatent«, Ljubljana, Dvoržakova 8. — Iščemo zastopnike.

NALIVNA PERESA s prozornim držalom, zlato pero z desetletnim jamstvom dobite od din 60·— naprej samo pri »Jugopatent«, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo zastopnike.

POSOJILA dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. Zadruga »Moj dom«, Ljubljana, Dvoržakova 8. — Iščemo poverjenike.

ŠE VEDNO SAMO 10 DINARJEV tri navadne legitimacijske slike. Foto Pavlovčič, Poljanska cesta 12

KISLO ZELJE novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova 47, tel. 25-91.

SVEŽE SLIVE, velike, okusne, razpošiljamo franko prevoz. — Koš 12 kg dinarjev 54·— po povzetju. Braća Papo, Lukavac.

IZDELUJEMO GUMBE Pobiramo spuščene pentlje na nogavicah **GALANTERIJA VERDAJ** Ljubljana, Igriška ul. 14

OREHOVA JEDRCA sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v **MEDARNI** Ljubljana, Židovska ul. 6. 48. T.

OKAMA MAZILO iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri razpah opeklinah, ožuljenjih, volku, turih in vnetjih itd. za nego dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščajih in hrastah na temenu, za razpokane prsne bradavice. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

VOJNO SKODO in druge drž. papirje kupujemo proti takojšnji gotovini. Tudi posamezne komade **RUDOLF ZORE** Ljubljana - Gledališka ulica 12

Dražba hlodov in drv

Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Cesta 29. oktobra št. 24/I.,

PRODA NA JAVNIH DRAŽBAH

17. in 18. septembra 1940 iz območja svojih gozdov:

1. Plešič na Pohorju v režiji izdelanih ca 1.900 plm mehkih hlodov in ca 400 prm bukovih drv.

2. Rogla na Pohorju v režiji izdelanih ca 1.700 plm mehkih hlodov.

Pojasnila, pogoji in tiskovine so na razpolago pri gornji upravi, pri šumski upravi v Črni in revirnem gozdarju v Sv. Lovrencu na Pohorju in na Hudem vrhu.

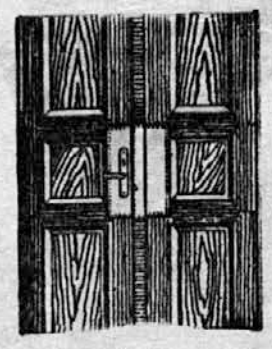

Celuloidne ščite za vrata dobavlja po vsaki meri in barvi tvrdka **FRANJO ZRNEC,** *steklarstvo* LJUBLJANA, Kopitarjeva 1 Telefon 38-66

Posteljno perje kemično čiščeno po din 12·—, 25·— 35·—, 55·—, gosje perje, sivi in beli puh, po konkurenčnih cenah, dobite pri **„Luna", Maribor,** Glavni trg 24. — Vzorci brezplačno!

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izberi, najceneje **Presker** Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Premog-Koks-Drva

RESMAN LOJZE - Ljubljana Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21 Telefon 44-90

KOLESA damska in moška, najnovejši letošnji modeli v največji izbiri naprodaj po neverjetno nizkih cenah. **NOVA TRGOVINA** TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 36 nasproti Gospodarske zveze

FR. P. ZAJEC IZPRAŠAN OPTIK IN URAR LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6 pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika. Cenik brezplačno

PUHASTE ODEJE - specialno delo, svilene in klot odeje iz vate, perje vseh vrst, kupite najsolidneje v trgovini **SEVER, Marijin trg 2**

Slovenski šport zmaguje

Po plavalni zmagi ljubljanske Ilirije so si zdaj še slovenski kolesarji priborili na etapni dirki okoli Srbije zlat kraljev pokal

Iz razgovorov našega urednika s Peterneljem in njegovimi tovariši

Vsa jugoslovanska športna javnost je zadnja dva tedna brez diha spremljala velike kolesarske dirke na približno 1400 kilometrov dolgi progi po Srbiji in Bosni.

Letos so se te dirke, stare šele leto dni, izvedle v še večjem obsegu in z dosti boljšo organizacijo kakor lani. Slovenci smo s še posebno velikim zanimanjem spremljali devetdnevno etapno kolesarsko tekmovanje, kajti veliko število tekmovalcev je izšlo iz naše srede in takoj v začetku pokazalo, da lahko računamo z najboljšimi mesti.

V petek so tekmovalci prispeli na cilj v Beograd. Zmagal je Janez Peternelj (»Hermes«, Ljubljana) s celotnim časom 53 ur 19 minut 35 sekund. Drugi je prišel na cilj Franc Gartner (»Ljubljanica«, Ljubljana) 53:30,42; tretji Dragoljub Davidović (»Soko«, Zagreb) 53:56,38; četrti Rade Veljković (»Jugoslavija«, Beograd) 54:03,27; peti Franc Podmilščak (»Edinstvo«, Ljubljana) 54:04,17.

Skupaj jih je privozilo na cilj 20, med njimi kot deseti Armando Golob (»Edinstvo«, Ljubljana), 55:33,59.

Janez Peternelj stopa iz vlaka ob prihodu v Ljubljano.

Enajsti je bil Franc Grabner (»Hermes«, Ljubljana) 55:44,04. Poslednji, ki je prišel v poštev pri uradnem plasmanu, t. j. 16., je privozil Rajko Jakša (»Edinstvo«, Ljubljana) s 57:48,50.

Vsa Jugoslavija je z navdušenjem pozdravila dosežene izborne rezultate, Slovenci smemo pa biti ponosni, da so se naši kolesarji tako dobro postavili in zasedli obe prvi mesti.

*

V nedeljo o pol desetih dopoldne, preden je privozil beograjski brzovlak na ljubljansko postajo, so se množice kolesarjev in prijateljev kolesarskega športa zbrale na peronu in pred postajo. Hotele so pozdraviti zmagovalce, posebno pa Janeza Peternelja, ki se mu je posrečilo pridobiti kot najvišjo pohvalo in nagrado za velike športne napore zlati pokal Nj. Vel. kralja Petra II. Hoteli so jih prisrčno pozdraviti in marsikateri med njimi jim je želel stisniti desnico.

Toda žal tekmovalci, ki so po vsej Srbiji in Bosni želi uspeh za uspehom, ki so jih na vseh etapah pozdravljali najuglednejši predstavniki naših civilnih in vojaških oblasti, niso smeli v sprevodu skozi Ljubljano. Tako se je svečanost na postaji končala precej skromno.

Kolesarji so se pripeljali na motornih kolesih skozi Ljubljano do restavracije pri »Levu«, kjer jim je Slovenska kolesarska zveza (SKZ) priredila intimno južino v ozkem krogu športnikov. Pri tej priložnosti jih je prisrčno pozdravil in se jim zahvalil za tako lepe rezultate predsednik SKZ, podpolkovnik v pok. g. Jaklič, za njim pa še podpredsednik »Ljubljanice« g. Gašperšič, podpredsednik »Hermesa« g. Bregar in tajnik SKZ g. Otrin. Kmalu nato so se najbolje plasirani kolesarji odpeljali pred spomenik kralja Aleksandra, se pred njim poklonili in položili lovorjev venec.

Tisti, ki so bili v nedeljo dopoldne v restavraciji pri »Levu«, so lahko videli, kakšno navdušenje je vladalo v tistem majhnem krogu športnikov, ki so lahko prišli v stik z našimi zmagovalci. Vsakdo je hotel priti do njih, jim stisniti desnico, jim izraziti svojo hvaležnost, veselje in navdušenje za slavo, ki so jo prinesli iz Beograda v našo ožjo domovino, in za čast, ki so si jo s trudom priborili v očeh vsega jugoslovanskega športnega, posebno pa kolesarskega sveta. V teh trenutkih je bilo težko priti do Peternelja ali do Gartnerja ali do Podmilščaka. Da, prav za prav do nobenega od tistih, ki so se vrnili s svoje zmagoslavne poti iz Beograda. Težko je bilo priti do njih, ker je bilo še veliko neizgovorjenih besed in ker so vprašanja padala drugo za drugim, ne da bi mogli na vsako posebej odgovoriti.

Posrečilo se mi je le priti do Peternelja. Sedla sva za mizo kot stara prijatelja, da se malo pogovoriva in da podam nekaj vtisov tudi za bralce »Družinskega tednika«.

S Peterneljem se nekaj časa že poznava. Spominjam se ga še iz Poljan, ko se nas je nekaj letoviščarjev, mlajših in starejših, ki cenimo kolesarjenje in kolikor toliko vemo, kaj je kvalitetno kolo, zbralo pred cerkvijo in ogledovalo njegovo kolo. Peternelj mi je takrat pripovedoval o svojih tekmovanjih in o kolesih, o tabularjih, o jeklenih okvirjih, o pestu (kolesarji pravijo temu »naba«), in o vseh drugih važnih sestavnih delih prvovrstnega kolesa.

Peternelj se je rodil 26. decembra 1913. v Delnicah blizu Poljan nad Škofjo Loko, t. j. približno 40 kilometrov od Ljubljane. Končal je pet razredov ljudske šole, in ker imajo pri Peterneljevih 40 oralov zemlje in žago, je Janez ostal doma in pomagal pri delu. In če mu danes stisnete desnico, boste čutili žuljave dlani, znak, da se ne boji trdega dela, da koplje, orje, seje, kosi — skratka, da je naš človek.

Peternelj kolesari že od svojega petnajstega leta. Tekem se udeležuje od leta 1938. Rezultat, ki ga je bil zdaj dosegel na devetdnevni tekmi po Srbiji, je njegov največji dosedanji uspeh. Žal je pa s svojim kmečkim delom tako obremenjen, da se ne more toliko posvetiti treningu, kakor bi želel. Tudi za to tekmo ni bil temeljito pripravljen. Štirinajst dni pred začetkom tekmovanja se je vrnil od vojakov, pa tudi v teh štirinajstih dneh se ni mogel popolnoma posvetiti treningu.

PETERNELJ PRIPOVEDUJE

Ko sva tako sedela sama za mizo, sem videl, da je Peternelj precej nemiren. Nič čudnega, zakaj desna noga ga je precej bolela, do odhoda vlaka, ki naj bi ga odpeljal v rodno Poljansko dolino, je bilo pa le še 15 minut. Skromen čas za intervju.

»Kako ste zadovoljni z dirko?« sem ga vprašal.

»Zelo, zelo sem zadovoljen.«

»Ali ste računali na prvo mesto?«

»Računal sem, da bom zasedel drugo ali tretje mesto. Hvala Bogu, zasedel sem prvo.«

»Kako ste zadovoljni s sprejemi na etapah po Bosni in Srbiji?«

»To so bili veličastni prizori. Lepše ni moglo biti. Ko smo vozili skozi vasi in mesta, so nas ljudje obsipali s cvetjem. To je bilo izredno navdušenje in lahko rečem, da smo bili mi Slovenci deležni še prav posebne pozornosti. Kmetje, šolarji in meščani, skratka vsi, ki so stali ob cestah in ulicah, so nas navdušeno pozdravljali in so ‚drukali' posebno za nas. Vpili so: ‚Peternelj, napred!' ‚Janez, ne daj se!' Tu pa tam, ko sem vozil po srbskih cestah, sem bral s cvetlicami napisano: ‚Peternelj, napred!' Krasno so nas sprejeli povsod. Čudoviti so ti ljudje in posebno Slovenci smo jim bili pri srcu.«

»Kakšne so bile pa ceste?« sem ga vprašal. »Ali so kaj podobne cesti od Jeprce proti Škofji Loki in Poljanam?« (Ta cesta, nekdaj za kolesarje kakor nalašč, je namreč danes od velikega prometa vsa razrvana.)

»Ceste so pa tam dobre, toda po večini naletiš na oster kamen, kaldrmo, (tlak s kamni razne velikosti in višine, tako da ti dušo strese). Ponekod je bilo toliko prahu, da je bilo kar nevarno voziti. V primeri s cesto od Jeprce do Poljan lahko rečem, da je veliko takšnih, veliko, veliko pa še slabših.«

»Katera je bila vaša največja hitrost?«

»Na progi Romanija—Sarajevo smo dosegli več ko sedemdeset kilometrov na uro.«

»Kakšna kolesa so imeli drugi tekmovalci?«

»Vsi so imeli čisto lahka kolesa s tabularji, prestavami, ročnimi zavorami in vsi deli so bili kolikor le mogoče iz duraluminija. Lahko rečem, da so bila vsa kolesa prvovrstna in po teži skoraj vsa enaka.«

Do odhoda vlaka je manjkalo komaj kakšnih pet minut. Prijatelji so mu predlagali, naj bi ostal do večera ali vsaj na kosilu. Toda zdelo se je, da Janeza Peternelja nekaj vleče domov v njegovo Poljansko dolino. Še enkrat sva si segla v roke in odšel je.

V Poljanah nad Škofjo Loko so Peternelja zelo prisrčno sprejeli. Še ko je dirkal po Srbiji so med seboj zbrali 1500 dinarjev, ki so mu jih zdaj v znak priznanja izročili.

INTERVJU Z GARTNERJEM

Drugi je prispel na cilj v Beogradu Ljubljančan Franc Gartner. Na južini pri »Levu« v nedeljo dopoldne je svojim športnim prijateljem pripravil prijetno presenečenje. Za trenutek se je opravičil in ko se je čez nekaj časa vrnil, je bil oblečen v šumadinsko narodno nošo, na nogah je pa imel opanke. To obleko — v njej ga vidite na naši sliki — je Gartner dobil v dar na neki etapni dirki. Bili smo torej v družbi »pristnega« Šumadinca. Tudi njega sem prosil, naj mi pove nekaj besed o svojih vtisih s tekmovanja.

»Kako ste zadovoljni z uspehom in s prireditvijo?« sem ga vprašal.

»Hvala, zelo. Organizacija je bila to pot zelo dobra. Povsod so nas sprejemali z izrednim navdušenjem, posebno nas Slovence.«

»Katera etapa se vam je zdela najhujša?«

»Etapi Zvornik—Sarajevo in Sarajevo—Višegrad. Tu so tudi najdaljši klanci; en sam med njimi je dolg več ko trideset kilometrov. Hkrati nas je dež pral in prepihal mrzel veter, tako da smo privozili čisto premrli na cilj. In prav na najslabših terenih smo Slovenci dobili največ prednosti.«

»Ali se teren lahko primerja s tereni po Sloveniji?«

»Tereni so še veliko hujši, tako da jih nekateri tekmovalci sploh niso mogli obvladati in so ponekod hodili po pet do šest kilometrov peš.«

»S kakšno hitrostjo ste običajno vozili?«

»Po ravnem približno 30 km na uro, v klance pa 24 do 26 km na uro. Navzdol smo ponekod vozili tudi s hitrostjo 80 kilometrov, tako da nas celo uradni dirkalni avto ni dohajal. Od Šergana do Višegrada je bila vožnja zelo nevarna, ker je tam več ko petdeset ostrih serpentin. Tudi deževalo je in na cesti je voda stala do deset centimetrov visoko.«

»Kje so vas najlepše sprejeli?«

»Povsod je bilo krasno, posebno pa v Šabcu in Čačku. Skratka, bilo je zelo lepo.«

SIMPATIČNI PODMILŠČAK

Franc Podmilščak iz Ljubljane je privozil peti na cilj. Njega čaka še velika bodočnost; če se ga ne bi bila na vsej poti smola držala, bi bil prav gotovo zasedel boljše mesto. A nič za to; česar ni dosegel to pot, se lahko zgodi drugič. Toda če rečemo »simpatični« Podmilščak, moramo hkrati povedati, da so ga tako krstili ljudje na tekmovanju po Srbiji. Tudi njega sem prosil za nekaj besed. Moje prvo vprašanje je bilo kajpak posvečeno defektom. In Podmilščak mi je iskreno potožil:

»Smolo sem imel. Na vsej poti sem imel nič manj ko devet defektov. Takoj od Užic proti Čačku se mi je pokvaril zobčanik in sem celih deset minut izgubil s čakanjem kontrolnega avta, preden sem dobil novo kolo.«

»Kako ste zadovoljni s svojim plasmanom?«

»Kaj naj vam na to odgovorim? Ves čas sem vozil kot tretji, zadnji dan sem pa za dve mesti zaostal. Smola!«

»Kako je bilo glede kolegialnosti, ali ste kaj ‚skupaj držali'?«

»Slovenci že; pazili smo, da nas ne bi nihče prehitel. Bili smo zelo kolegialni, toda tudi sicer smo se vsi dobro razumeli.«

»Ali ste zadovoljni s prireditvijo?«

»Zadovoljen sem bil z vsem, posebno pa, da smo se zdravi vrnili domov. Veselili smo se že Ljubljane in naših prijateljev.«

KAJ PRAVI TEHNIČNI REFERENT G. MAVER

Naše tekmovalce je na vsej dirki spremljal tehnični referent SKZ g. Maver. Bil je tako prijazen da se je odzval vabilu našega urednika in tudi sam podal nekaj vtisov s teh velikih kolesarskih dirk.

»Spričo težkoč, ki so jih imeli vsi tekmovalci na devetdnevni vožnji, je bilo težko reči, ali bodo vsi vzdržali. Posebno na progah Zvornik—Sarajevo

Nadaljevanje na 3. strani.

Ukradeni spis št. 139/VII. Odd.T.

Nadaljevanje s 5. strani.

Polkovnik Hampl je skočil pokonci in skušal zbrati svoje misli. Med vrati so se pokazali veveričji zobe gospoda Pištore. »No, sem že tu,« so rekli veveričji zobje. »Prosim, bil je on.«

»Kdo?« je skušal doumeti polkovnik.

»No, Andrlik vendar,« se je začudil gospod Pištora in prenehal kazati zobe. »Kdo drugi naj bi bil? Pepek je vendar na Pankracu.«

»Ampak, kaj imate s tem Andrlikom?« je nestrpno vprašal polkovnik.

Gospod Pištora je izbuljil svoje svetle očke. »Saj je on ukradel iz šrambe vaše makarone,« je rekel vsiljivo. »Na komisarijatu so ga že zaslišali. Prosim, prišel sem, da povprašam — on, Andrlik namreč pravi, da v škatli ni bilo makaronov, da so bili tam le neki pomečkani papirji. Je res?«

»Človek,« je brez diha vzkliknil polkovnik, »kje imate tisti pomečkani papir?«

»V žepu,« je pokazal zobe gospod Pištora. »Kam neki sem —« je rekel in se tipal po suknjiču iz listra, »— aha. Je tole vaše?«

Polkovnik mu je strgal iz rok dragoceni pomečkani spis številka 139/VII. odd. T. in oči so mu zalile solze olajšanja. »Človek zlati,« je vzdihnil, »ne vem, kaj naj bi vam dal za to. Žena,« je zavpil, »pojdi sem. To je gospod komisar — gospod inspektor, eh —«

»Agent Pištora,« je rekel možiček, kažoč pri tem kar se da ljubeznivo svoje čeljusti.

»On je našel ukradeni spis,« je blebetal polkovnik. »Pojdi, ženka, in prinesi kozarčke in konjak. Gospod Pištora, jaz bi... ne morete si misliti, kako... ko bi vedeli... Le pijte, gospod Pištora.«

»Saj vse skup nič ni,« je kazal zobe gospod Pištora. »Gospod, ta pa greje! Da, in škatla, milostiva, je na komisariatu.«

»Vrag vzemi škatlo,« je blaženo govoril polkovnik. »Ampak, dragi gospod Pištora, kako ste mogli tako hitro najti spis? Na zdravje, gospod Pištora!«

»Na vaše,« je dodal spoštljivo gospod Pištora. »Za božjo voljo, saj vse skupaj ni vredno besede, kadar je vlomljeno v kako shrambo, lovimo Andrlika in Pepka, ampak Pepek se že dva meseca poti na Pankracu. Kadar je v podstrešje, lovimo Piseckega, krivonogega Tondero, Kanera, Zimo ali Houska.«

»Glej, glej,« se je čudil polkovnik. »Poslušajte, kaj pa, če je na primer primer špijonaže? Prosit, gospod Pištora!«

»Najlepša hvala. — Špijonaža tega pri nas ne zasledujemo. Ampak z medeninastimi kljukami, tam ima opravka Čeněk ali Pinkus, z medeninastimi žicami se ukvarja samo eden, neki Toušek, s cevmi pa prav gotovo Hanousek, Bucht ali Šlesinger. Mi sežemo vedno v gotovo, gospod. V evidenci imamo žepne tatove iz cele republike. Jih je — hup! Jih je zdaj sedem in dvajset, ampak šest izmed teh sedi.«

»To tudi zaslužijo,« je krvoločno izjavil polkovnik. »Gospod Pištora, pijte!«

»Najlepša hvala,« je rekel gospod Pištora, »ampak jaz nisem pivec. Prosim, na zdravje! Oh, tisti — hup! tisti malopridnež, to ni nikakšna inteligenca, gospod. Vsak se spozna samo na en posel in tistega opravlja, dokler ga znova ne ujamem. Kakor na primer tale Andrlik. Oh, je rekel, komaj da me je zagledal, gospod Pištora je prišel zaradi šrambe. Gospod Pištora, vidite, se ni splačalo, v škatli je samo zmečkan papir. Dobro sem se moral potruditi, preden sem sunil. — Tak, kar pojdi, ti tepec, sem mu dejal, zato boš fasal najmanj leto.«

»Eno leto zapora?« je rekel polkovnik Hampl sočutno. »Ali ni malo preveč?«

»Ampak, saj je vlom,« je pokazal zobe gospod Pištora. »Tako, najlepša hvala, gospod. Imam še vlom v omaro. Klečka bo ali pa Rudl. Če bi kdaj kaj potrebovali, pa povprašajte na komisariatu. Zadostuje, če vprašate po gospodu Pištori.«

»Prosim vas,« je rekel polkovnik, »če bi za to uslugo — hm — za to uslugo —. Kajti zmečkani papir je... no, nič posebnega, ampak... jaz bi ga nerad izgubil, veste? Če bi torej za to uslugo sprejeli,« je rekel naglo in stisnil gospodu Pištori v roko petdeset kron.

Gospod Pištora se je od presenečenja in ganjenosti zresnil. »Ali, saj ni bilo treba« je rekel in naglo vtaknil roko s petdesetimi kronami v žep. »Saj ni bilo vredno besede — Tako, najlepša hvala, gospod. In če bi spet kaj potrebovali —«

»Dal sem mu petdeset kron,« je rekel gospod polkovnik Hampl dobre volje svoji ženi... »Dvajset kron bi bilo za takega patrona tudi dovolj, ampak —« Gospod polkovnik je velikodušno zamahnil z roko. »Samo, da se je vražji spis našel.«

(Iz češčine K. M.)

V nedeljo dne 8. t. m. so v Teznu pri Mariboru svečano krstili štiri jadralna letala. Na sliki vidimo letalo *Miho*, ostala tri letala so pa krstili na imena *Mejaš, Muha* in *Sraka*. — Foto *M. Birsa.*

Ž. S. K. Hermes je zmagovalce etapne kolesarske dirke po Srbiji po njihovem prihodu v Ljubljano odpeljal z motornimi kolesi in zastavo s postaje do restavracije »Lev«.

Tone Cerer *(Ilirija)* **je v nedeljo 8. t. m. postavil v Segedinu, kjer se je vršil plavalni dvoboj med Jugoslavijo in Madžarsko, nov jugoslovanski rekord v prsnem plavanju na 200 metrov v času 2:45,8. —** *Foto S. Lenard.*

Naši najboljši kolesarji (od leve na desno): **Gartner, Peternelj in Podmilščak. Peternelj drži v rokah kraljev zlati pokal.**

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.